Mala škola vezenja

Svijet

ženska revija

Cijena 20 d

18343

Specijalno izdanje »Svijeta«, jugoslavenske ženske revije, Zagreb, Lj. Gerovac 1. Izdavač OOUR Informativno-revijalna izdanja NIŠP »Vjesnik«. — Tisak OOUR Novinsko revijalna štamparija i OOUR TMG NIŠP »Vjesnik«.

Za izdavača: MIRA GUMHALTER

Pripremila: DOBRILA SOLAR, stručni suradnik Agneza Štajer. Zagreb, 1976.

Oslobođeno plaćanja osnovnog poreza na promet nadležnim republičkim rješenjem broj 4293/1-1976. od 26. VIII 1976.

MALA ŠKOLA PLETENJA

ZAGREB, 1976.

uvod

Ima mnogo bodova kojima se veze i baš ta brojnost daje čar i raznolikost toj vrsti ručnog rada, a šarolikost boja ga obogaćuje. Za vezenje su vam potrebni i neki predmeti, kao: **igla** koja mora biti od dobrog i čvrstog čelika (i ne smije biti rđava) da se ne savija. Najpodesnije su duže igle; **navez:** kojeg debljina niti ovisi o vrsti boda kojim vezete; **škare** male i oštre (osim za goblen koje moraju imati tupe vrhove); **naprstak** koji dobro prijanja uz prst da ne klizi; **bušilo** metalno ili od kosti, a služi za bušenje rupica; **okvir** (okrugli drveni ili plastični manjeg formata) za finije radove, četvrtasti (metalni ili drveni) za krupnije tkanine (kanavas, etamin) koji se može pomicati prema veličini rada ili stojeći koji je vrlo praktičan, može se čak i okretati.

Vez se dijeli u dvije grupe:

1 — vez brojem i
2 — vez po pismu.

VEZ **brojem** je vez koji se radi iglom vezenkom bez šiljka preko nekoliko odbrojenih niti tkanine (platno, organdi, panama). Vez može biti jednobojan ili u više boja, a radi se pamukom (deblji tvornički navez), svilom (prava čista svilena nit), koncem (pamučni tvornički konac), navezom (»šlingvol«), perlgarnom (deblji, jače predeni pamuk), mulineom (šestorostruka nit pamuka) i vunom (predena vunena nit).

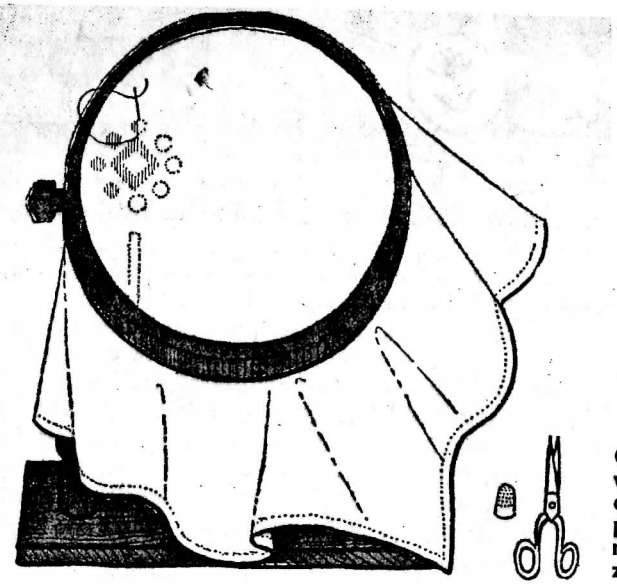

OKRUGLI OKVIR za vezenje: sastoji se od dva kruga pomoću kojih se nategne platno; za finije radove.

ČETVRTASTI OKVIR (metalni ili drveni) za krupnije tkanine; može se pomicati prema veličini rada.

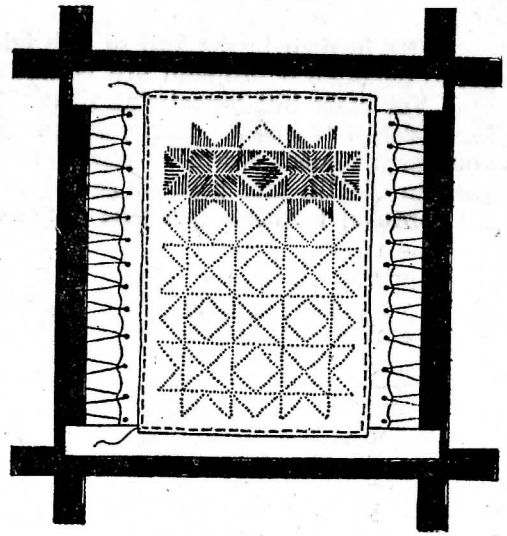

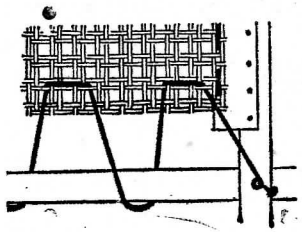

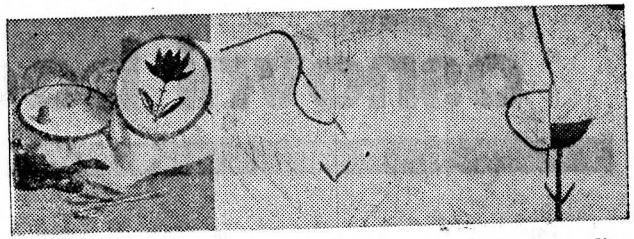

Na predlošku sve linije izbodite iglom, zatim specijalnim praškom pređite preko rupica, pa će tako na platnu ostati tragovi. Da biste pojačali obrise, ugrijte glačalo i lagano izglačajte sve linije.

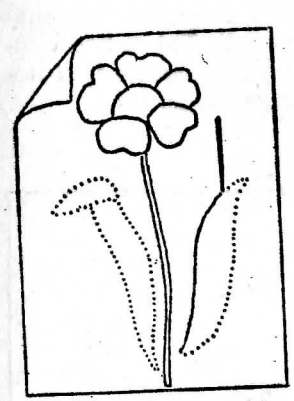

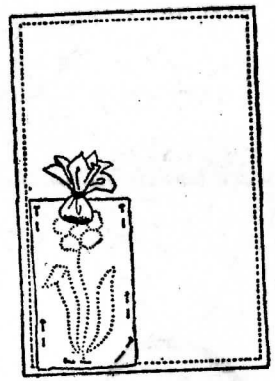

Uzorak s predloška prenese se na platno i zatim se veze. Između predloška i platna stavite papir za kopiranje i olovkom pažljivo pređite preko svih obrisa tako da na platnu ostane otisak. Kopirni papir neka bude što svjetliji.

VEZ PO PISMU može biti jednobojan ili u više boja, a njime se izrađuju obrisi, oivičuju ili ispunjuju oblici nacrtani na materijalu po kojem se veze. Kod veza po pismu, nije potrebamo odbrojavati niti. Materijal može biti veće gustoće, bilo da je pamučno platno, svila ili sukno.

VEZOVI BROJEM — križići, polukrižići, kosi plosni bod, rastegnuti križići, prepletenac, pružanka, pružanka napuštena, pisanac, opletuša, plosni vez brojem i utkanica.

VEZOVI PO PISMU — zrnčani bod, ovijenac, obamet, bušeni vez, plosni vez, pečki vez.

osnovni bodovi

Ravni bod

radi se od desna ulijevo. Igla prolazi tkaninom gore-dolje s malim bodovima na jednakim razmacima (crtež 1). Taj se bod upotrebljava i kod šivanja. Kad je tkanina mekša, možete iglu nekoliko puta provući kroz tkaninu i tek onda izvući konac.

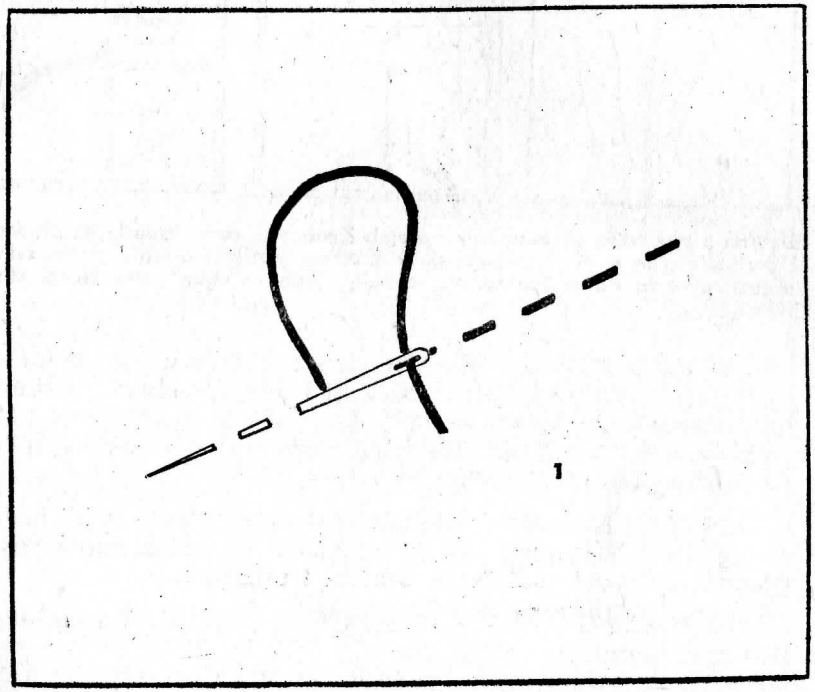

Jemčasti bod

radi se kao i ravni bod od desna ulijevo, samo što su bodovi veći i na podjednakim razmacima. S obzirom da ti veliki bodovi imaju samo trenutnu uporabnost (heftanje), napravite na pravoj strani rada veliki čvor, pomoću kojeg ćete kasnije izvući nit iz tkanine (crtež 2).

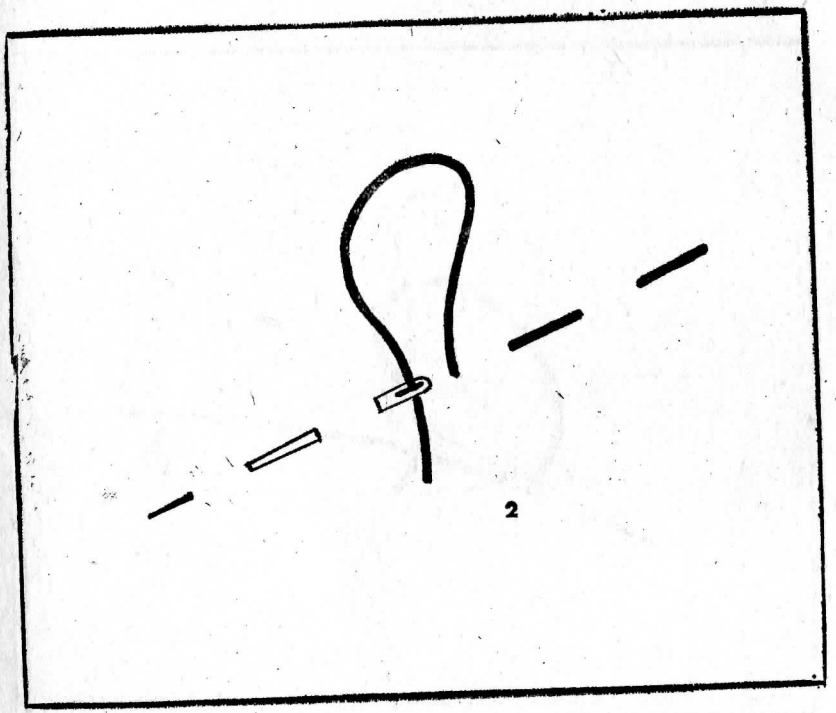

Povratni bod

radi se od desna ulijevo. Ubodite iglu s gornje strane tkanine prema dolje, izvucite je s lijeva na maloj udaljenosti, vratite se na desno i ubodite iglu u završetak prethodnog boda, ponovno s donje strane provucite iglu na gornju površinu tkanine, vratite se i tako ponavljajte, ali uvijek na jednakim razmacima (crtež 3). Taj je hod nalik ravnom bodu (crtež 1), samo što je mnogo čvršći.

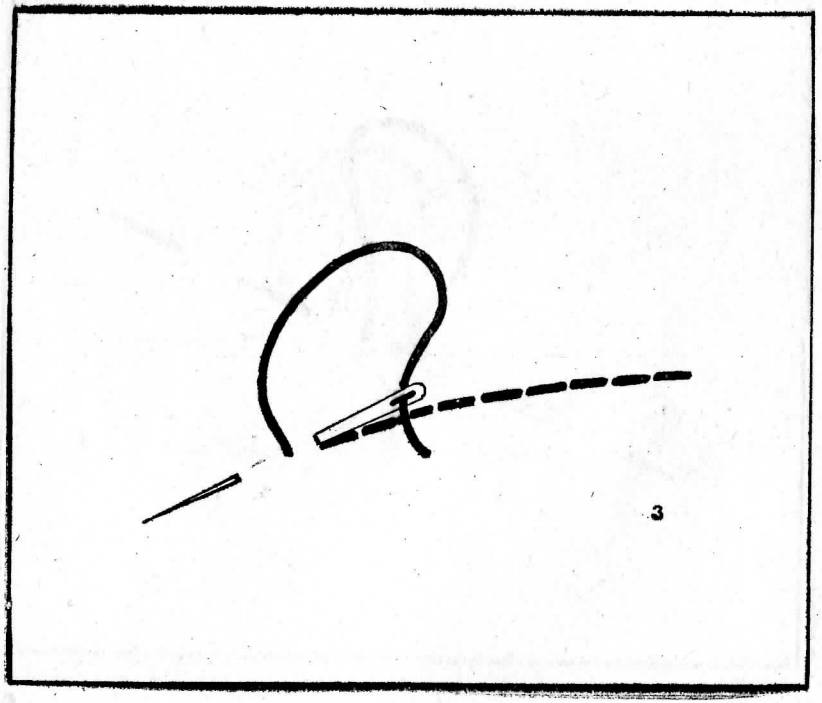

Porubni bod

se upotrebljava za sastavljanje, a radi se od desna ulijevo. Iglu ubodite u jednostruku tkaninu što bliže savinutoj tkanini, zatim iglu provucite kroz savinutu tkaninu (između 2—3 niti tkanine). Ubodi igle moraju biti na podjednakim razmacima (crtež 4).

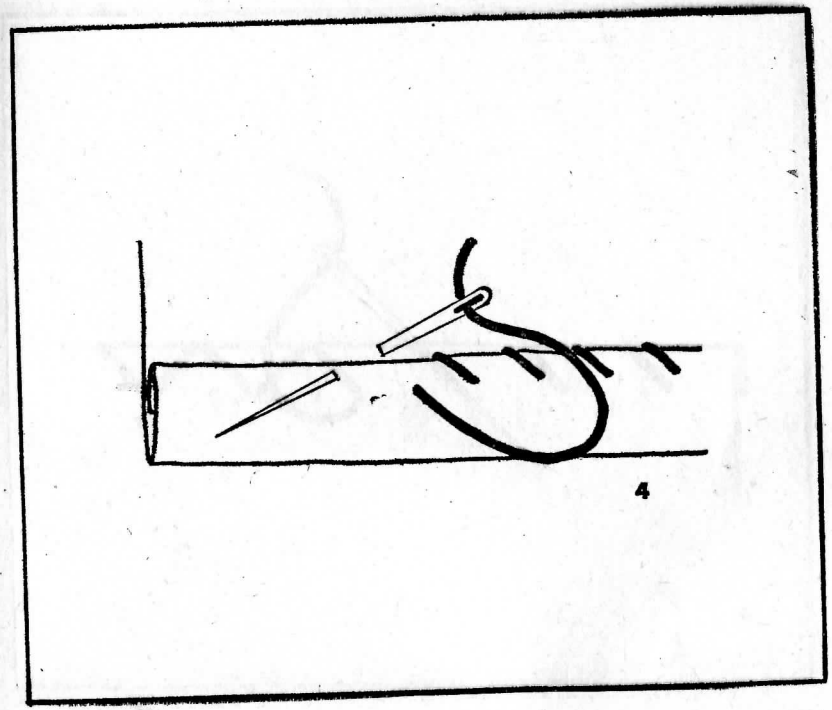

Naizmjenični porubni bod

Okrenite porub prema gore, zatim polazeći od lijeva, ubadajte iglu točno u rub poruba, i, vrativši se na pravu stranu tkanine, preskočite 6 niti, prolazeći iglom kroz krivu stranu tkanine i vratite se na pravu, preskočite ponovo 6 niti i tako dalje. Dobili ste red bodova s lijeva udesno. Drugi se red radi povratno, od desna ulijevo. Igla mora ući i izaći kroz bazu, odnosno donji dio prethodnih bodova. Tako dobijete isti ukras na gornjem i donjem dijelu poruba (crtež 5).

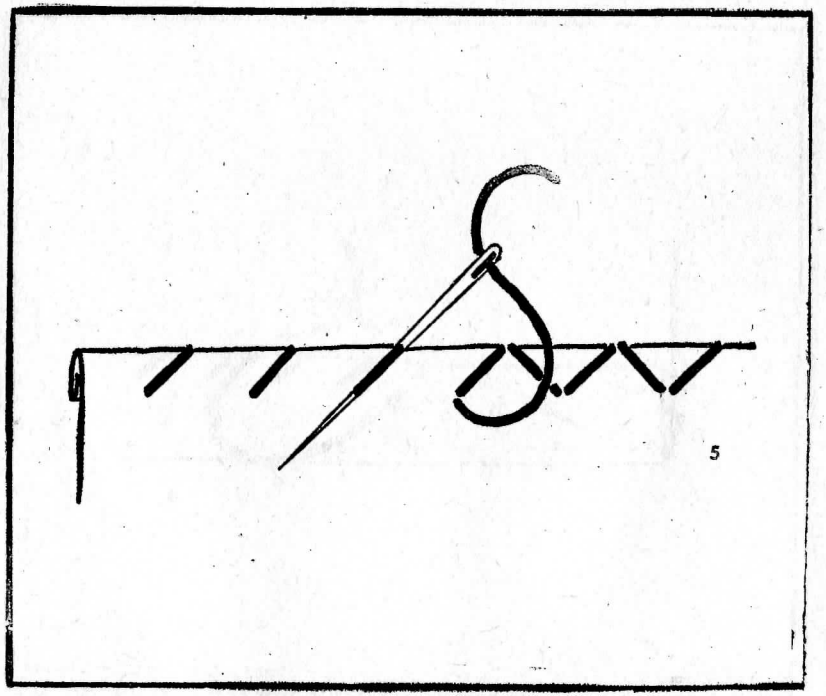

Jednostavni porubni bod

Želite li ukrasiti porub, učinite to ovim bodom. Veze se od lijeva udesno. Palcem i kažiprstom lijeve ruke pridržavajte kraj tkanine kojeg treba obrubiti (opšiti). Iglu ubadajte uvijek na istoj visini sa stražnje strane na prednju, provlačeći je kroz nastalu petlju, a konac treba dobro zategnuti. Razmak također mora biti ujednačen (crtež 6).

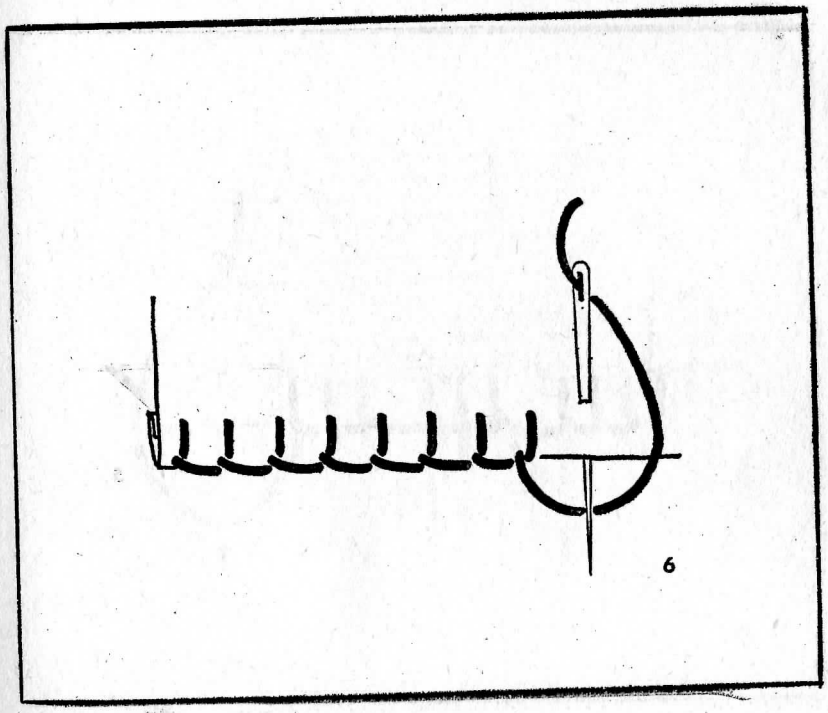

Ukrasni porubni bod

Vezite grupu od po 3 boda, uvijek na podjednakim razmacima (crtež 7).

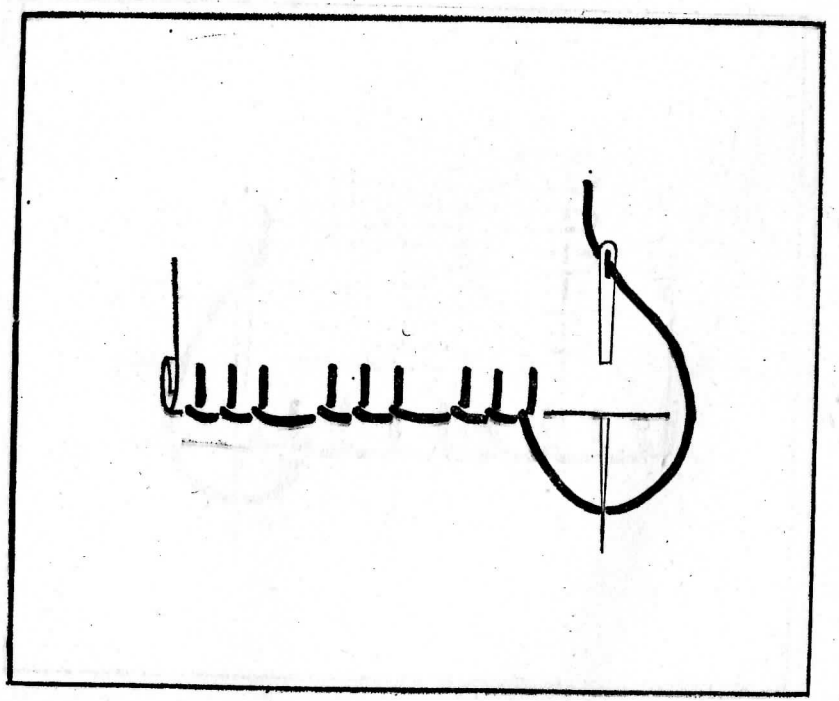

krpljenje

Ovi se bodovi upotrebljavaju i kod veza i kod krpljenja. Kaže se da je krpljenje vrlo jednostavno, no rijetko se nađe uistinu lijep krpež. Treba raditi s vrlo dugačkom i tankom iglom. Krpati treba uvijek s niti iste debljine i boje kakva je i tkanina.

Krpljenje na izlizanoj tkanini

Uzmite niti tkanine koju krpite i napravite potku ravnim bodom, lagano prošivajući probušeni probijeni dio. Provlačite niti ispod niti tkanine. Na krajevima neka niti malo strše kako bi, pri prvom pranju izbjegli stiskanje krpanog dijela (crtež 8).

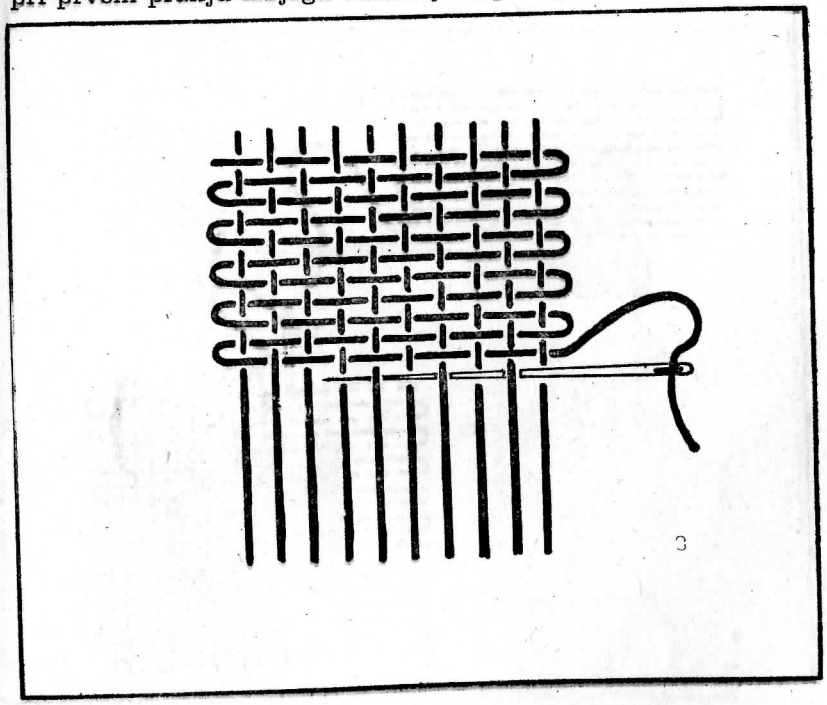

Krpljenje šuplje tkanine

Radite tako da šupljina dobije oblik i to najprije donji dio (a), a zatim gornji (b), provlačeći niti ispod i iznad prehtodne (crtež 9).

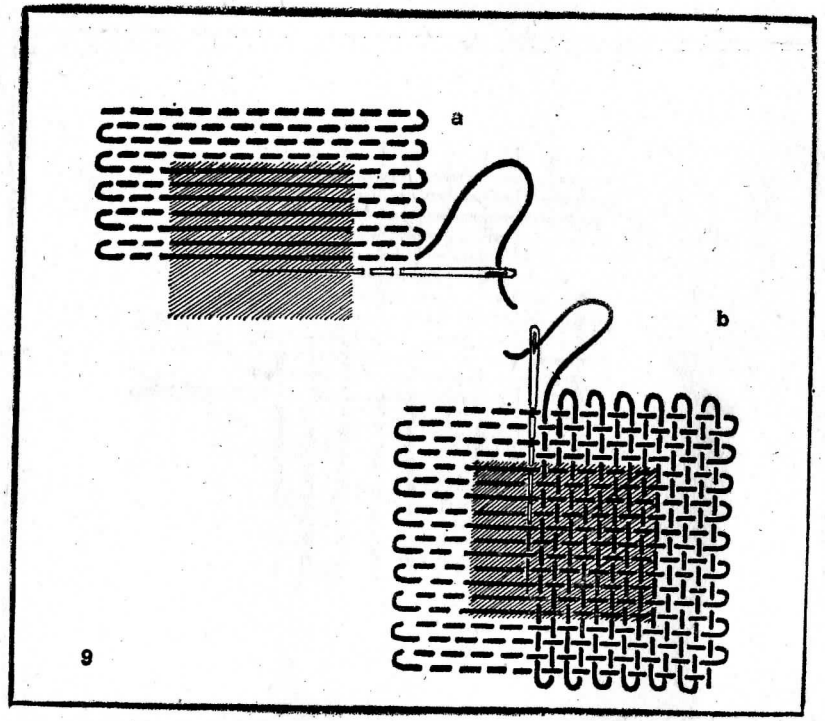

Krpljenje poderine na krajevima

Radi se na tkaninama koje se rubovi ne izvlače. Spajajte dva ruba tako da iglu naizmjence provlačite iznad jednog i ispod drugog ruba. Igla mora prolaziti kroz oba ruba (crtež 10).

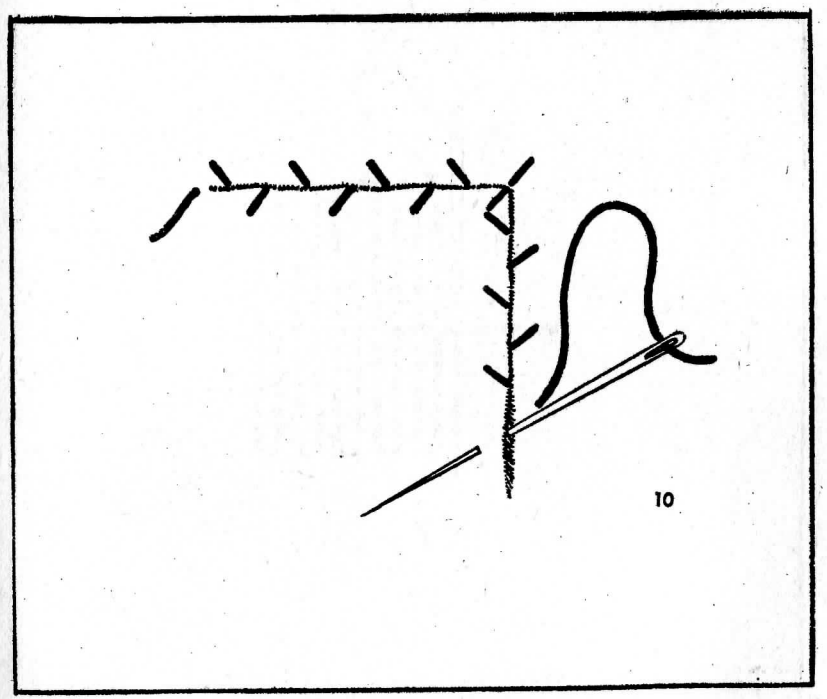

Krpljenje poderine s rubovima koji se izvlače

Kao i klasično krpljenje, u obliku lanca, jednostrukog ili dvostrukog, tako da se niti provlače ispod i iznad prethodnih (crtež 11).

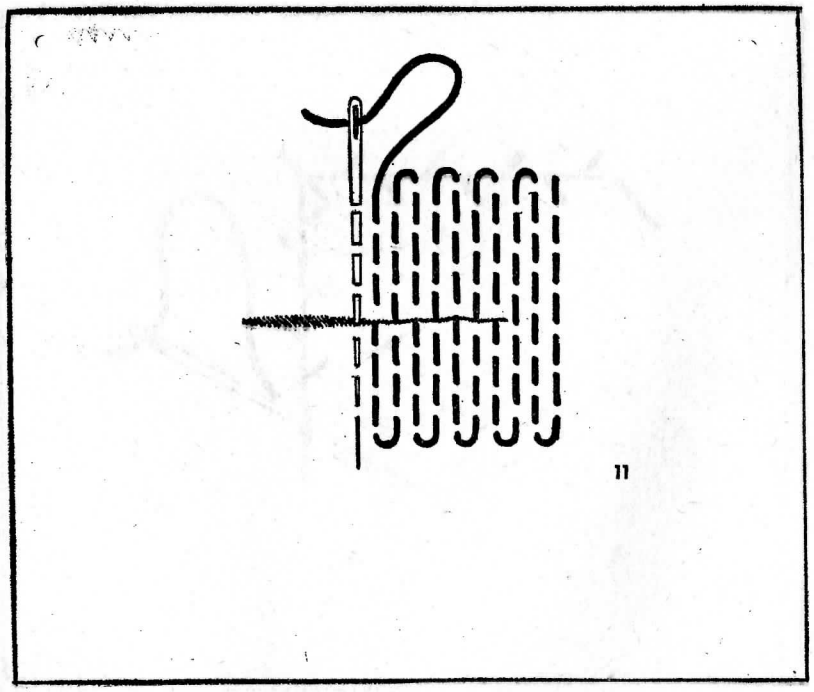

Ukrasni dvobojni ravni bod

radi se od desna ulijevo. Najprije vezite jedan red ravnim bodom (vidi crtež broj 1). Naizmjenično, ispod pa iznad niti svakog boda u povratnom redu provlačite niti konca druge boje (ali iste debljine), no ne zahvaćajte tkaninu (crtež 12).

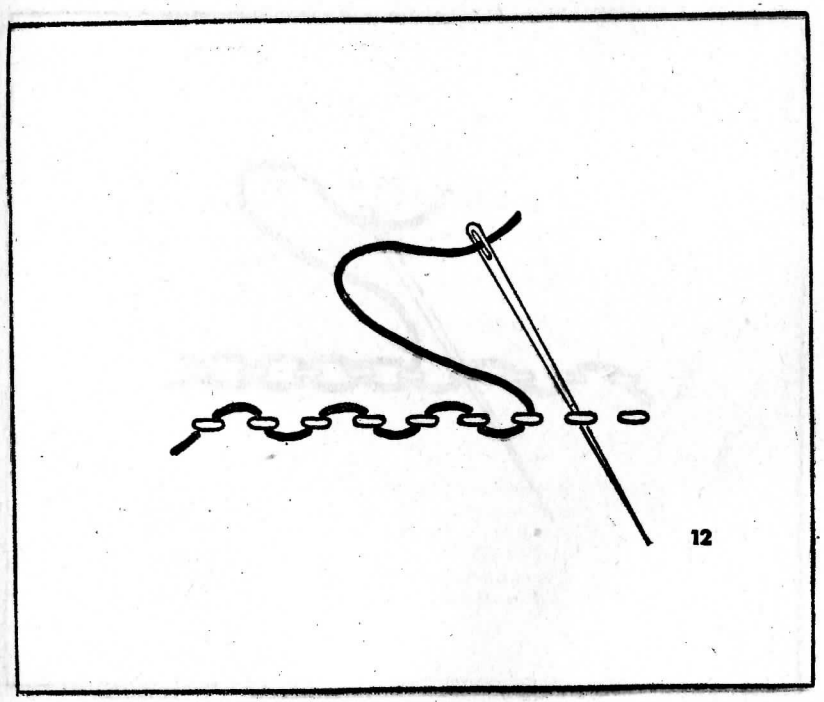

Ukrasni dvobojni ukršteni bod

Najprije vezite jedan red ukrasnog dvobojnog ravnog boda (vidi crtež broj 12), zatim uvijek od desna ulijevo, vezite drugi red tako da ukrštavate njegove bodove s onima iz prethodnog reda (crtež 13).

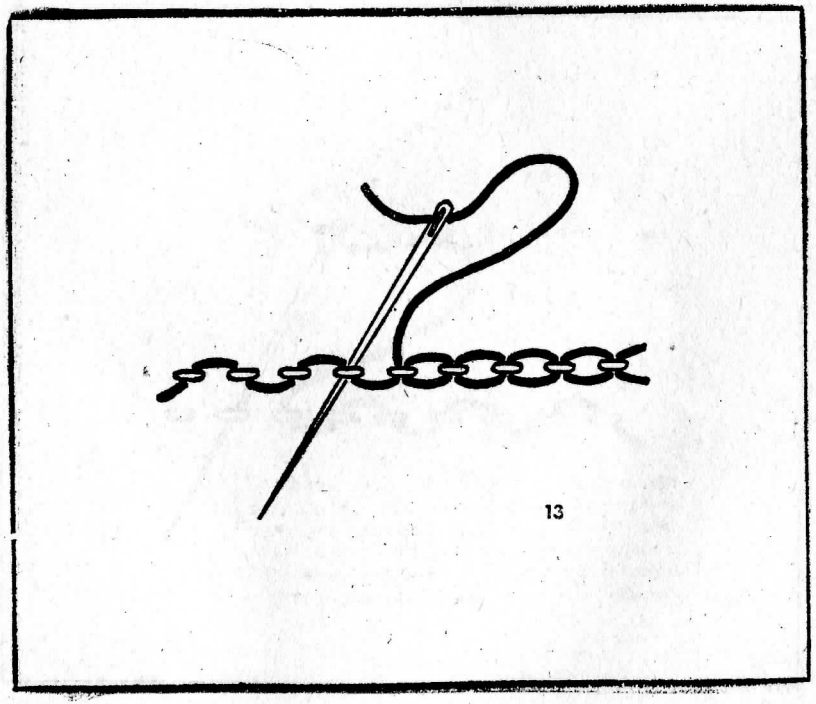

Bod Bologna

veze se od desna ulijevo. Iglu ubodite s krive strane i izvucite je na pravoj. Nit držite napetu u okomitom smjeru s palcem lijeve ruke. Učvrstite nit s malim vodoravnim bodovima na pravoj strani s koncem iste ili druge boje, tako da nit baze označuje neku vrst ravnog boda. Važno je da vodoravni bodovi budu na podjednakim razmacima (a). Možete raditi nekoliko paralelnih redova, no u tom su slučaju vodoravni bodovi naizmjenični (b) — (crtež 14).

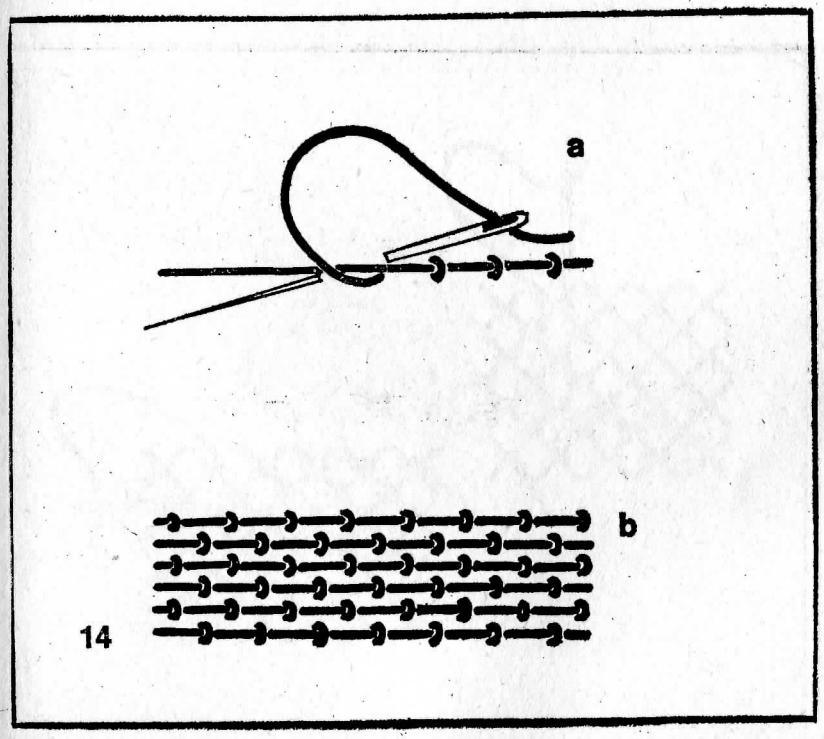

Mrežasti bod

je neka vrsta kosog (krivudavog, poprijekog) krpanja. Veze se tako kao da tkanina ne postoji i kao da mrežom morate prekriti šupljinu. Niti što sačinjavaju mrežu, moraju biti jako razmaknute. Motiv mreže s ukrašavanjima radi se samo s jednim poprečnim bodom (a) okomitim ili vodoravnim, ili sa 2 boda, nalik na križić (b) — (crtež 15).

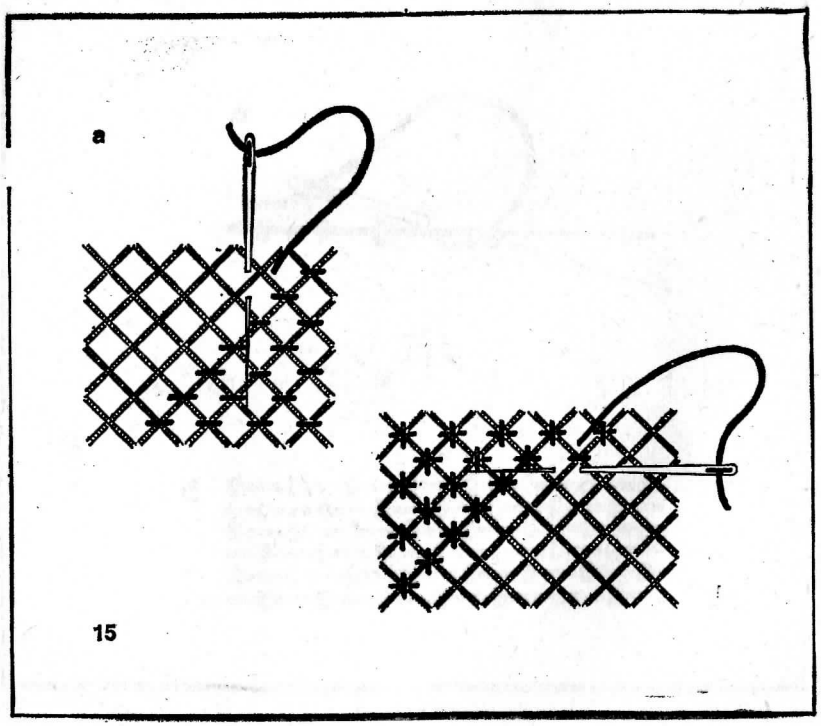

15

Zvjezdasti bod

djeluje vrlo lijepo, a njime se ispunjavaju površine tkanine s laganim porubom. Radi se dijagonalno, počimajući od lijevog ugla i kompletira se polaznim i povratnim redovima. Svaka zvjezdica se sastoji od 8 bodova koji se skupljaju u istoj sredini: od tih dva vodoravna i dva okomita rade se na 4 niti tkanine, a 4 kosa pokrivaju dijagonale četiriju niti tkanine. Rade se ovako: kao prvo jedan kosi bod, slijedi vodoravni, pa opet kosi, pa okomiti, zatim kosi, jedan vodoravni i kosi (crtež 16).

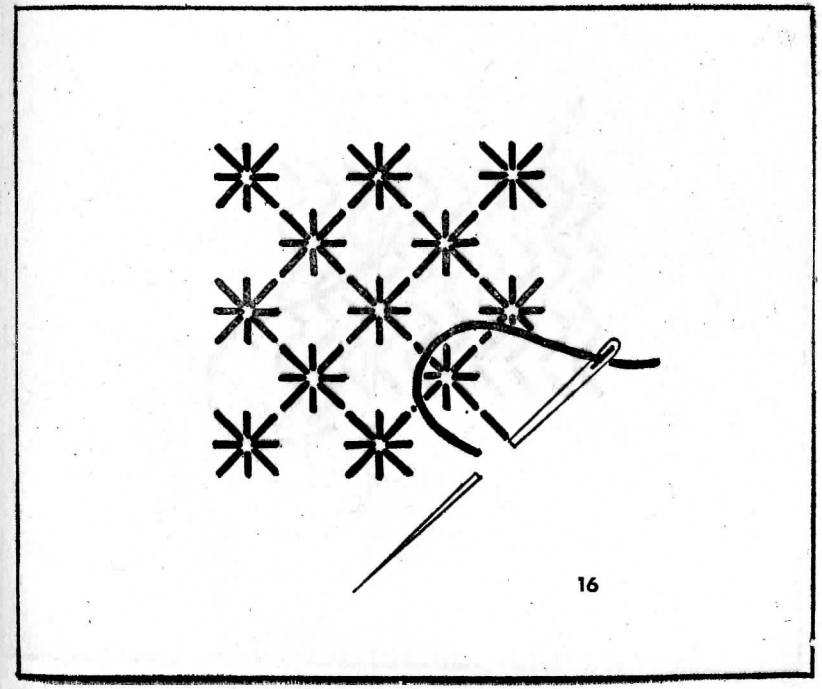

16

Cik-cak bod

radi se vodoravno, od lijeva udesno i obratno. U prvom redu (polaznom), rade se bodovi nagnuti udesno, a rađeni dijagonalno preko 4 niti tkanine. U povratnom redu radi se od desna ulijevo (crtež 17).

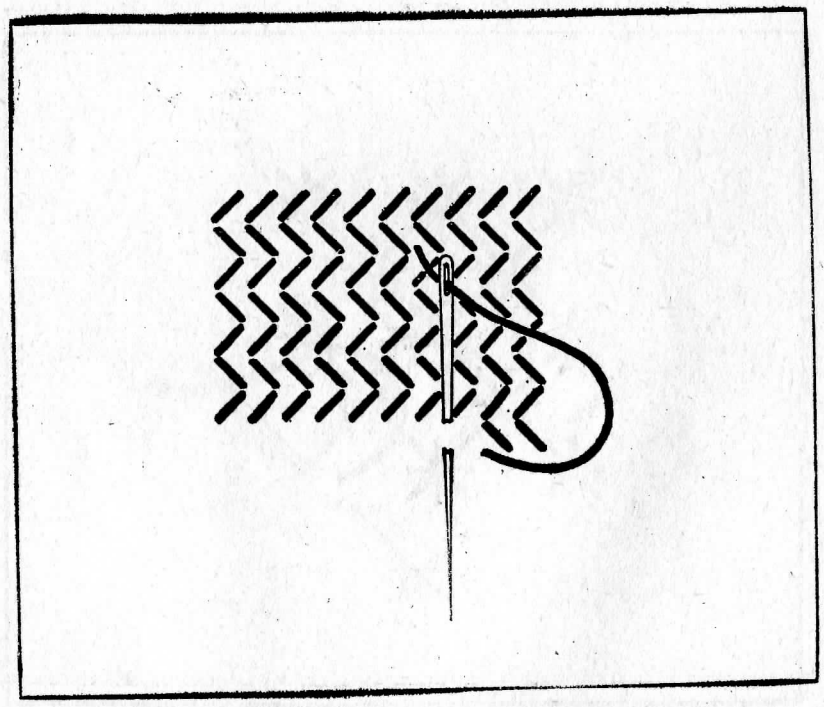

Bod romba i linija

počinje se od lijevog ugla i izradi red kosih bodova od lijeva udesno, koji se upotpune s redom bodova u suprotnom smjeru. Zatim se izrade vodoravne linije, ubadajući iglu u početak jednog romba, pa se igla provuče ispod tkanine i izvuče se kod križanja prvog romba sa slijedećim i tako dalje (crtež 18).

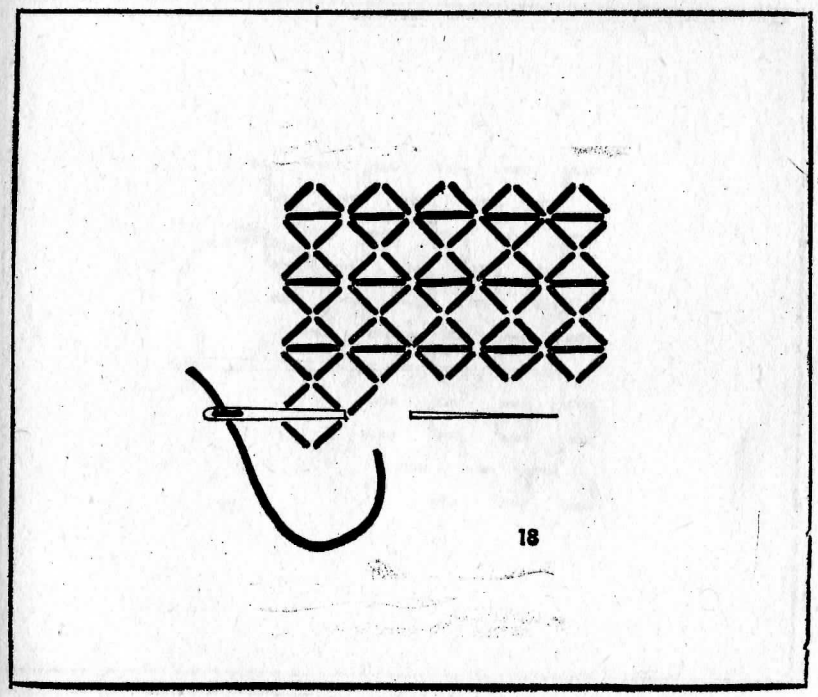

Stepenasti bod

radi se okomito, odozgo prema dolje i obratno. Najprije se izrade svi vodoravni bodovi svakog motiva, zatim se upotpunjavaju s okomitim bodovima. Rade se, i jedni i drugi, preko 3 niti tkanine (crtež 19).

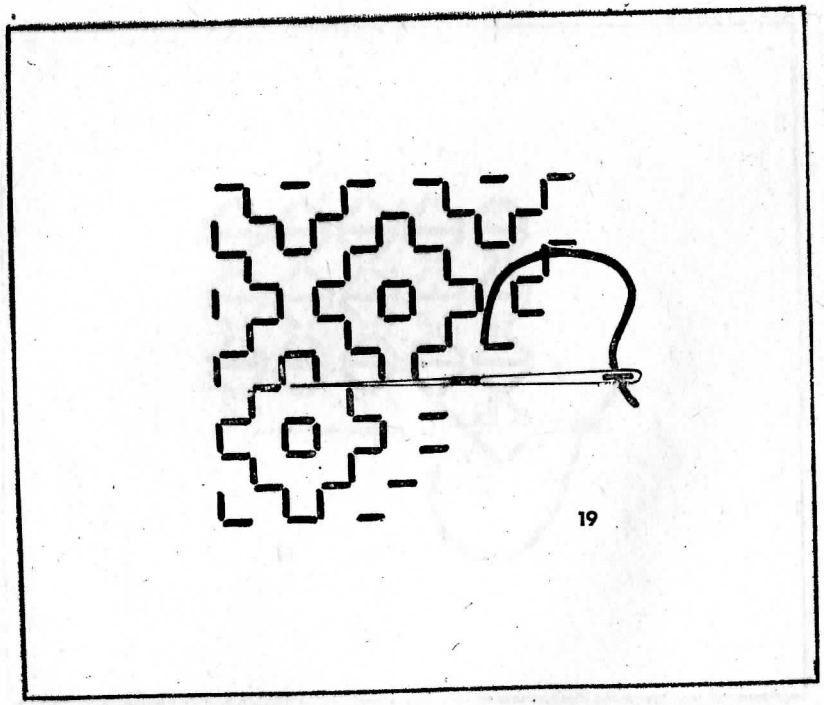

19

Lančanac

Taj bod s prave strane tvori niz omči, a s naličja ravni bod. Radi se od desna ulijevo, a može imati veće ili manje omče, ili kombinirano. Ubodite iglu u tkaninu i izvucite je. Palcem lijeve ruke pridržavajte konac, iglu ubodite u isto mjesto gdje ste prije toga izvukli nit konca. Iglu izvlačite okomito niže, prebacujući preko nje nit da bi se zatvorila omča. Konac opet pridržavajte palcem lijeve ruke, iglu zabadajte u gotovo isto mjesto, gdje ste je prije izvukli na gornji dio tkanine i izvucite je nekoliko milimetara ispod prijašnjeg boda i tako dalje (crtež 20). Posljednju omču završite s jednim povratnim bodom. Nit konca lagano zatežite da bi omče što čine lančić, bile vidljive.

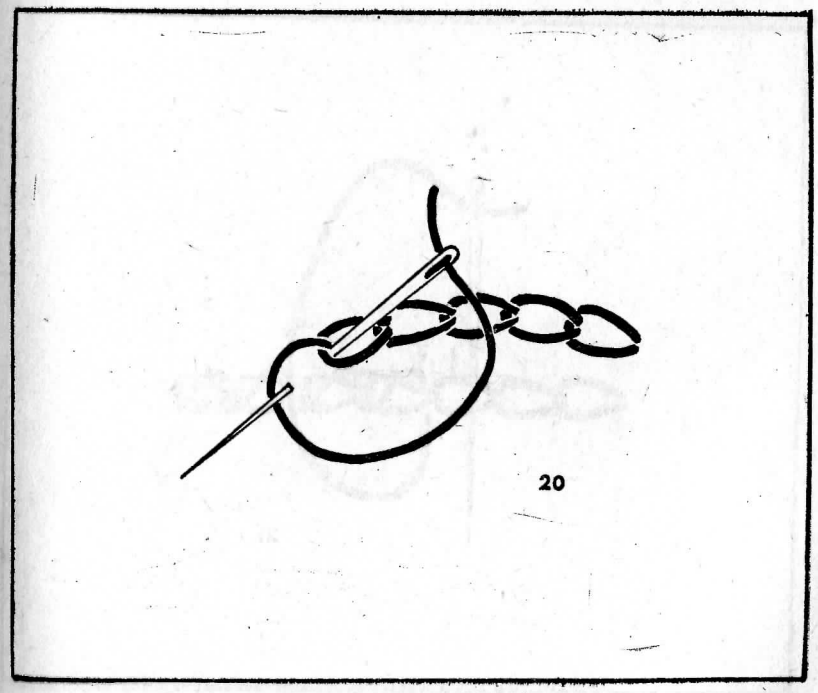

20

Lančanac s navojem

Najprije vezite obični lančanac, pa preko njega prebacujte navoje s time da tkaninu okrenete u suprotnom smjeru (crtež 21).

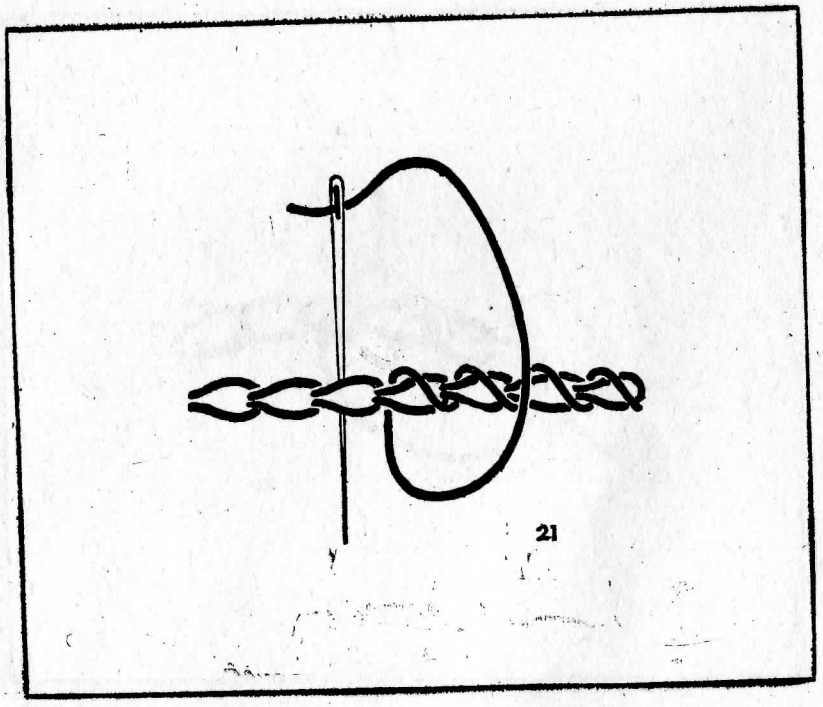

21

Cik-cak lančanac

Jedan oblik običnog lančanca. Izvucite iglu na pravu stranu tkanine, napravite omču, ubodite iglu u mjesto izlaska niti i opet je izvucite dijagonalno ulijevo i napravite omču. U slijedećem bodu, iglu izvucite udesno i tako nastavite naizmjenično (crtež 22).

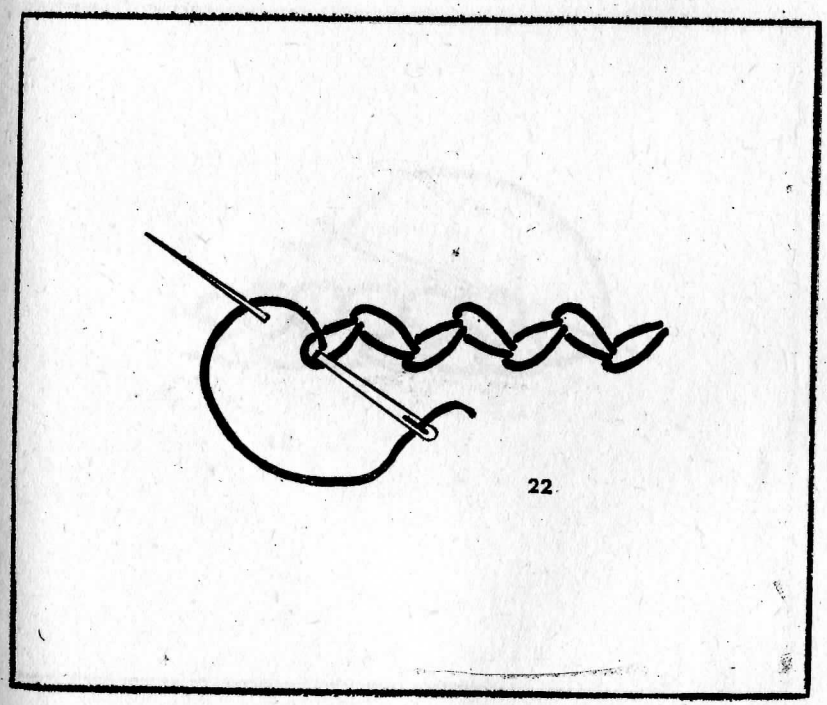

22

Dvostruki lančanac

Često se upotrebljava za ukrašavanje, a radi se kao i obični lančanac, osim što se igla jednom ubada od desna ulijevo, a drugi puta s lijeva udesno i tako dalje, naizmjenično (crtež 23).

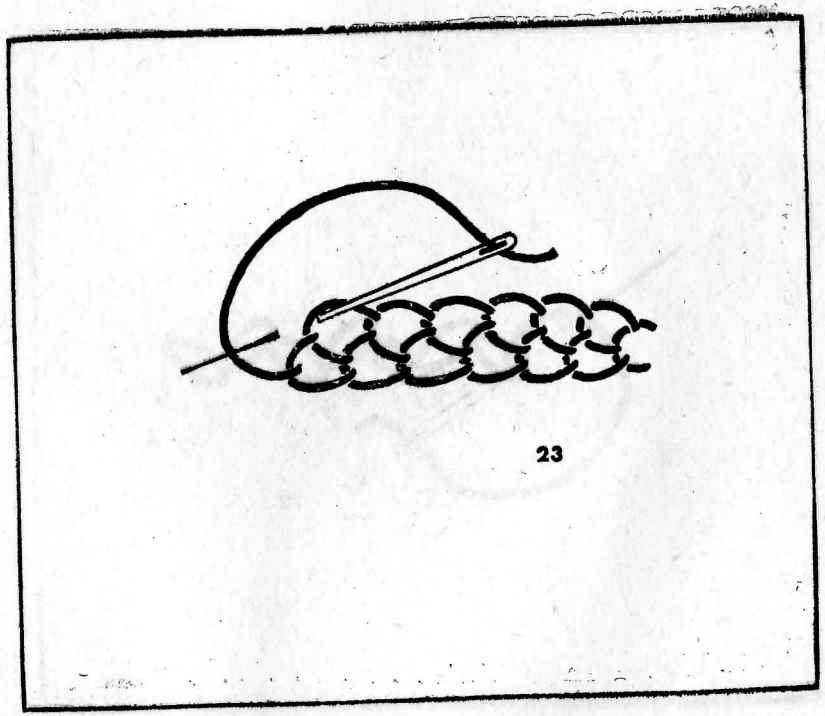

23

Okrugli lančanac

Radi se od desna ulijevo. To je zapravo lančanac koji se veže u krug, vrlo stisnuto i s tankim koncem. Može se koristiti kod popunjavanja praznina ili kao ukras (crtež 24).

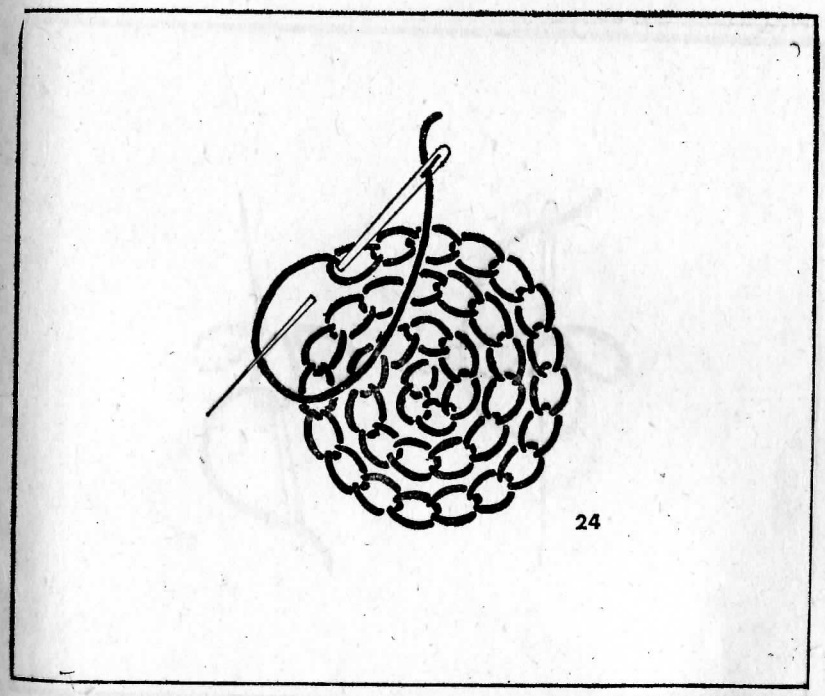

24

Bod margerite

radi se od sredine prema van. U sredini vezite bod lančića, zatvorite omču s jednim povratnim bodom tako da provučete ispod tkanine, a izvučete je ponovo na sredini i počnete drugu omču lančića. Tim se bodom obično vezu latice cvjetova (crtež 25).

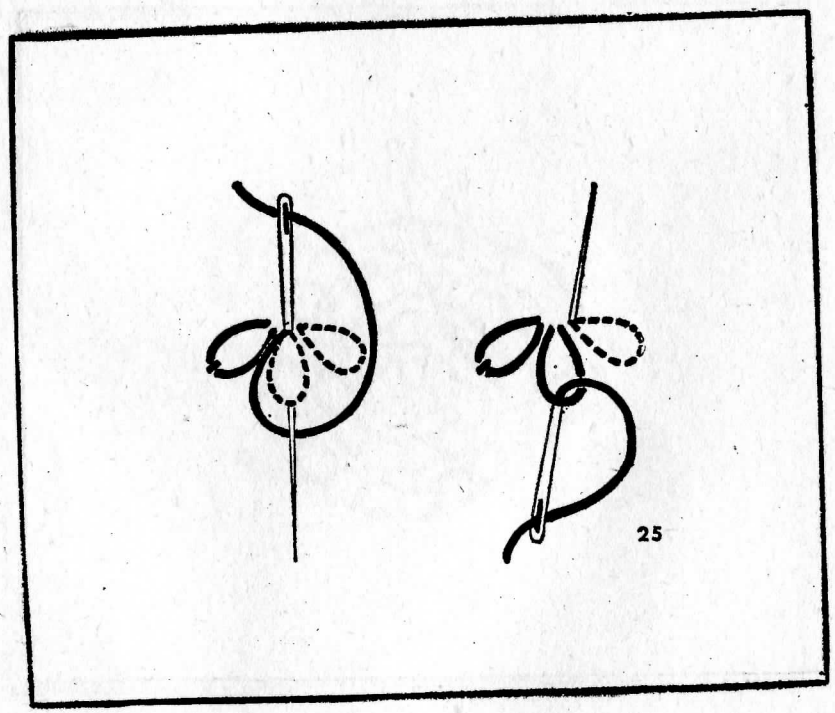

Zrnati bod

radi se od desna ulijevo. Slijed povratnih bodova (crtež 3) koji u prilično stisnutim redovima dolaze naizmjence, a razmak između jednog i drugog odgovara veličini jednog boda (crtež 26).

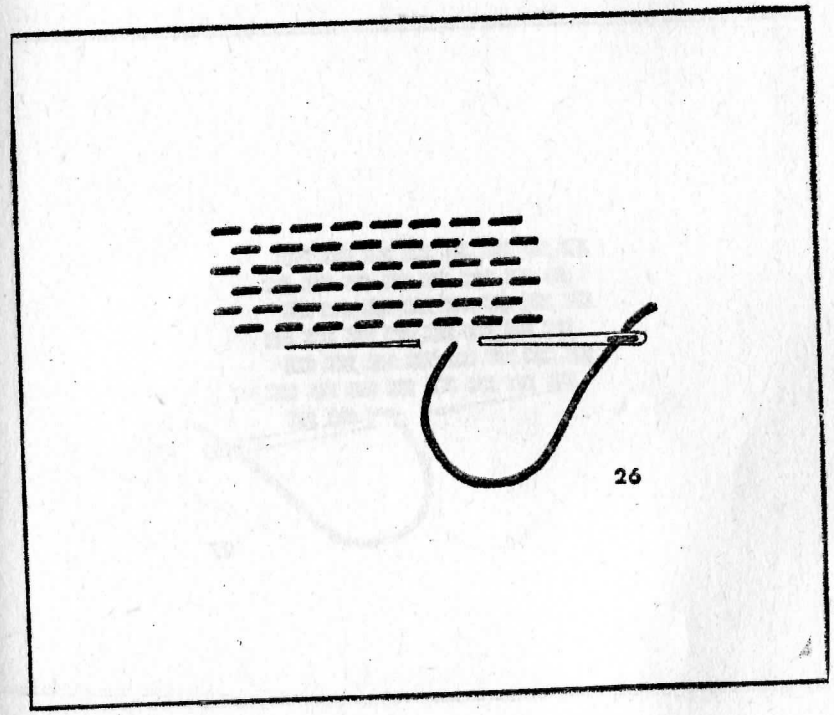

Dvostruki zrnati bod

se sastoji od dva zrnata boda koji su strogo jedan iznad drugoga, a razmak između pojedinih bodova mora odgovarati veličini boda slijedećeg reda (crtež 27).

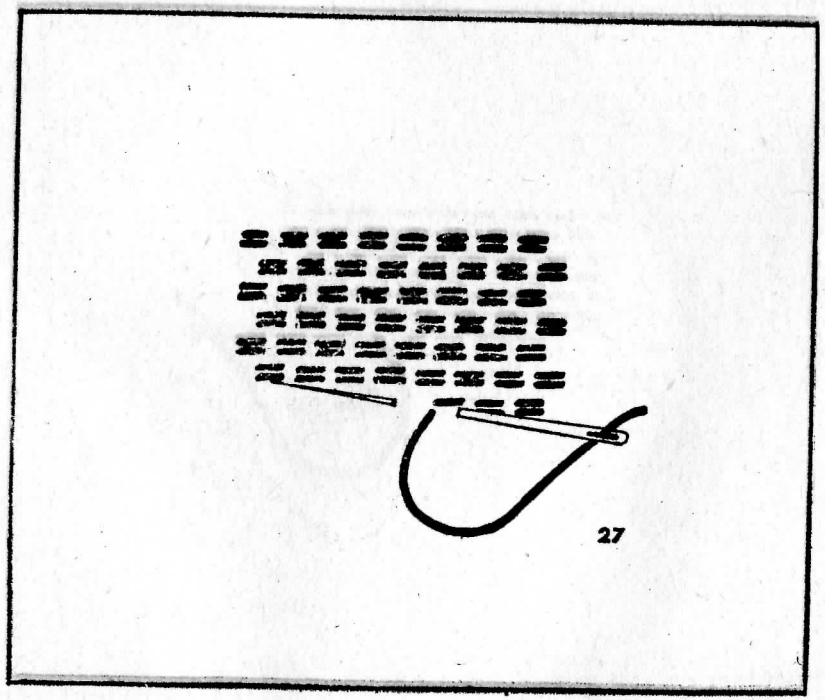

Trostruki zrnati bod

je kombinacija dvaju prethodnih bodova (crtež 28).

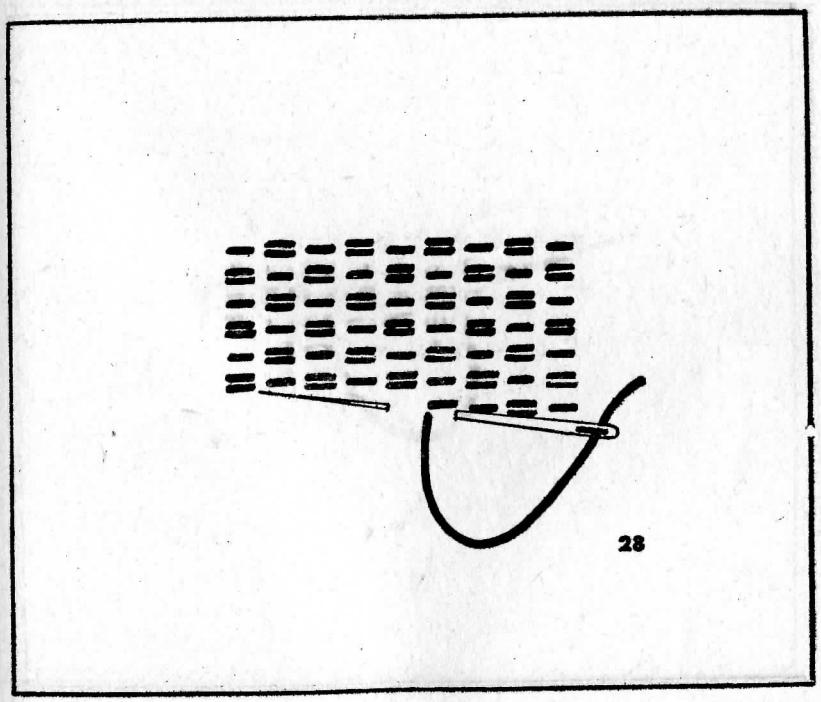

Belgijski bod

se radi od desna ulijevo. To je zapravo dvostruki zrnati bod vezen debljom iglom, tako da na tkanini izgleda kao šupljika, a konac se nešto jače zateže (crtež 29).

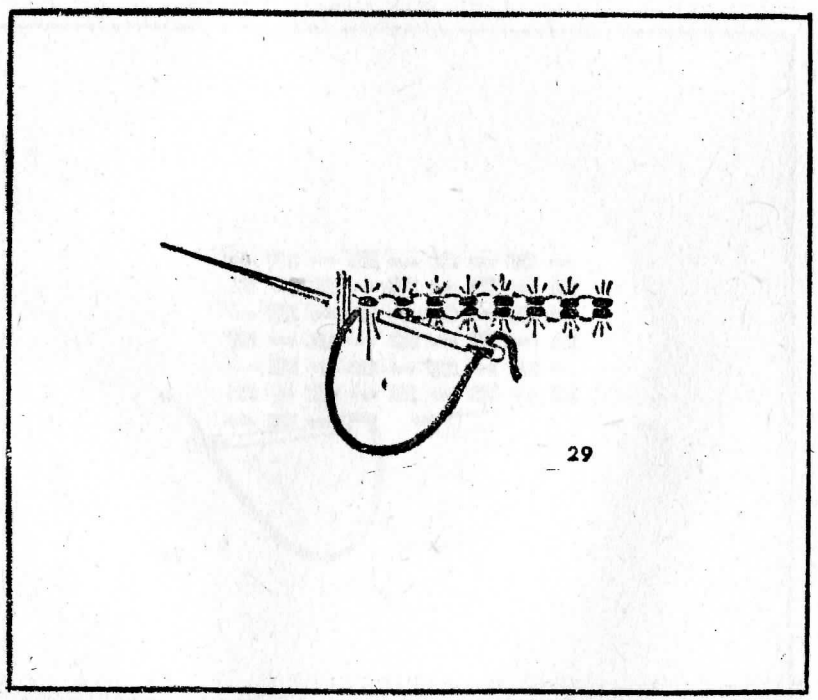

29

Kopljasti bod

je dugački povratni bod koji jednim potezom pokriva određenu liniju. Radi se od sredine prema gore s time da se igla ponovo ubode od početka prethodnog boda (crtež 30).

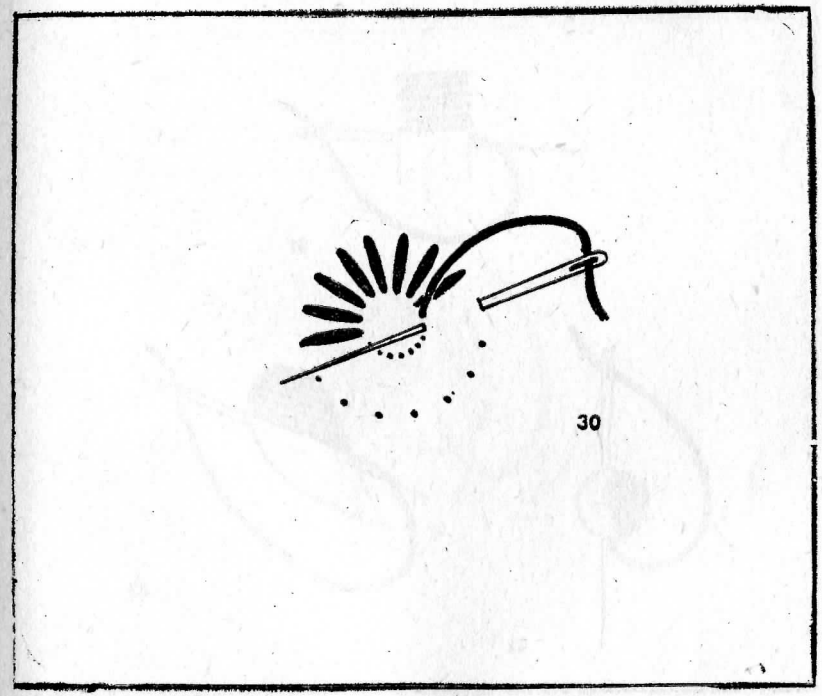

30

Plosni bod

Tim se bodom gusto pokrivaju određene površine na tkanini, listići, cvjetovi i slično, a konac mora biti nešto deblji. Ubodi su paralelni, bilo da su **vodoravni** (crtež 31), **okomiti** (crtež 32) ili **kosi** (crtež 33), a svaki mora biti usko priljubljen uz prethodni s pokretima od lijeva udesno na gornjoj površini tkanine. Kod plosnog veza brojem, bod sa prave strane je ravan, a s krive kos, dok je od plosnog veza po pismu gotovo jednak s jedne i druge strane. Taj se vez često nalazi na narodnim nošnjama u gotovo čitavoj Hrvatskoj.

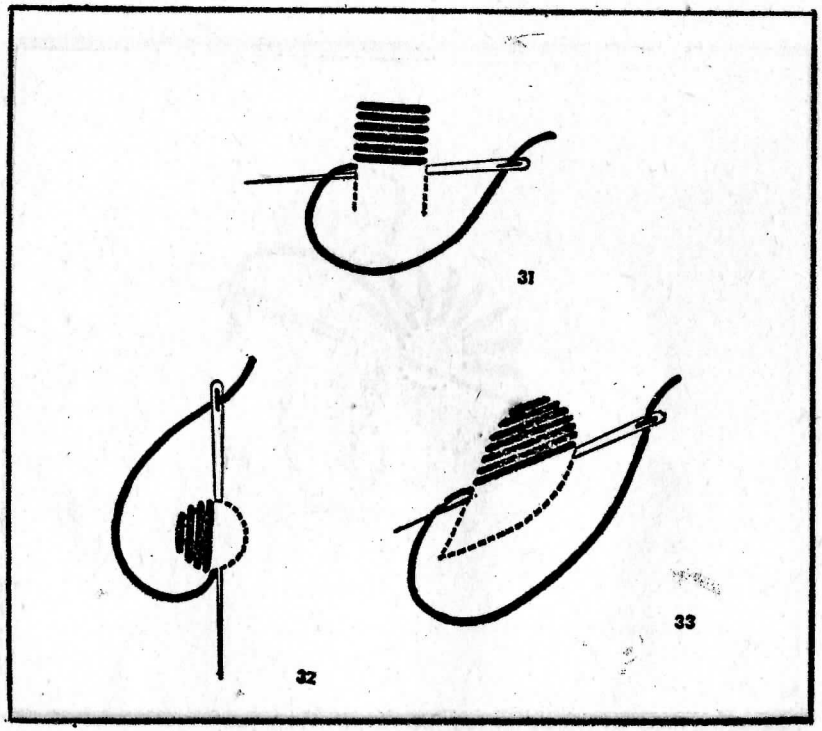

Plosni izmjenični bod

se veze postepeno, tako da se bodovi u redovima uklapaju jedan u drugi i to od lijeva udesno ili kad se počne s jednim kratkim i jednim dugim bodom, u slijedećem redu uz kratki radi se dugi, a uz dugi kratki bod. Iako je rad nepravilan, treba se držati određenih oblika na tklanini. Tim se bodom može vesti i s više boja konca, ali se nikada ne smije početi od sredine (crtež 34).

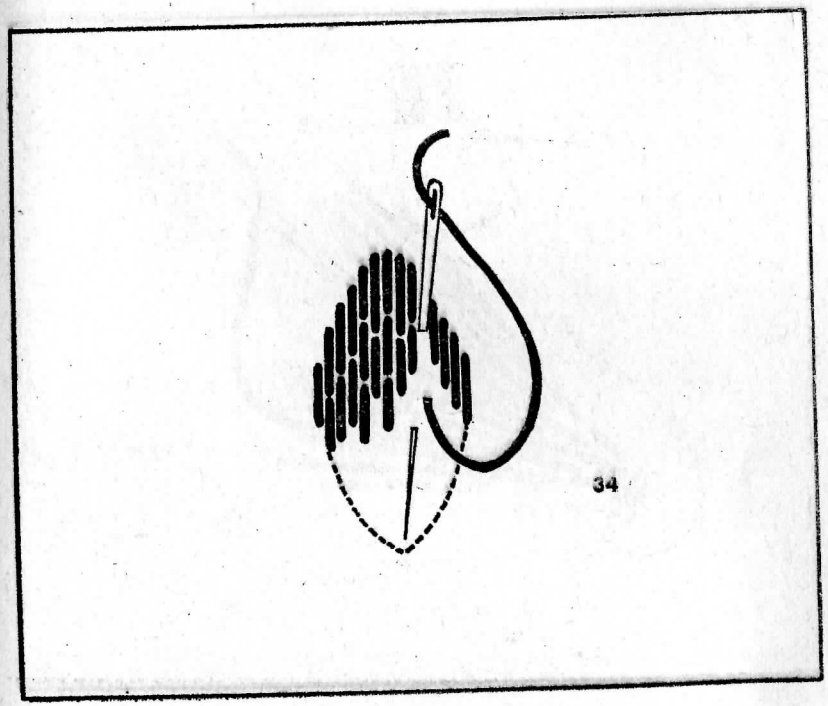

Plosni kopljasti bod

se radi kao i plosni izmjenični, no bodovi prvog reda se vezu kao produženi snopovi, a ostali se izmjenično nadopunjavaju (crtež 35).

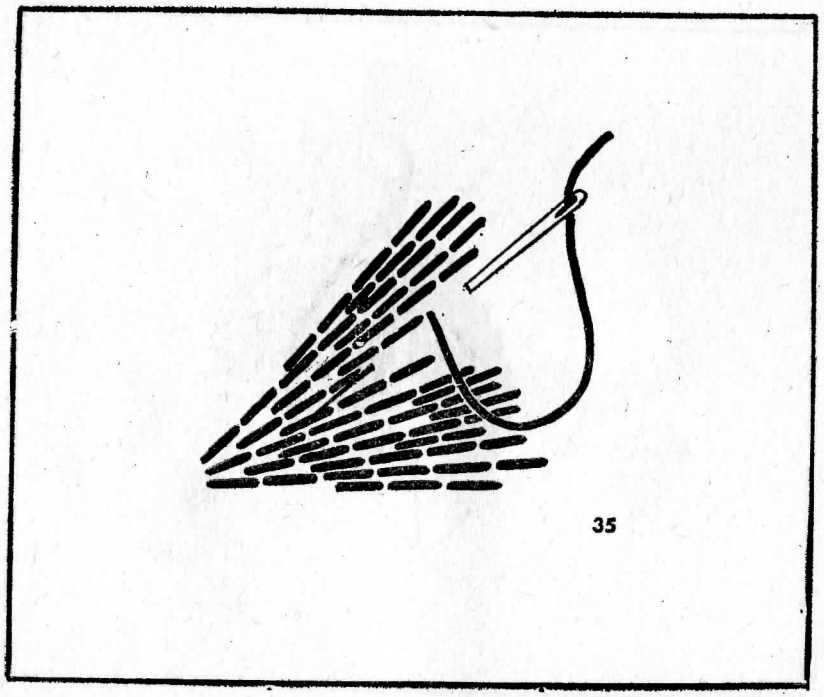

35

Plosni oprečni bod

zvan još i »kineski« je vrsta plosnog boda. Dugi bodovi idu naizmjence s jednog kraja uzorka, pa s drugog, a u sredini se ubadaju jedan pored drugoga (s jedne i druge strane). Ovim se bodom obično vezu široki uzorci, pa što je uzorak širi, to su i bodovi duži (sl. 36).

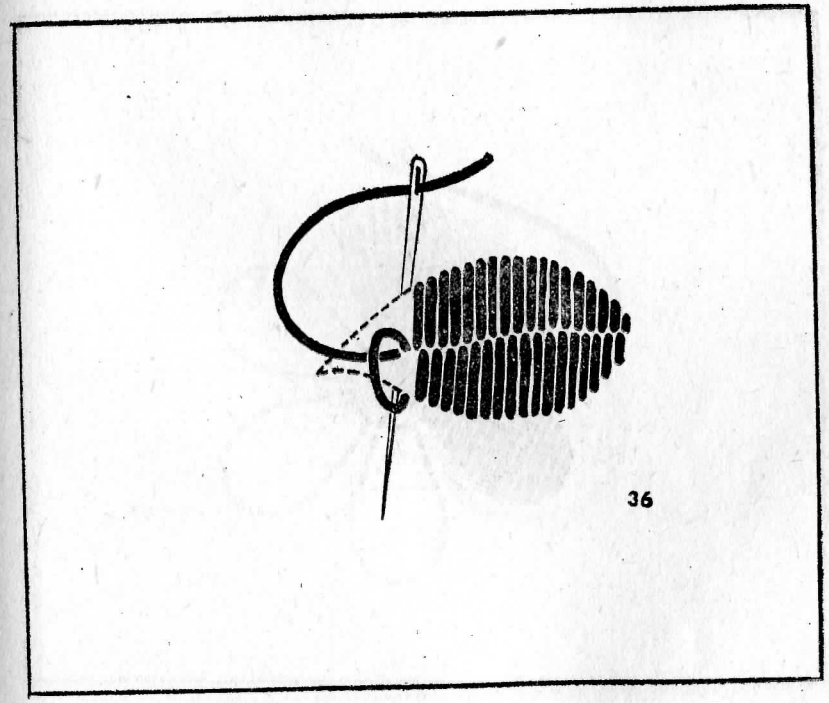

36

Plosni ispupčeni bod

Najprije treba površinu ispuniti ravnim bodom (a), a zatim plosnim, pazeći da dobro prekriju ravne bodove (b) — (crtež 37).

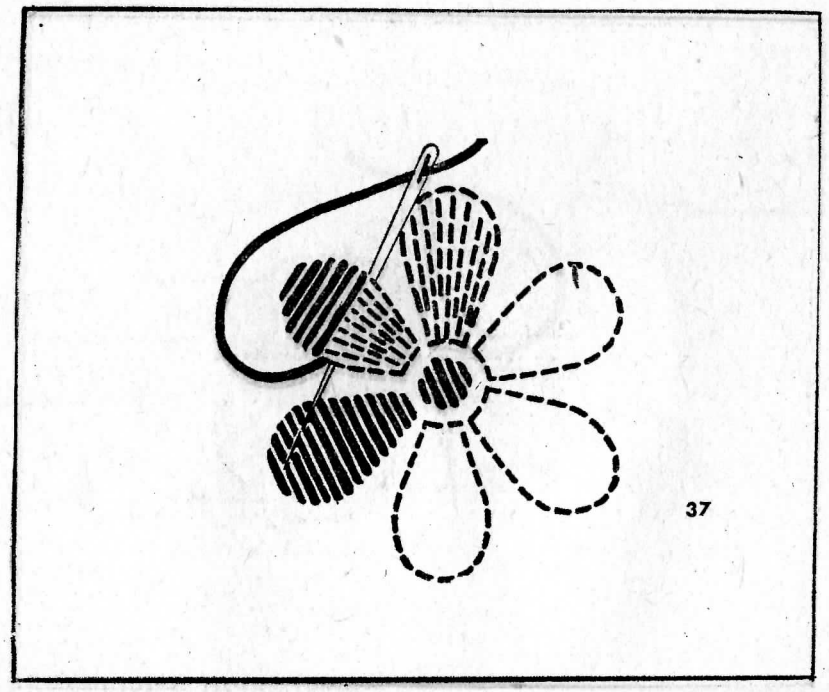

37

Plosni figurativni bod

Iglu ubodite s lijeve strane rada i s dugim vodoravnim bodom pređite do predviđenog ruba na desnoj strani. Zatim, duž te izrađene niti izvedite navoje, uzimajući zajedno i dvije do tri niti tkanine. Te navoje radite naizmjence. Takvim se bodom pokrivaju velike površine (crtež 38).

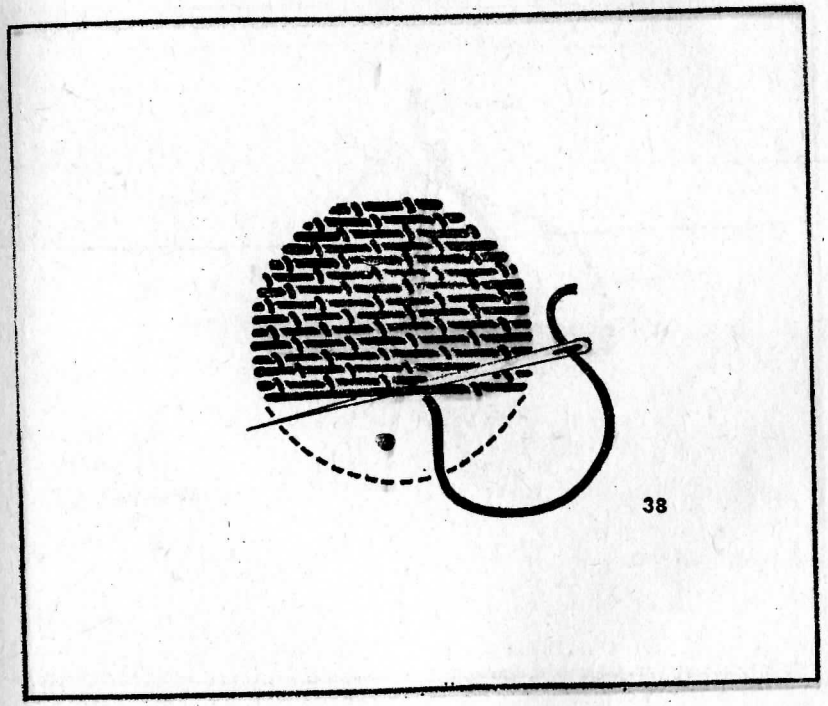

38

Bod konopca

radi se od lijeva udesno, a uzimaju se 3 ili 4 niti na tkanini i vezu se dobro stisnuti i ujednačeni bodovi (crtež 39).

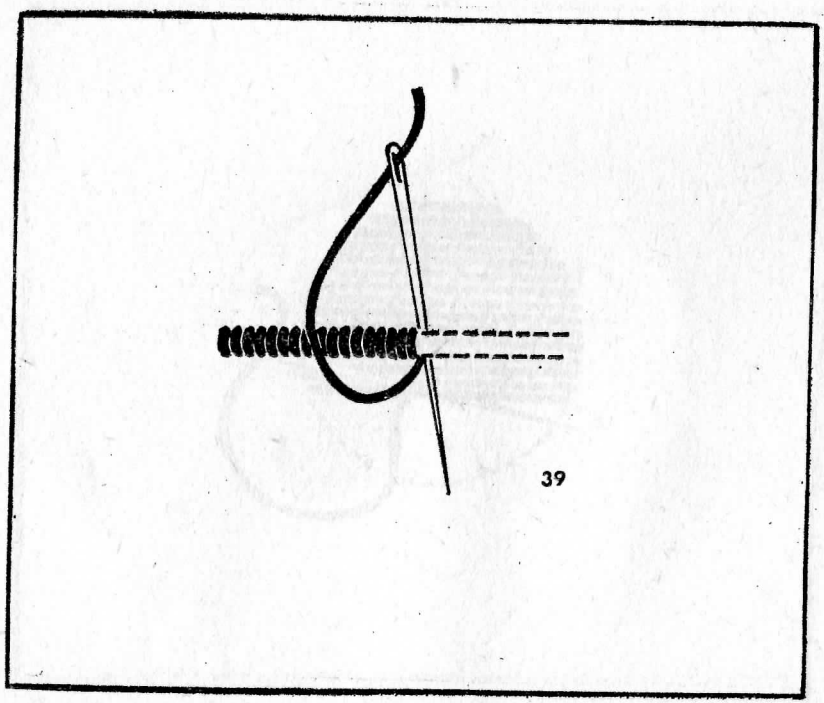

39

Bod konopca pojačan

radi se kao i obični bod konopca, s time da se prije izrade veze ravnim bodom linija potrebne dužine, pa onda preko te linije dobro stisnuti i ujednačeni bodovi. Umjesto ravnog boda, ispod boda konopca možete staviti deblju nit konca, pa se tako dobiva i na izražajnosti (crtež 40).

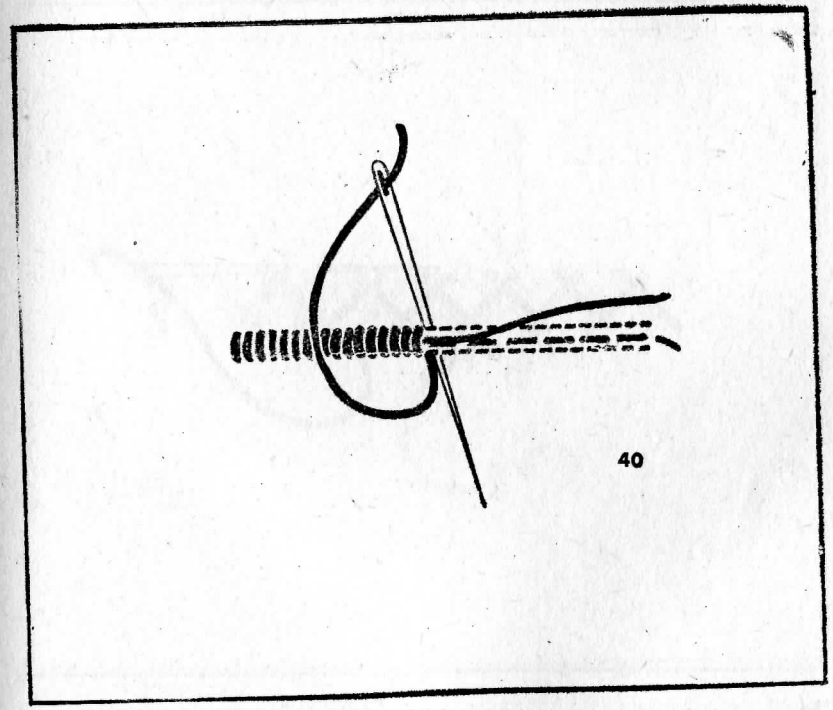

40

Ukršteni bod

radi se od lijeva udesno. Izvucite iglu na pravu stranu tkanine, popnite se za 6 niti prema gore i ubodite iglu s desna ulijevo uzimajući skupa 3 niti tkanine. Držeći nit udesno i okrenutu prema gore, spustite se za slijedećih 6 niti, pa ubadajući iglu od desna ulijevo, uzmite 3 niti što slijede one 3 niti iz gornje zone, ponovo se popnite za 6 niti i tako nastavite (crtež 41).

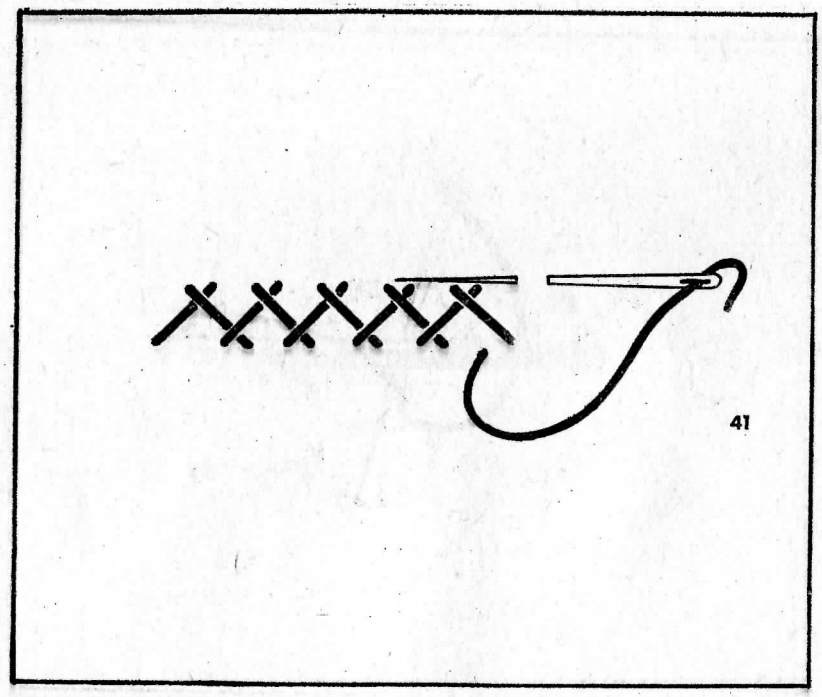

Ukrasni ukršteni bod

Taj bod ima za bazu ukršteni bod (crtež 41). Zatim se s drugom bojom konca rade navoji od lijeva udesno, tako da na svakom pojedinom ukrštavanju napravite vodoravni bod. Taj bod radite naizmjenično, s gornjeg ukrštavanja na donje, držeći iglu ravno s lijeva udesno ispod niti, ne ubadajući u tkaninu (crtež 42).

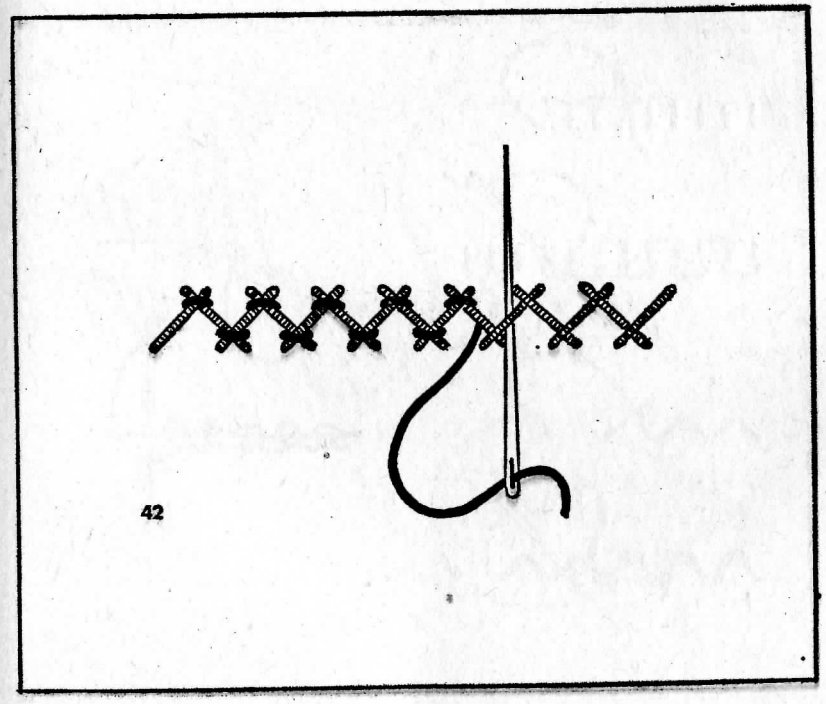

Opletuša

je ukrasni bod, a veze se u dva niza. Prvi bod na prvoj strani tkanine je niz usporednih ravnih **(ravna opletuša — a)** ili kosih **(kosa opletuša — b)** bodova. U drugom nizu izvedeno je oplitanje istobojnom ili raznobojnom niti oko tog niza bodova. S naličja nastaje niz rijetkih vodoravnih bodova. Kod **uvijene opletuše — — c)** također se najprije vezu ravni bodovi, a preko njih uvijeni; **(crtež 43).**

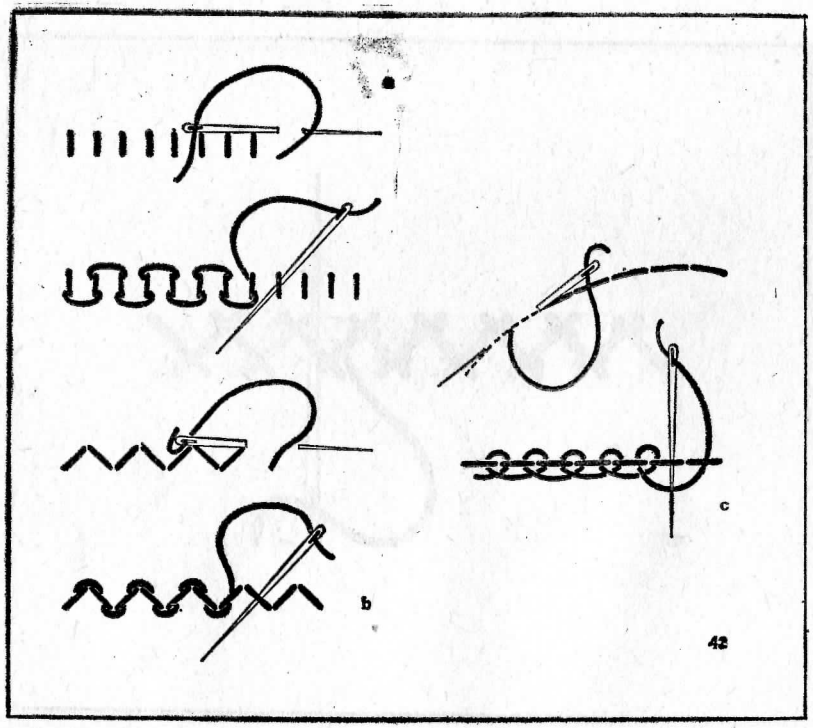

Sjenčani bod

Tim se bodom veze na providnoj tkanini koja dozvoljava igru sjena. Rad zahtijeva točnost. Ukoliko je uzorak vijugav i krivine jako naglašene, neće vam uvijek biti dovoljno da smanjite bod, već treba dva puta pokriti isti bod da biste mogli slijediti uzorak. Bez okvira radi se s krive strane tkanine (crtež 44 — a). Sjenčani bod je zapravo uvećani ukršteni bod (crtež 41) čiji se vrhovi bodova dodiruju tako da na pravoj strani imate neku vrstu pravilnog podšava (crtež 44 — b).

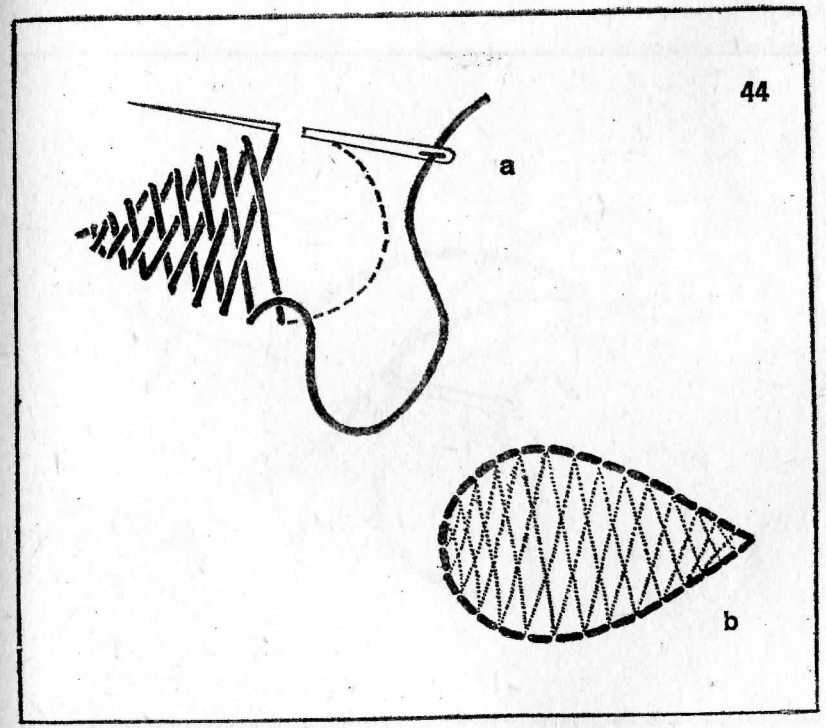

Sjenčani bod rađen na okviru

Radi se od lijeva udesno, ali na pravoj strani tkanine. Nit izlazi na donjoj strani obrisa uzorka, dve ili 3 niti od početka i udesno. Ubodite iglu u tkaninu, vratite se natrag za dvije ili tri niti i izvucite iglu na gornjoj strani, preskačući niti, zatim provucite nit. Ubodite iglu ulijevo, vraćajući se unatrag za 2 niti i izvucite iglu na donjoj strani s razmakom od dvije niti od prvog boda. Nastavite tako prema uzorku (crtež broj 45).

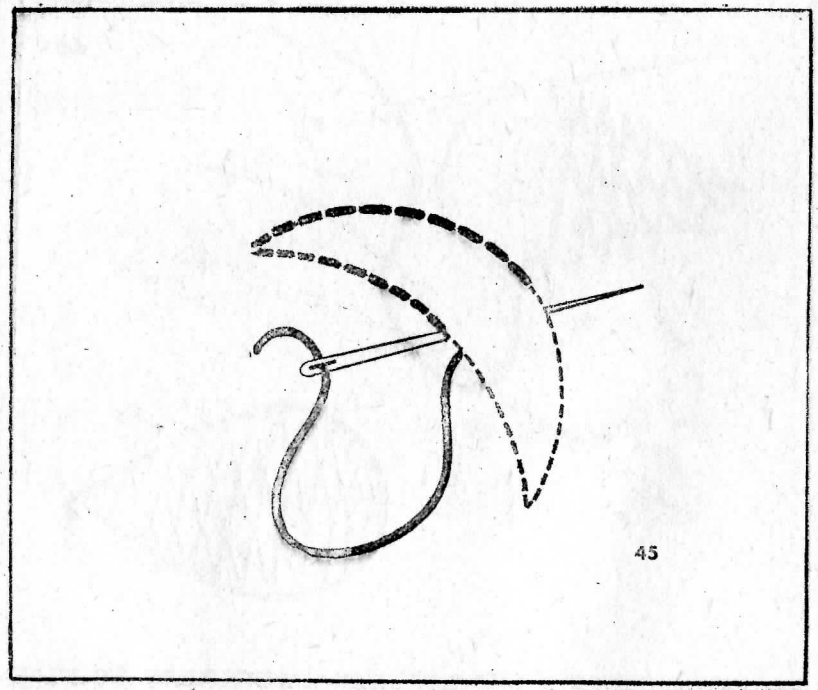

Bod ovijenca

to je vjerojatno najpoznatiji bod kod vezenja, jer je lagan i vrlo lijepo izgleda, osobito na modernim uzorcima. Zapravo, to je naličje ravnog boda (crtež 1). Radi se od lijeva udesno, ubadajući iglu s desna ulijevo, prođite iglom ispod dvije ili tri niti tkanine, izvucite je i vratite se od desna ulijevo, izlazeći na kraju prethodnog boda i tako dalje. Bodovi moraju biti zbijeni i ujednačeni. S naličja dobivate pravilne podšave (crtež 46).

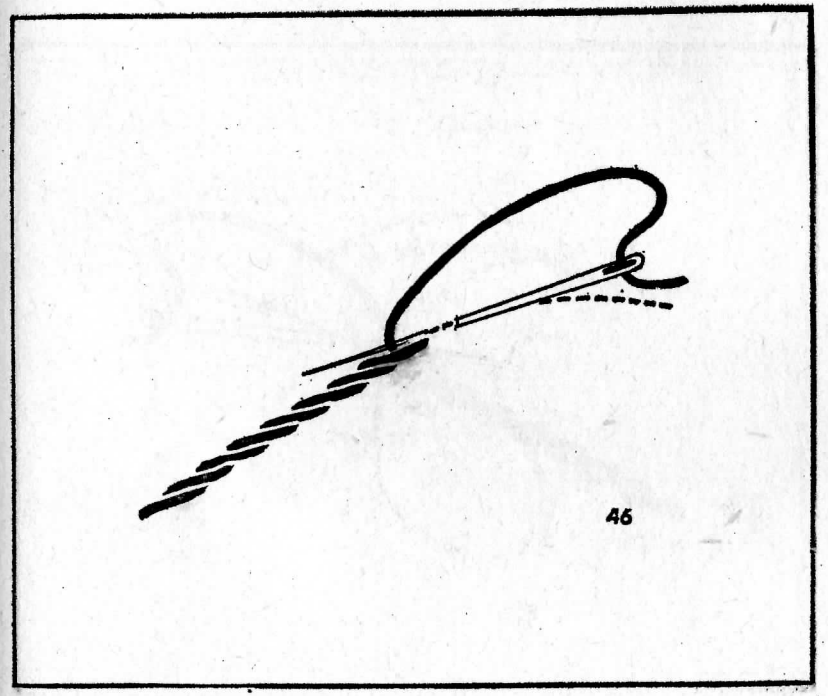

Bod širokog ovijenca

radi se kao obični ovijenac samo što su bodovi duži i malo razmaknuti. To znači da svaki slijedeći bod ne završava na početku prethodnoga (obični ovijenac) već za debljinu niti iznad početka prethodnog boda (crtež 47).

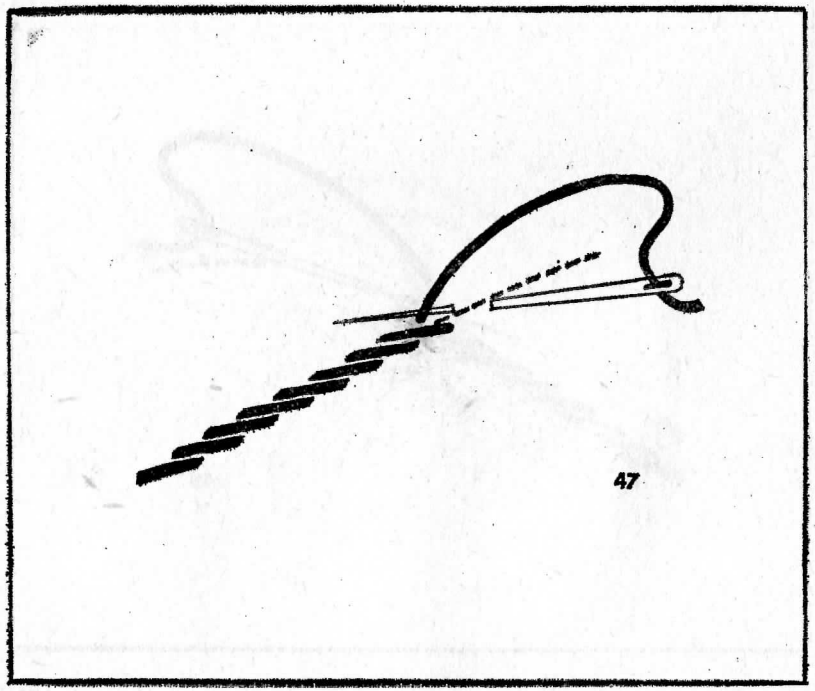

Bod ovijenca u nizu

radi se kao obični ovijenac (crtež 46), a sastoji se od nekoliko redova pravilno nanizanih jedan uz drugi. Tim bodom možete ispunjavati velike površine uzorka (crtež 48).

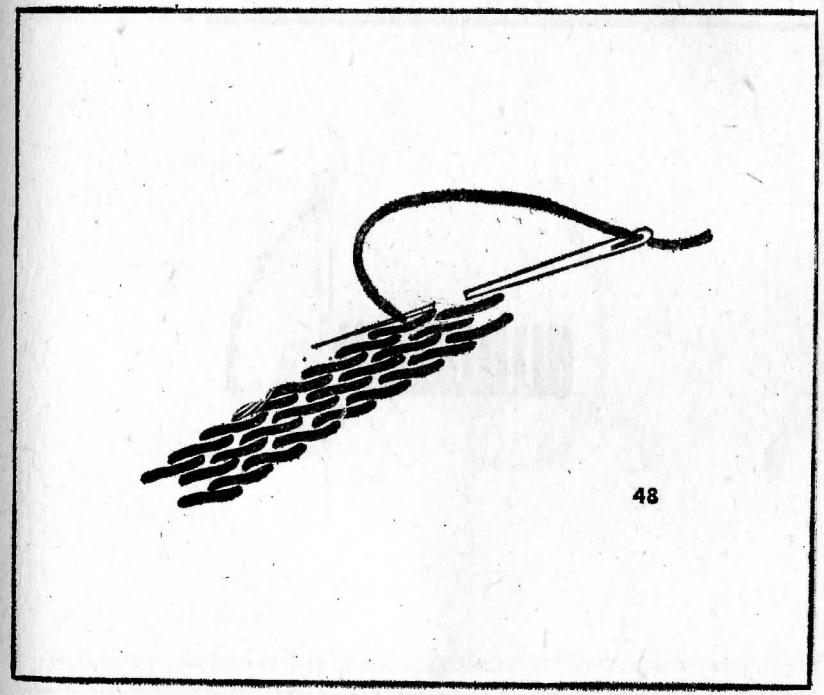

Obamet

Taj se bod koristi kao ukras rubova na stolnjacima i raznim prostirkama. Na našim je crtežima vidljiv način izrade nekoliko vrsta obameta. Važno je da budu jednolično izvedeni, a sam rub treba da je potpuno ravan. Da bi vam to uspjelo, najbolje je da za potrebnu širinu ruba na tkanini, izvučete jednu nit, a zatim zavrnuti rub (otprilike jedan cm) s naličja tkanine pričvrstite nevidljivim bodovima. Na tako uredno izrađenom rubu obamitanje će biti jednolično i uredno. Radi se od lijeva udesno. Palcem lijeve ruke držite nit, ubodite iglu okomito dolje tako da nit dođe ispod igle. Bodovi moraju biti na istoj visini i ujednačenih razmaka (crtež 49).

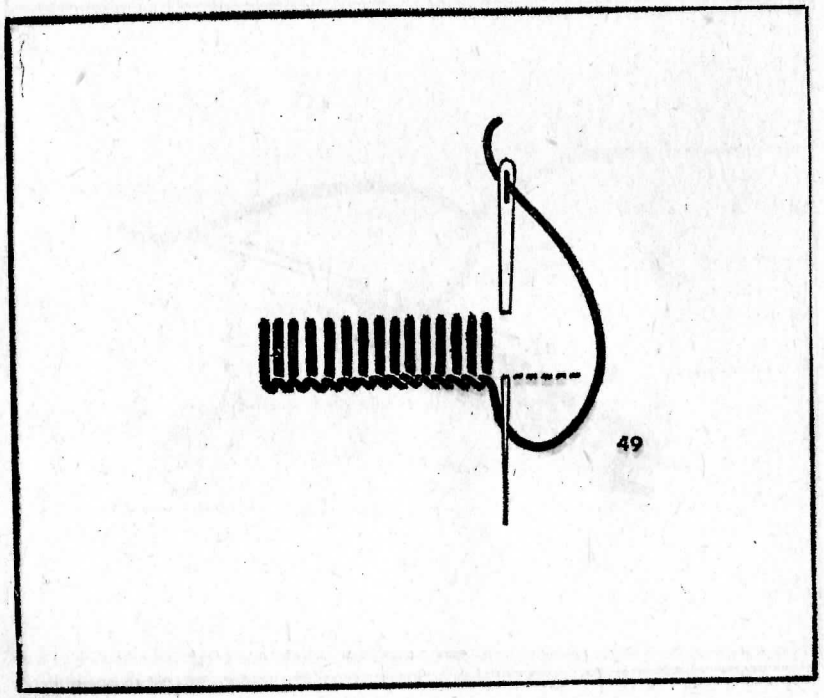

Kosi obamet

radi se kao i obični, samo što iglu ne ubadate okomito, već malo udesno (crtež 50).

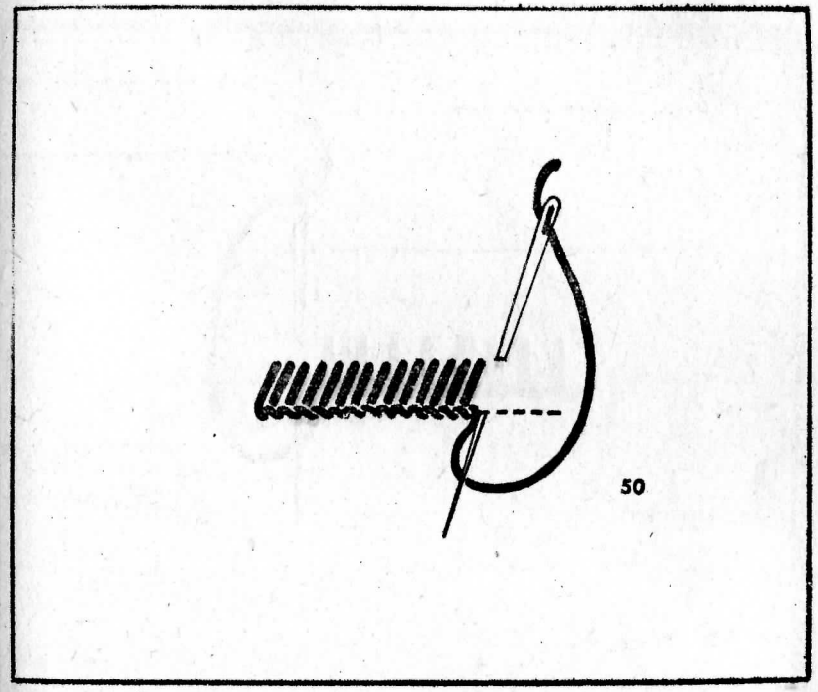

Razmaknuti obamet

radi se od lijeva udesno kao obični obamet, s tom razlikom što su bodovi pravilno udaljeni jedan od drugoga (crtež 51).

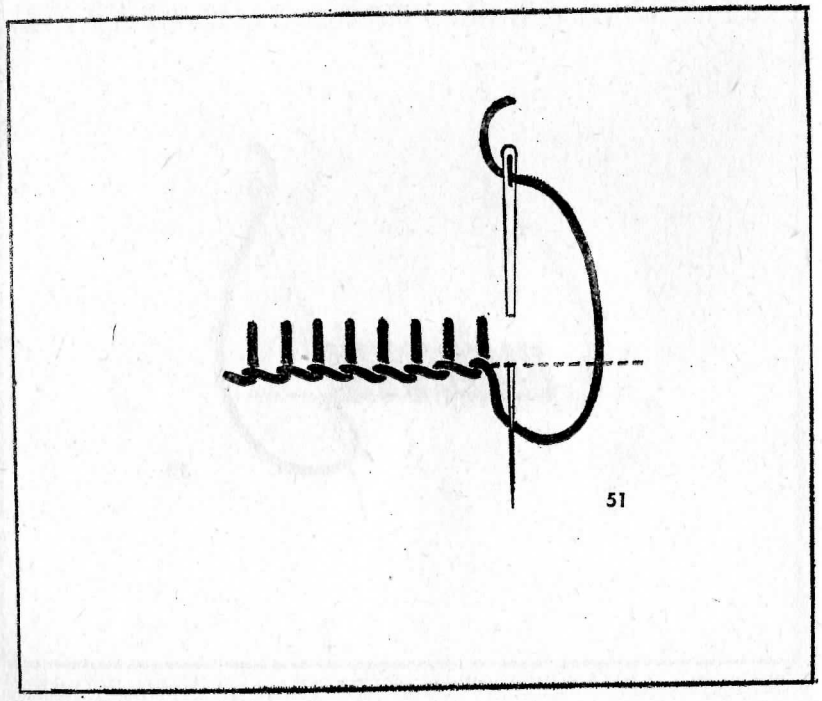

Nejednako razmaknuti obamet

je kombinacija niskih i visokih bodova (crtež 52).

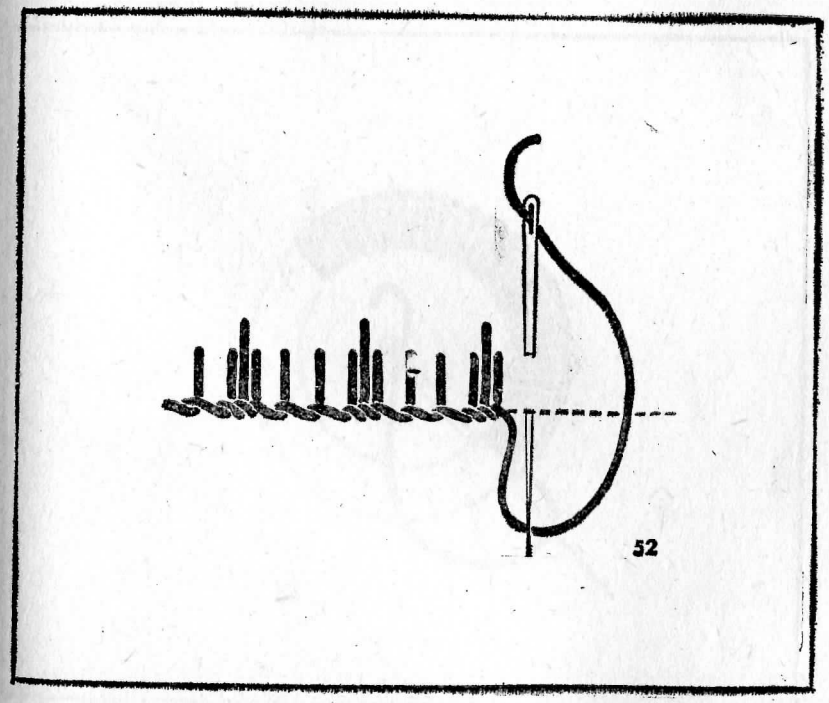

Kružno pravilan obamet

radi se od lijeva udesno, bodovi su iste visine i ujednačeni, čvrsto priljubljeni jedan uz drugi. Tim se bodom mogu izrađivati rupice (crtež 53).

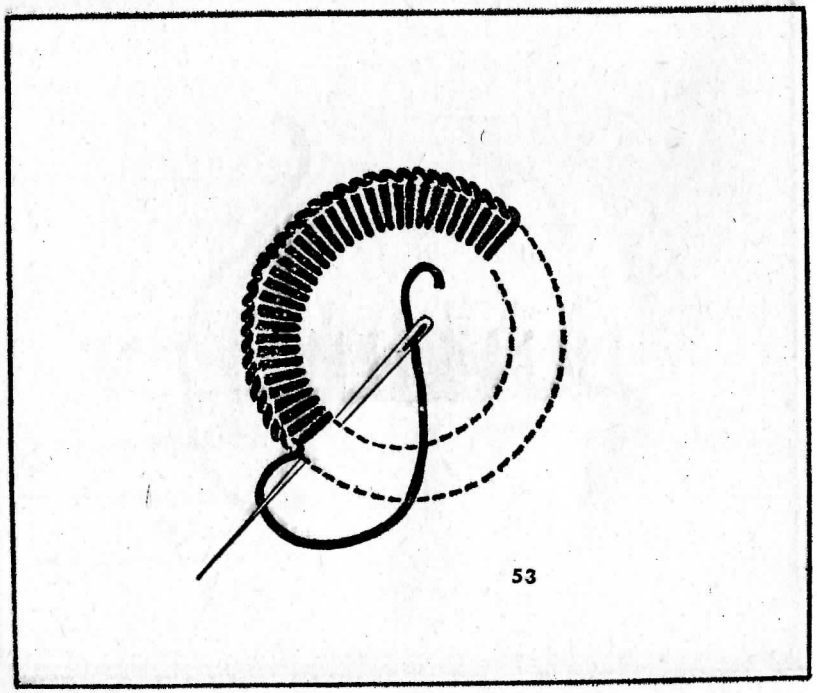

53

Kružno nepravilan obamet

radi se od lijeva udesno. Bodovi su različite visine: dugi, srednji i kratki. Tim se bodovima izrađuju okrugli uzorci (crtež 54).

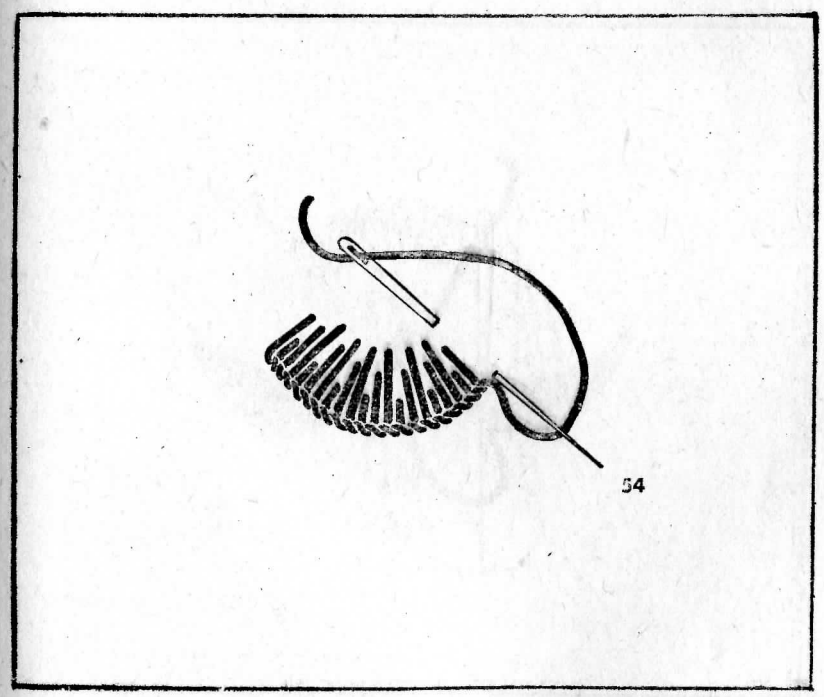

54

Puni obamet

radi se od lijeva udesno. Najprije obrise uzorka treba označiti ravnim bodom, a isto tako treba ispuniti unutrašnju površinu i onda te bodove prekriti ujednačenim bodovima obameta. Taj je bod neobično dekorativan, a njime se najčešće izrađuju rubovi jastučnica i sl. (crtež 55).

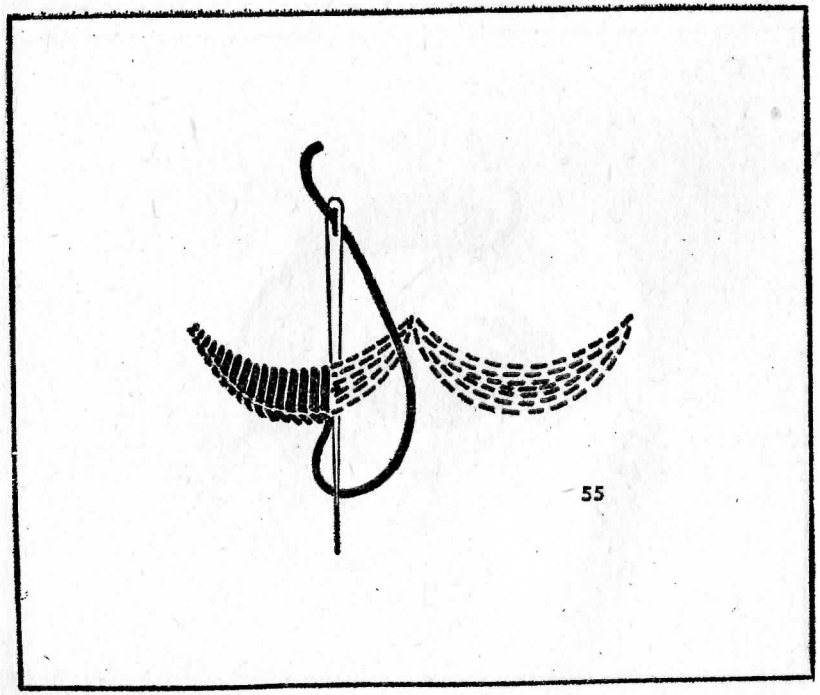

Vijugavi puni obamet

radi se kao i puni, samo što je donji dio obrisa uzorka vijugav (crtež 56).

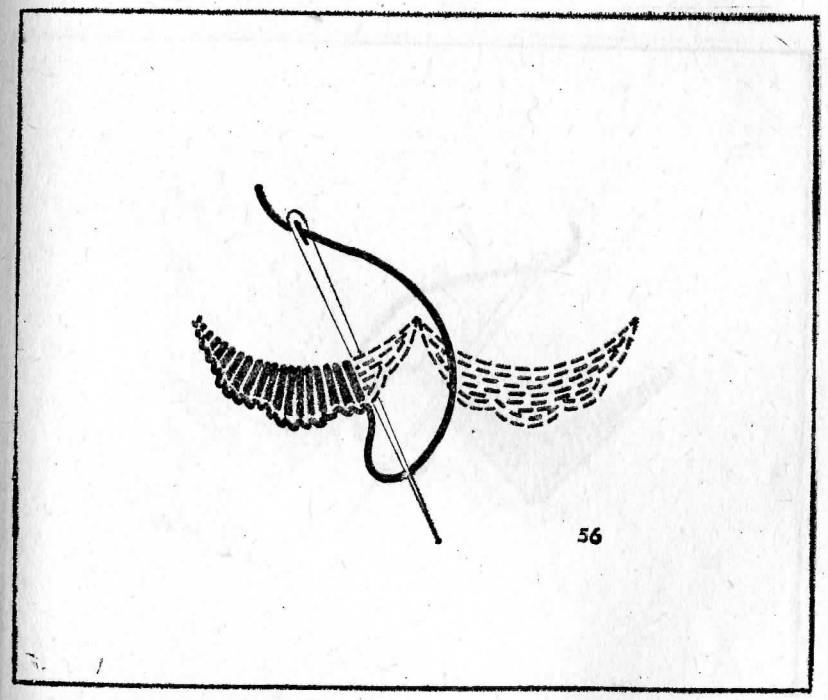

Oštri puni obamet

radi se kao i puni, ali treba paziti na bod koji oštro označava sam vrh (sredinu) koji je najduži (crtež 57).

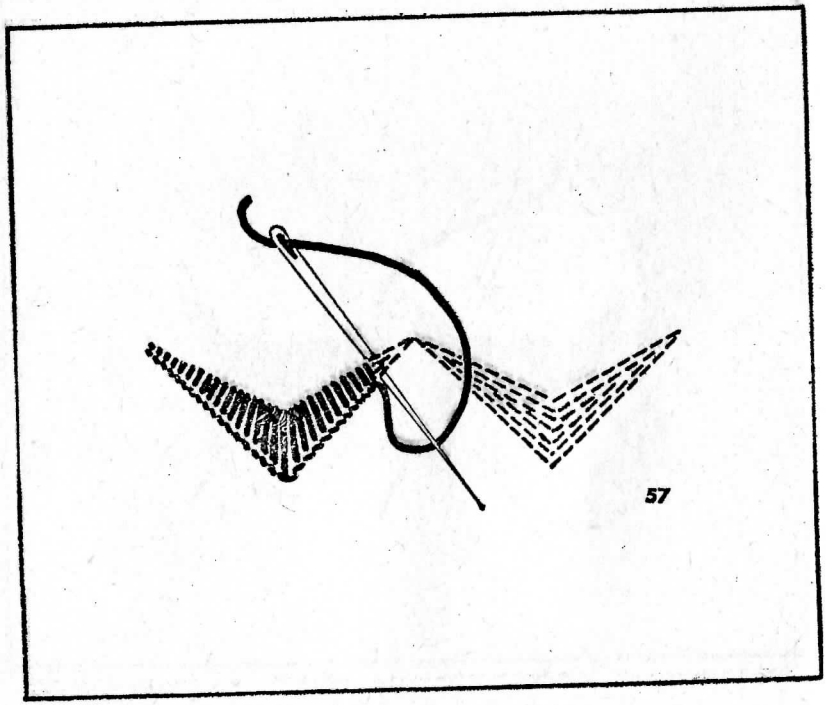

57

Grebenasti bod

radi se okomito odozgo prema dolje. Nije pravilo, ali se preporuča takav način izrade da bi se dobila ujednačenost bodova. Nit izlazi s krive strane na pravu, lagano nagnuta udesno, a pridržava se palcem lijeve ruke. Iglu ubodite u visini mjesta gdje je izišla nit, ali 2—4 mm udesno. Načinite bod nalik ravnome, lagano naginjući iglu ulijevo. Nit mora biti ispod igle. Ovaj bod ponovite još jedanput. Sada napravite slijedeći bod: ubodite iglu 2—4 mm lijevo od mjesta gdje je izišla nit (ali u njegovoj visini) i napravite bod nalik ravnome, ali za razliku od prethodnoga, igla je nagnuta udesno. Nit mora biti ispod igle. Naizmjenično vezite ta dva boda (crtež 58).

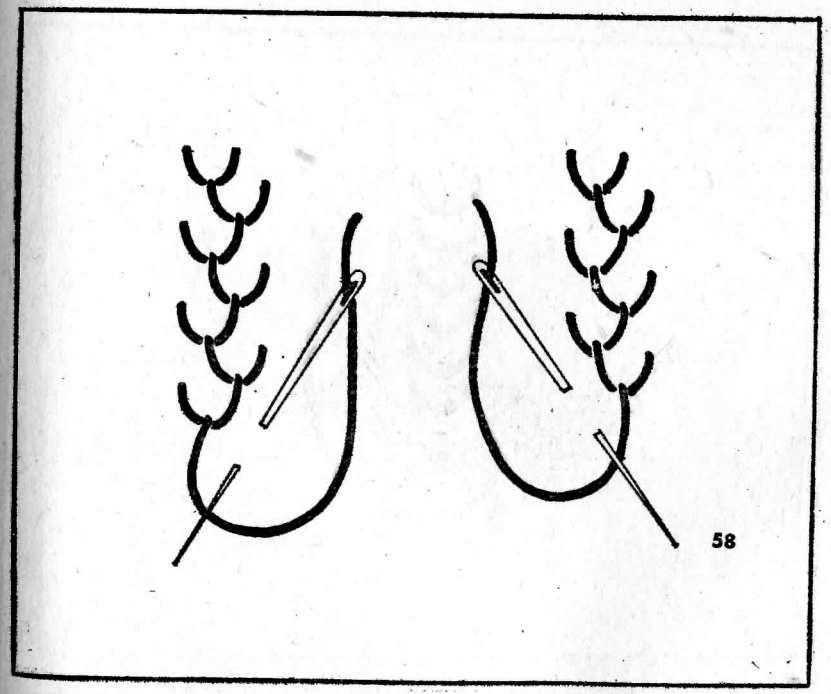

58

Oštri grebenasti bod

radi se okomito, odozgo prema dolje. Nit izlazi s lijeva i pridržava se palcem lijeve ruke. Ubodite iglu udesno, u istoj visini, onda je ponovo izvucite između ta dva boda, ali 3 do 4 mm niže. Vrh igle prolazi iznad niti koja sačinjava prsten. Nit zategnite prema dolje palcem lijeve ruke, a iglu provucite ispod prstena na krivu stranu da bi dobili okomiti navoj. Nit izvucite ulijevo (crtež 59).

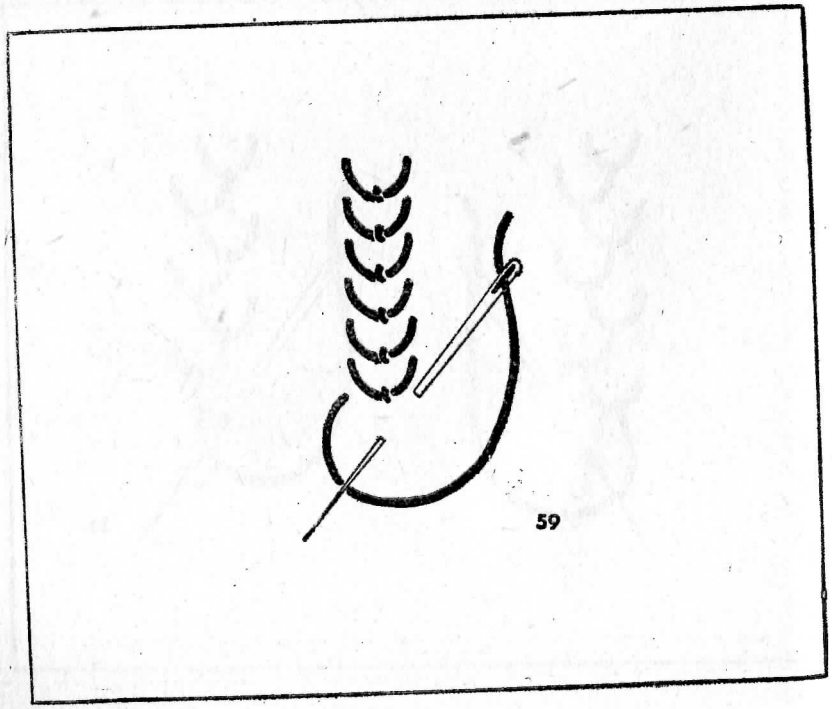

59

Pečki vez (ili »lisnati bod«)

Ovaj bod zahtijeva savršenu uspravnost, a radi se od lijeva udesno i odozdo prema gore. Izvucite iglu na pravu stranu i povucite dugi bod (a) i igla neka ponovo izađe na trećini tog boda. Nit mora biti ispod igle. Sada prebacite nit na drugu stranu dugog boda; preskočite njegovu srednju trećinu i ukrštajući niti sa desne strane dugoga boda, uzmite u iglu njegovu treću trećinu (b); ovako izgleda sa naličja (c) (crtež 60).

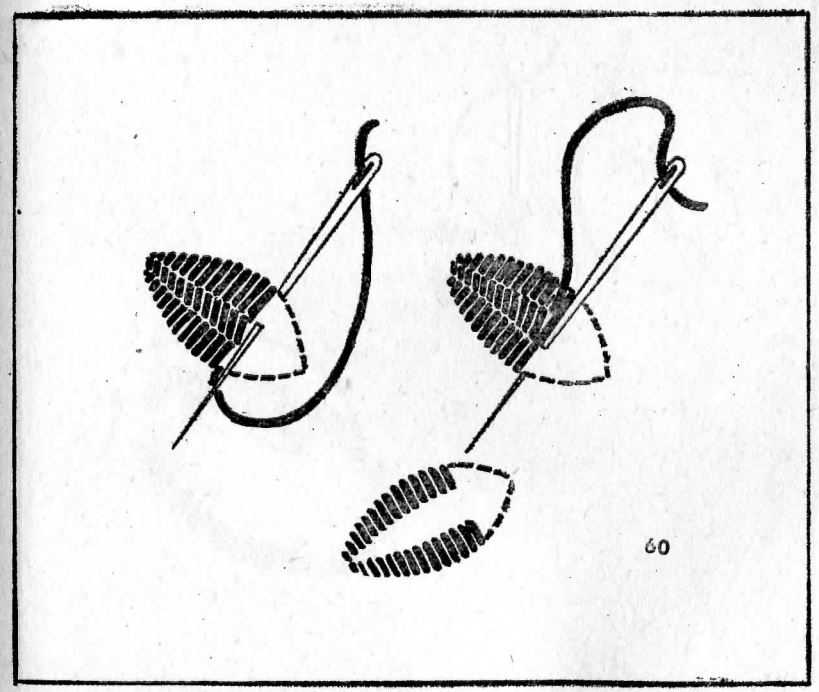

60

Uzlati bod

Iglu izvucite na pravu stranu tkanine, zatim oko nje dva puta omotajte konac, a palcem lijeve ruke pridržavajte nit konca. Zatim vrh igle okrenite s lijeva udesno i iglu ponovo zabodite u tkaninu (crtež 61 a). Želite li veći uzao, nit konca omotajte 3, 4, 5 ili više puta oko igle. **Prstenasti uzlati bod** — tim se bodom ispunjavaju veće površine (crtež 61 b).

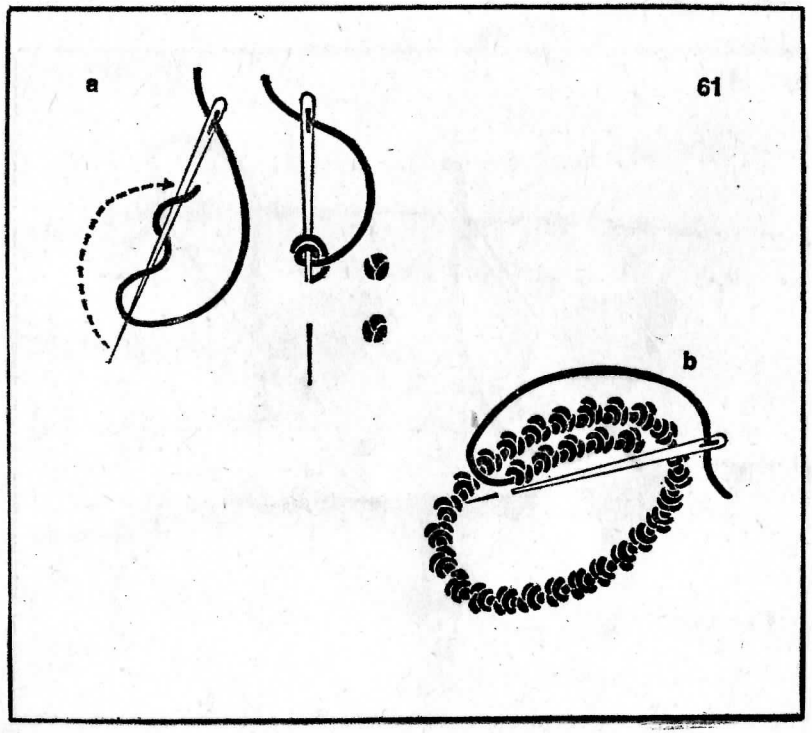

61

Navijeni bod

Izvucite iglu na pravu stranu rada i zatim nekoliko puta omotajte nit oko igle (a), ali ne ni suviše čvrsto, a ni labavo. Zatim iglu provucite kroz navoje, pritisnuvši ih palcem lijeve ruke na podlogu i ponovo je ubodite (b). Tim bodom mogu se ispunjavati male latice ili žilice na lišću (crtež 62).

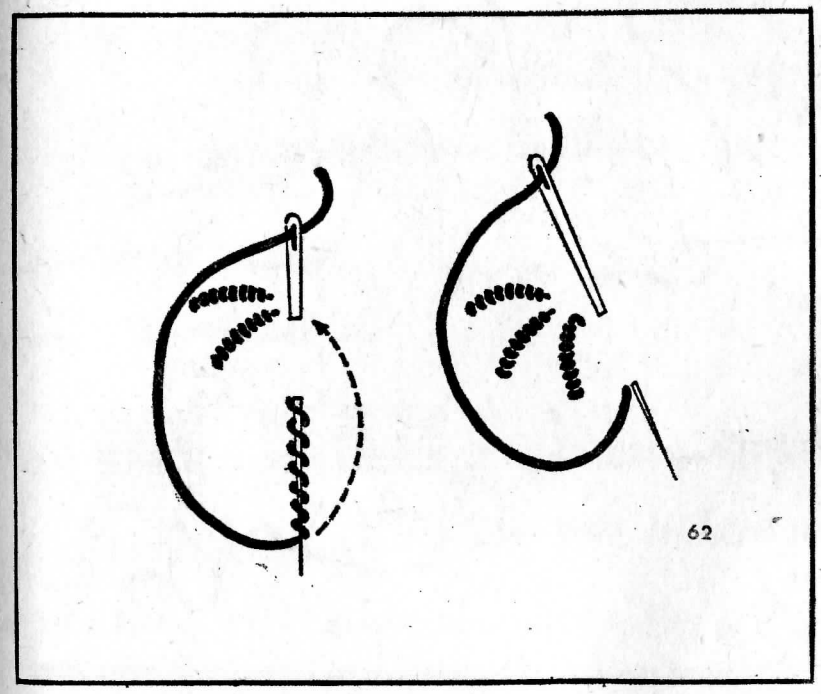
62

Isprepleteni bod

Njime se mogu ispunjavati velike površine. Radi se od desna ulijevo. S obzirom na dužinu i pravac boda, mogu se dobiti igre svjetla i sjene različitog intenziteta. To je zapravo plosni bod koji ide (a) od jednog ruba do drugog, da bi se u drugom redu (b) pokrio malim navojima koji su pravilno ili nepravilno raspoređeni. Ili, plosnim bodom (c) ispunite čitavu površinu uzorka, da bi se zatim drugom bojom konca (ili istom) provlačile niti kao da se krpa (d) ne ubadajući iglu u tkaninu (crtež 63).

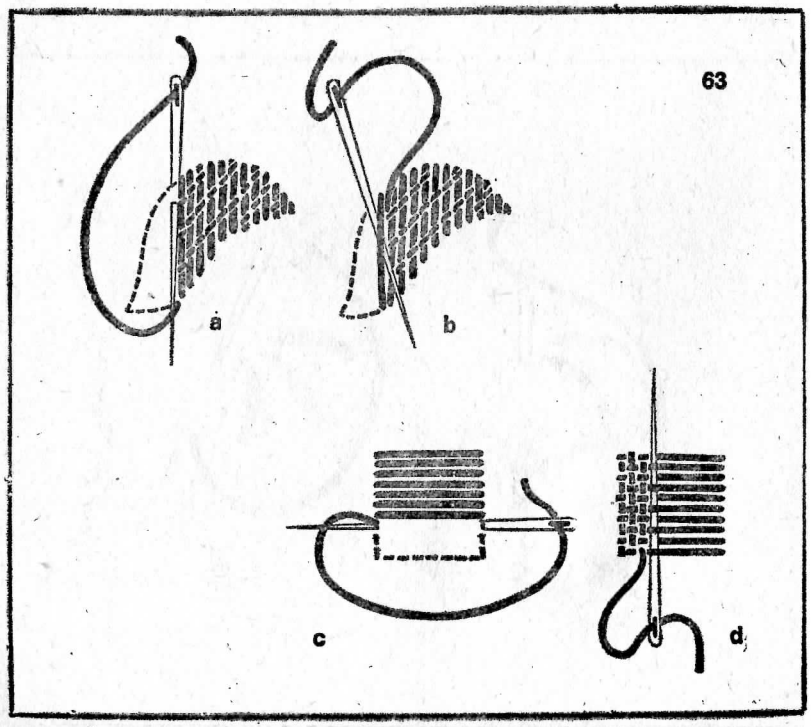

Palestrina bod

se obično veze okomito. Izvucite nit na pravu stranu, ubodite iglu nešto niže i udesno, da bi izašla s lijeve strane (a) i okomito od početnog boda. Okrenite iglu s desna ulijevo ispod boda (b), ali ne zahvaćajući tkaninu. Ponovo provucite iglu s desna ulijevo, ispod boda tako da nit dođe ispod igle (c). Lagano zategnite uzao da dobijete suprotni bod, upravo gdje nit izlazi iz tkanine. Napravite slijedeći bod prema dolje udesno (d) i ponovite postupak (e). Želite li da bod bude savršen, izaberite deblji konac, a bodovi neka budu što bliže jedan drugome (crtež 64).

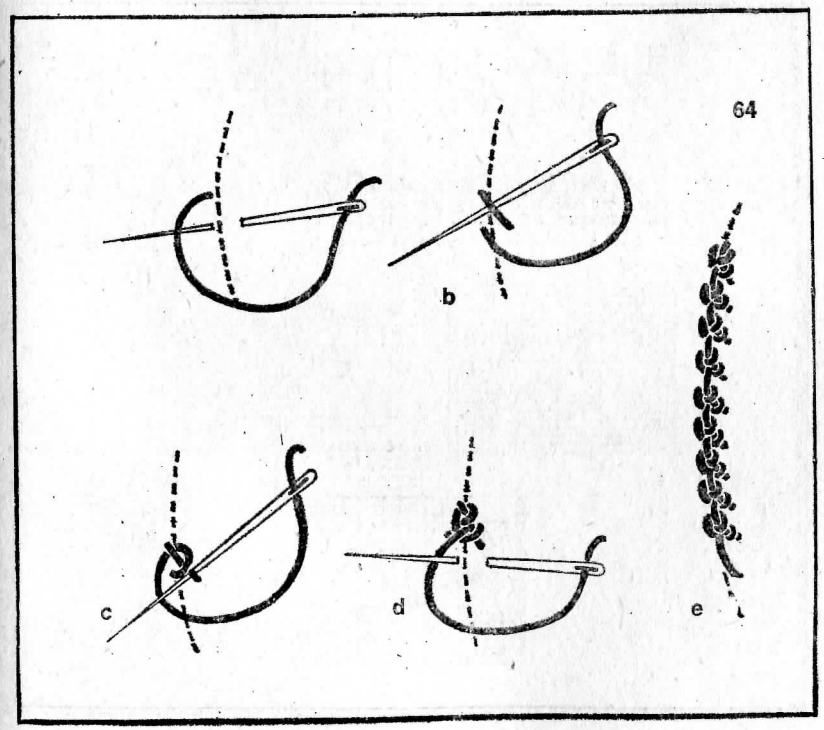

križići

To je vez brojem, jer se radi brojeći niti i tako prenosi uzorak. Obično se radi u vodoravnim redovima: najprije se s lijeva udesno izrade kroz cijeli red polukrižići, a zatim se, vraćajući prekriže drugim polukrižićem (crtež 65). Međutim, križiće je moguće vesti — ako to uzorak zahtijeva — i u povratnim redovima i to okomitim (crtež 66) i kosim (crtež 67a i 67b). U ovom slučaju izradi se odmah cijeli križić. Širina i visina križića određuje se brojem niti na tkanini, a moraju biti pravilni, što znači da svaki križić pokriva jedan kvadrat. Na pravilno izrađenom vezu svi su križići okrenuti u istom smjeru. (crtež 68).

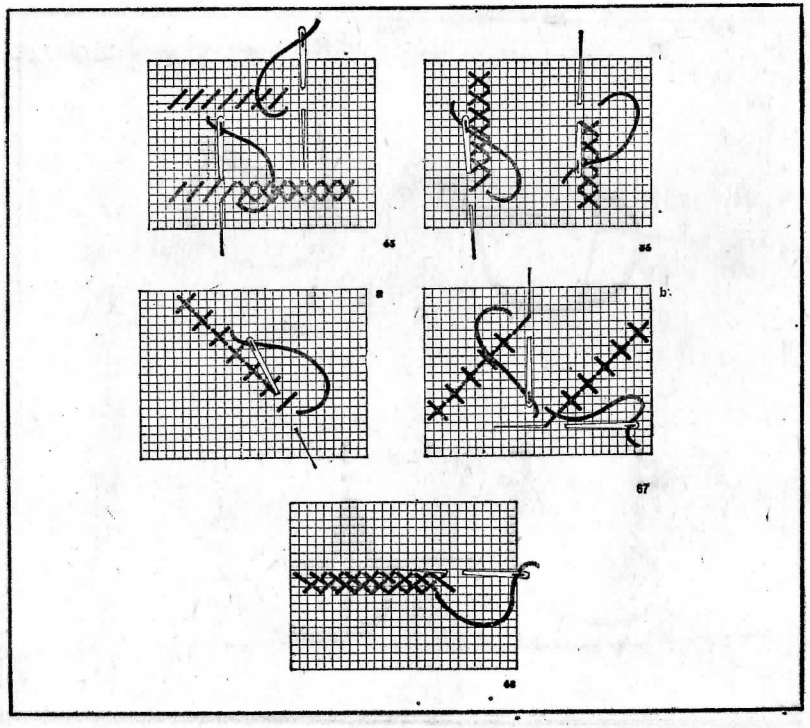

»Janjin bod«

Ovaj bod podsjeća na ukršteni (crtež 41), ali za razliku od njega ovaj je zbijen — među bodovima nema razmaka, oni se dodiruju. Radite ga ovako: nit naveza izvucite na pravu stranu, odbrojite ispod naveza 2 niti tkanine prema dolje i 3 niti udesno, u iglu uzmite 2 niti i provucite je, vratite se u ravninu početka veza, iglu ubodite 1 nit udesno od prethodnog boda i provucite je kroz 2 niti, vratite se na donju ivicu veza i izvadite bod kao prethodni isturen za 1 nit itd (crtež 68). Ovim bodom popunjavaju se površine ili izrađuju rubovi — često u kombinaciji sa križićima. Veličina ovog veza neka odgovora veličini križića! Ako u jednom smjeru izvučete niti tkanine do same ivice veza, dobit ćete rese (crtež 69).

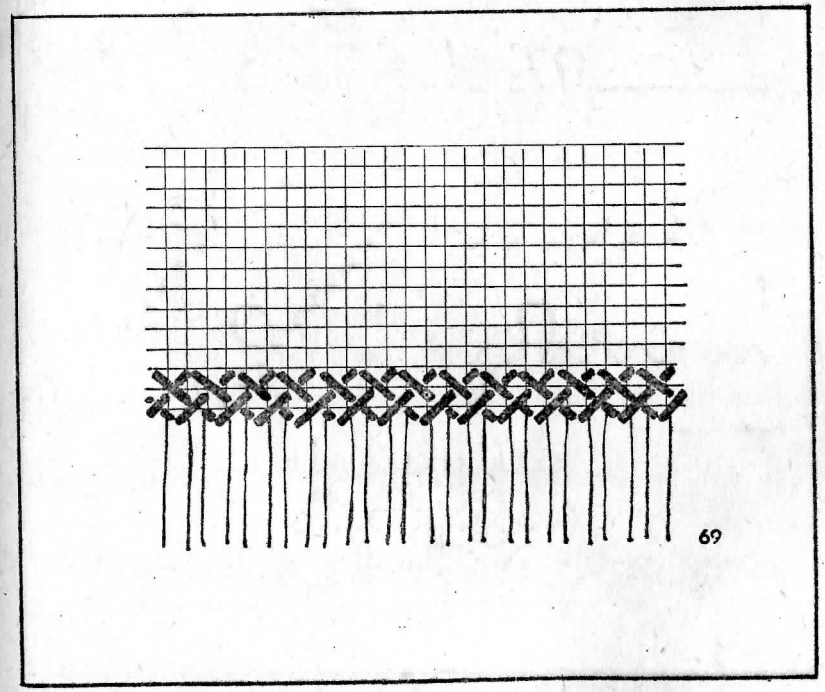

Pisanac

Radi se na tkanini s pravilnim očicama, a izrađuju se uzorci koji mogu djelovati vrlo moderno. **Vodoravni obrisi** (a) uzorka označuju se ravnim bodom s lijeva udesno uzimajući 4 niti i preskačući 4. U povratku se upotpunjuje bod s desna ulijevo, uvijek s jednim ravnim bodom. Bod je jednak s lica i naličja; na **dijagonalnom** (b) uzorku isti je postupak. Slijedi se kosa linija preko 4 niti odozdo prema gore, a onda se upotpunjuje odozgo prema dolje; na **cik-cak** uzorku (c) najprije se izrade svi bodovi udesno na 4 niti, a u povratku svi bodovi ulijevo; za **stepenasti** (d) uzorak svi se bodovi rade okomito, računajući 4 niti, a onda se upotpunjuju u povratku s vodoravnim bodovima (crtež 71).

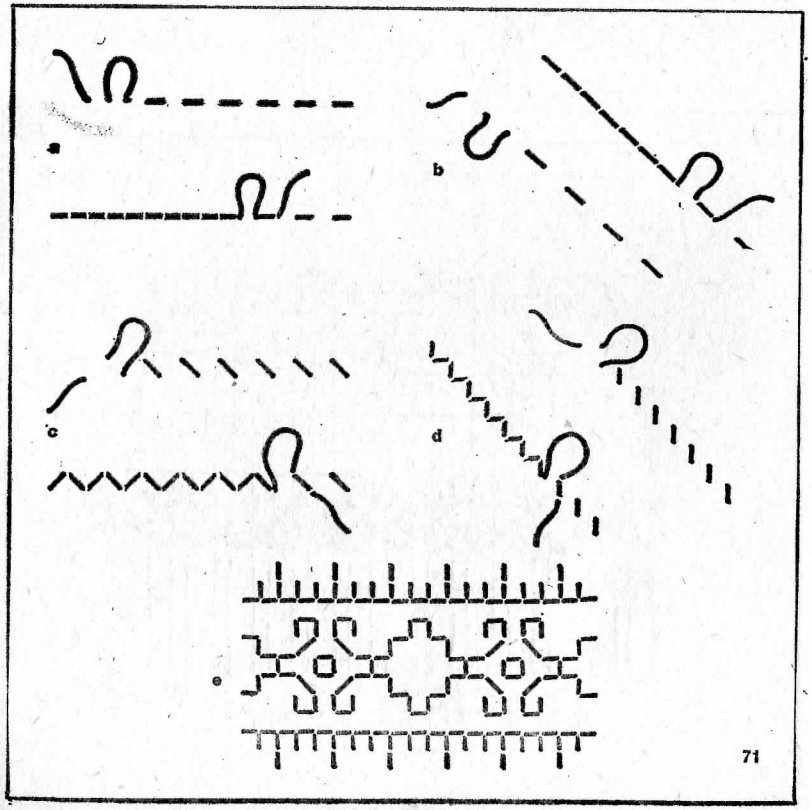

Asiški bod

Taj bod nosi originalno ime. Na uzorcima su obično životinje, stilizirane figure kao vaze, tanjuri, amfore i sl. Te se figure uvijek nalaze između geometrijskih motiva, a ističu se zbog pozadine koja je izrađena bodom križića. Tim se bodom ukrašuju tapete, zastori, torbice, pokrivala za pokućstvo. Taj bod mora se raditi na podlozi pravilnih očica. Rad se može podijeliti na 2 faze: 1) **označavanje obrisa** u pravilu se radi s crnom niti konca i bodom pisanca; (crtež 72 a) 2) **ispunjavanje podloge:** to su vodoravni redovi križića rađeni sa živim bojama: crvenom, zelenom, modrom ili žutom; (crtež 72 b). Podloga se može ispuniti i polukrižićima.

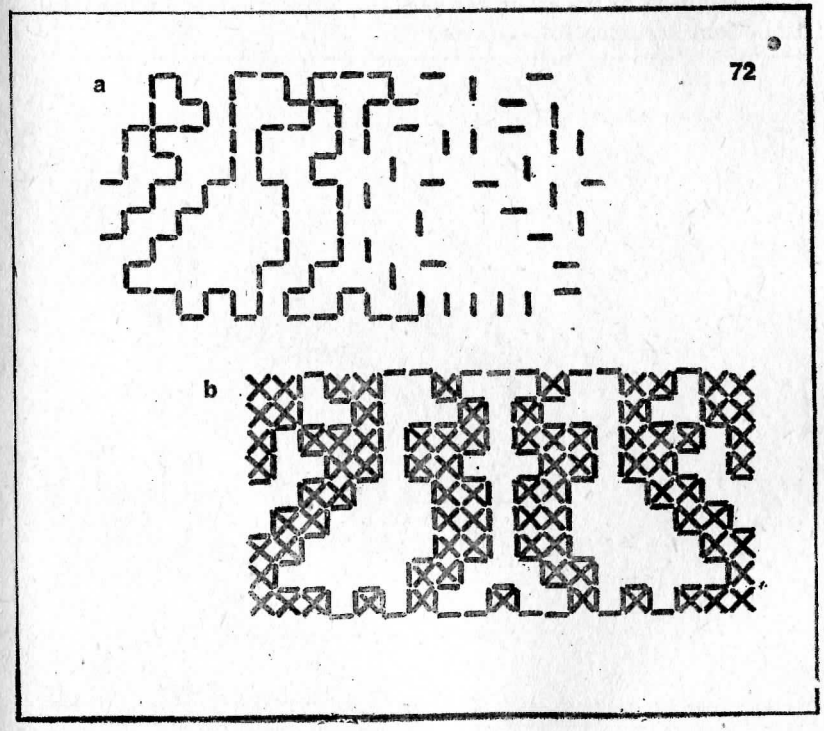

bijeli vez

ili kako ga još nazivaju engleskim vezom, neobično je lijep, ali danas više nije osobito popularan. Nekoć se radilo samo s bijelim navezom na bijeloj tkanini, ali sada se već radi s navezom u boji na bijeloj tkanini ili bijelim navezom na raznobojnim tkaninama. Radi se često na okviru i uz pomoć bušila, a zahtijeva mnogo pažnje. Njime se ukrašuje posteljno rublje, stolnjaci, ubrusi, prostirke i rublje.

Kružnica

Nacrtani motiv najprije prošijte sitnim pravilnim bodovima. Zatim tkaninu probušite bušilom ili oprezno prorežite oštrim škaricama da bi povećali rupicu (a). Zatim dobiveni krug izradite bodom konopca (b) — (crtež 73).

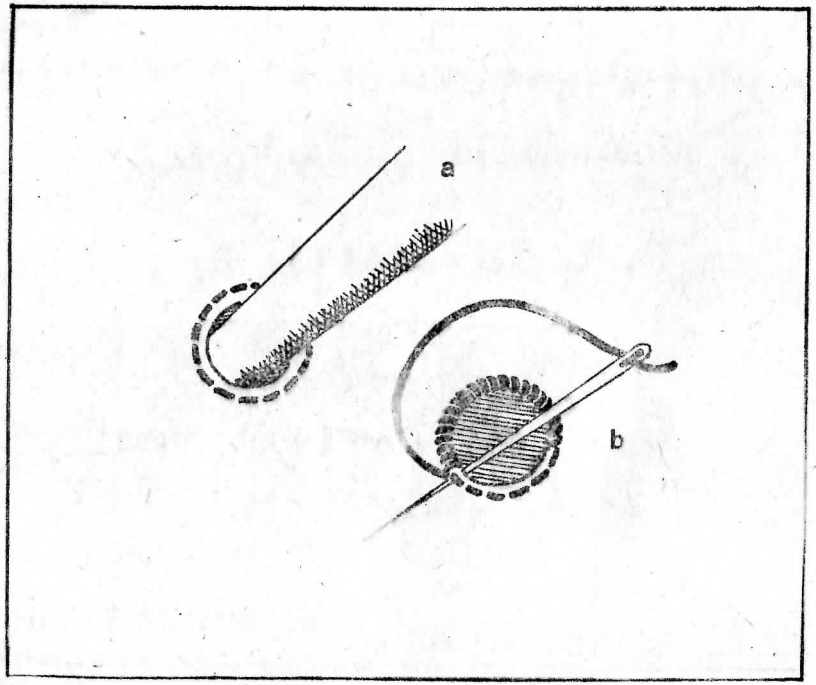

Niz kružnica

Uzorak se najprije prošije sitnim pravilnim bodovima. Nakon što ste prošili, svaku rupicu prorežite škaricama unakrst, polazeći od sredine. Zatim se tkanina izreže uokrug i podvine, te izradi bodom konopca. Uputno je raditi u smjeru u kojem su bile opšivene rupice, pa se najprije radi bod konopca s lijeva udesno, a vraća se s desna ulijevo (crtež 74).

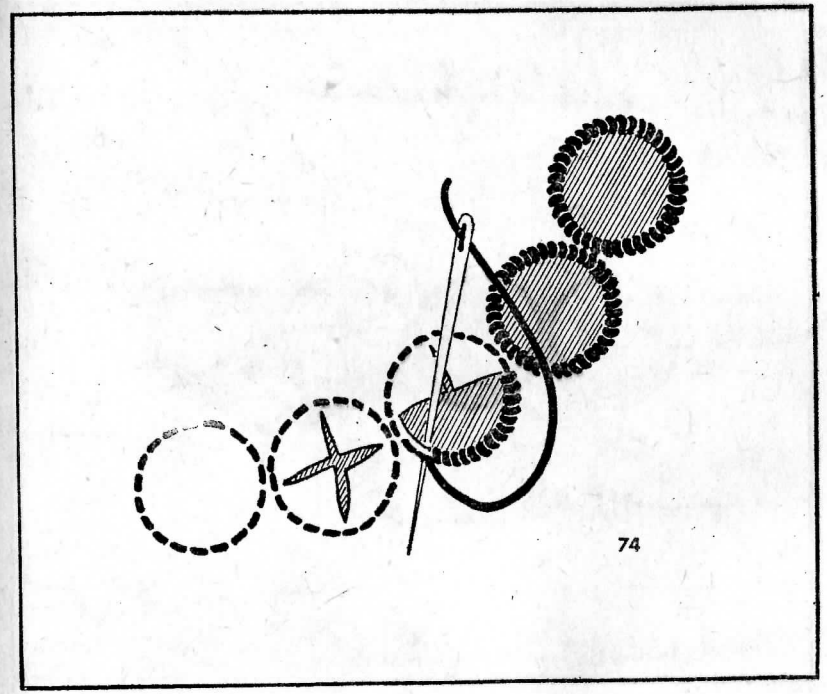

Nepravilne kružnice

kojima je jedan kraj produžen, vezu se slično kao i pravilne. Nakon što označite motiv sitnim i pravilnim bodovima, produžit ćete opet sitnim bodovima jednu polovicu kružnice, pa će porub bodom konopca na tom mjestu biti izduženiji od onog na suprotnom dijelu. Dalje radite kao kod pravilne kružnice. Nakon završenog rada sitni bodovi prošiva ne smiju se vidjeti. Što su bodovi konopca bliži, to je konačni izgled ljepši (crtež 75).

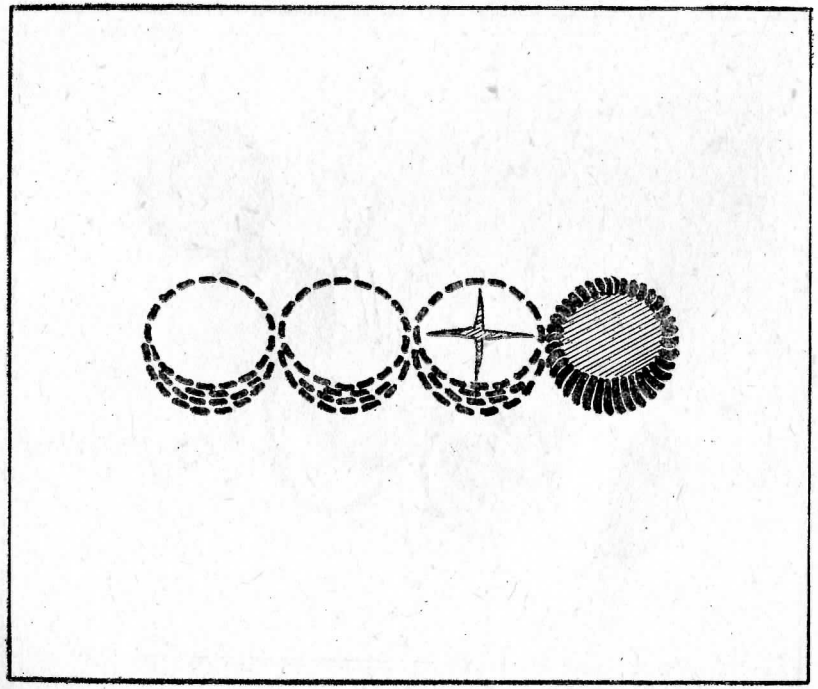

Listići

se rade jednako kao i kružnice, samo je oblik drugačiji (crtež 76).

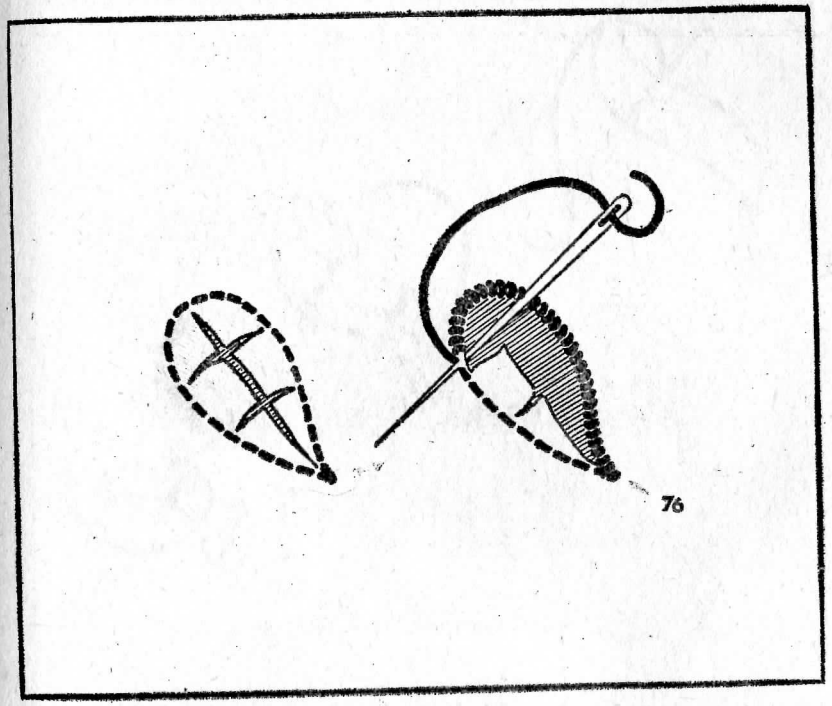

Šuplji bod

Nacrtani motiv najprije prošijte sitnim i pravilnim bodovima, zatim s jedne strane na drugu provucite niti i vratite iglu natrag. Tako ste dobili dvije napete niti (a). Zatim se ispod bodova prošiva spustite niže, ali ne ubadajte u tkaninu i ponovite preplitanje. Zatim svaku poprečnu nit ovijte bodom konopca (b). Imate li uzorak nepravilna oblika, vezite ovako: vucite nit od slova A do B, zatim od B do A i ponovo od A do B; tako ćete dobiti tri niti. Vratite se bodom konopca do sredine, tj. do slova C, zatim od C produžite nit do D, onda od D do C, pa ponovo od C do D. Vratite se bodom konopca od D do C, a zatim od C do A (c) — (crtež 77).

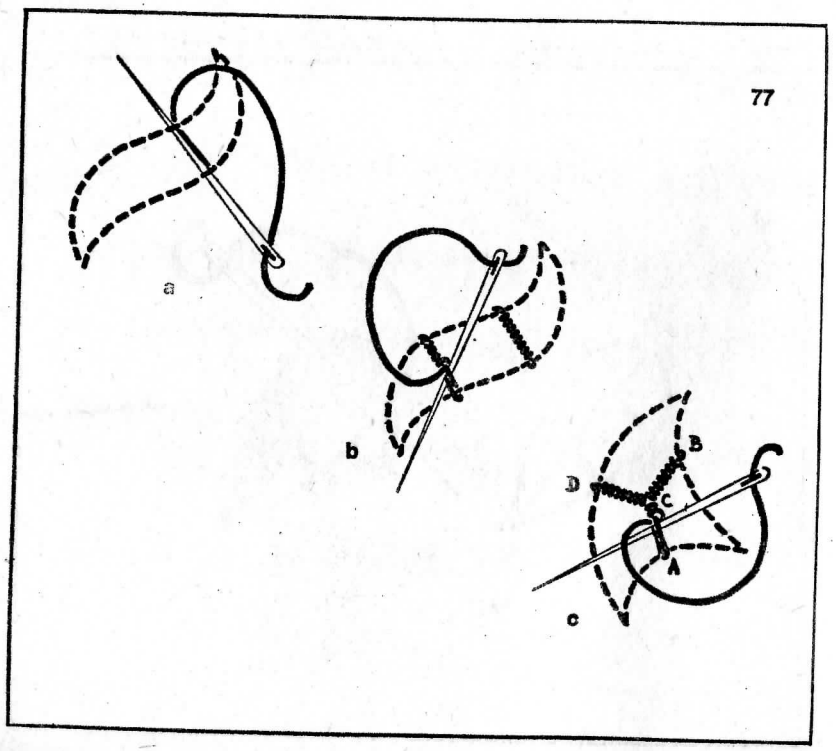

77

Richelieu bod

je u stvari rezbareni bod, a radi se s prave strane tkanine i s dvostrukom niti naveza. Najprije napravite prečkice (a) koje će biti iznad naknadno izrezanih dijelova tako da dva puta prepletete nit s jednog kraja na drugi, pa oko tih niti napravite vrlo gusti red bodom obameta, pazeći da ne uhvatite tkaninu. Na sredini prečkice napravite čvorić tako da nekoliko puta omotate navez oko igle (b), pa iglu provucite kroz te navoje. Nakon toga sitnim prošivima označite svaki rub kojeg zatim izradite bodom obameta (c), a na kraju, finim i oštrim škaricama izrežite platno (crtež 78).

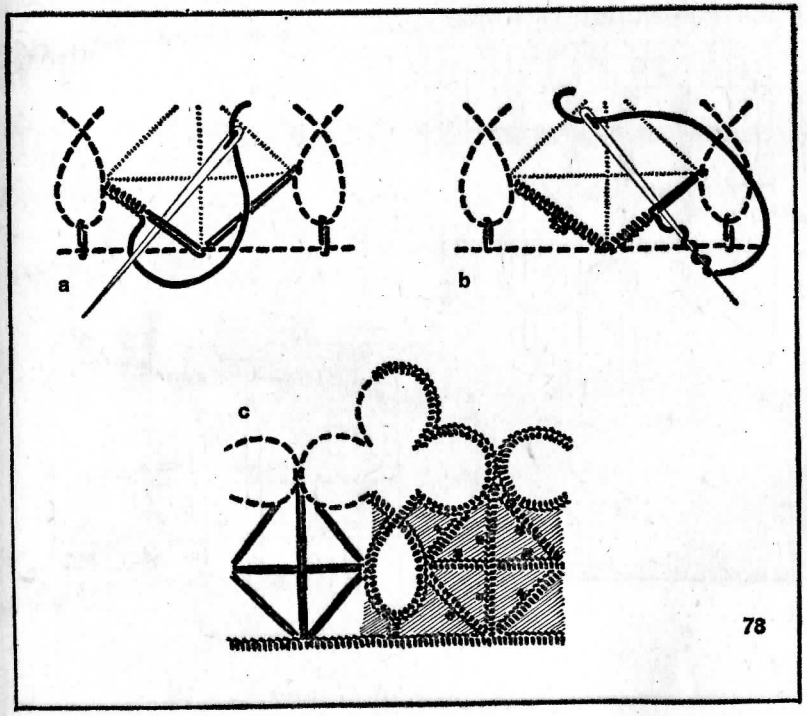

78

Toledo

je vez kojeg još zovu sicilijanskim bodom, a izrađuje se na bijelom platnu, najčešće s bijelim navezom. Vrlo lijepo djeluje kad se radi s bijelim navezom na platnu nježnih boja: svjetlomodrom, ružičastom, žutom ili svjetlozelenom. Nakon što ste precrtali uzorak na tkaninu, za svaki kvadratić izvucite određeni broj niti i to tako da, na primjer, između 3 izvučene niti ostavite po 2 za oplitanje. Oplićite uvijek tankim navezom u kosom smjeru (a). Prorezane niti izvlačite do kraja nacrtanog uzorka, provucite na krivu stranu i gusto obrubite bodom konopca (b). Pri precrtavanju je neobično važno da se osnovne linije nacrta što bolje slažu s nitima osnove i potke platna kako bi se pri izradi ucrtani kvadratići što bolje uklopili u broj izvučenih niti (crtež 79).

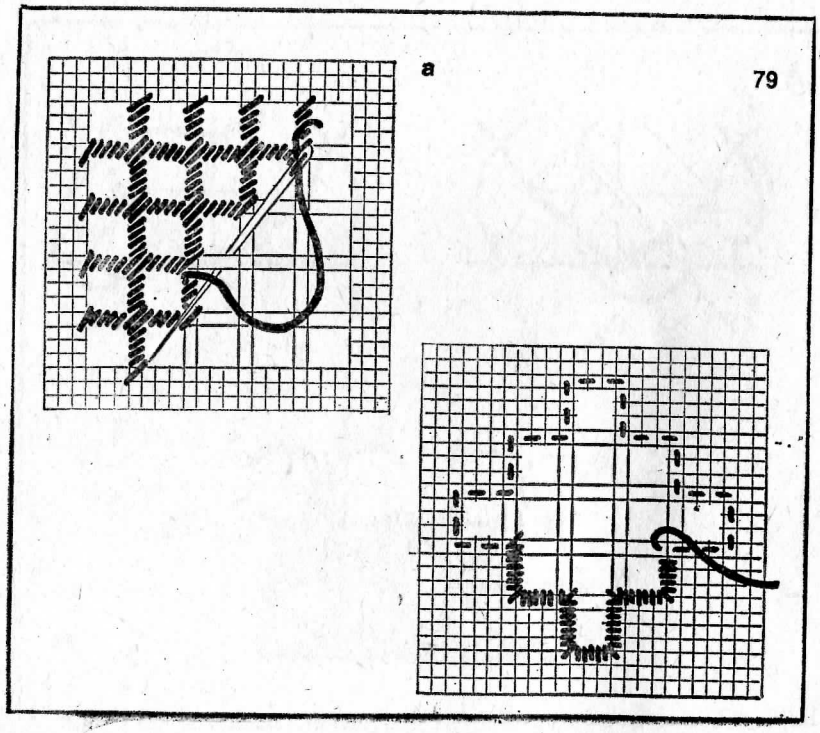

79

Venecijanski bod

Nacrtani uzorak najprije izvezite gustim bodom konopca da dobijete okvir. Zatim provucite kosu nit (a) s desna ulijevo, od jednog kraja do drugog. Vratite se po toj dobro napetoj niti i opletite je razmaknutim obametom. Nakon što ste pokrili dužinu čitave niti, vratite se ulijevo, izrađujući drugi red obametom kojeg bodove ubadate između očica prethodnog reda. Nastavite tako naizmjence s lijeva udesno i obratno, smanjujući svaki puta jednu ili dvije očice na svakom kraju dok dobijete vrh (c) — (crtež 80).

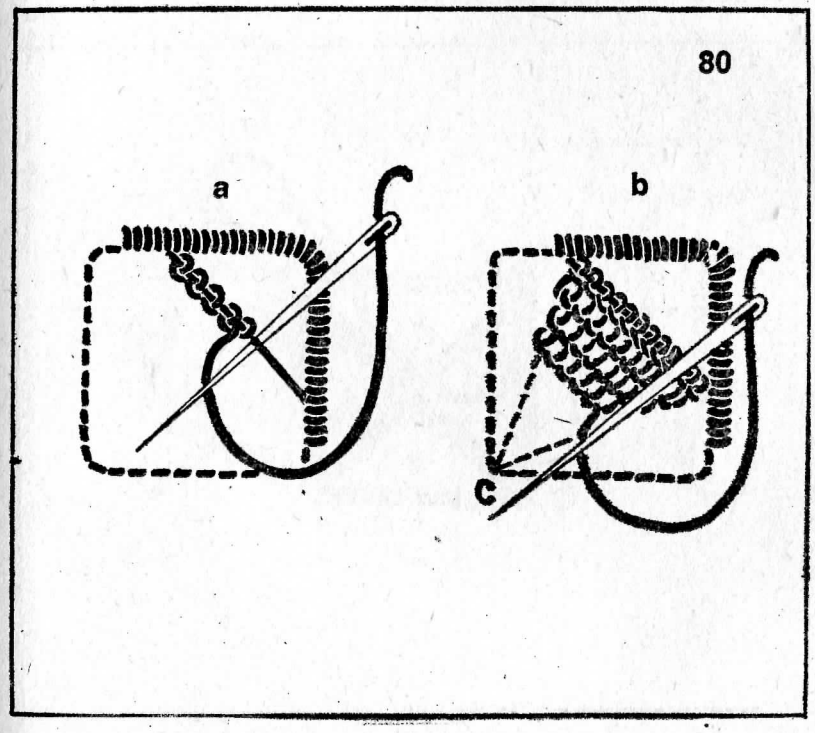

80

Šuplji ukršteni bod

Oko rubova najprije izvezite dva reda naizmjeničnih sitnih prošiva i pokrijte ih bodom konopca. Onda vucite od A do C, od C do A i od B do D, od D do D dvije niti koje pokrijte obametom. Na križanju s krive strane s malim prošivima spojite prečke (crtež 81).

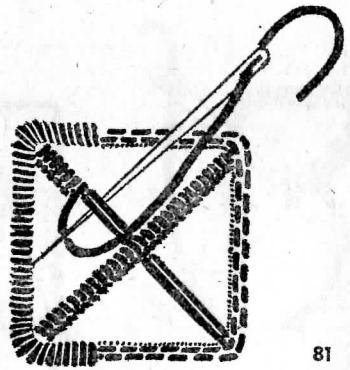

81

Inicijali

Davno je to bilo! U doba kad su naše bake ukrašavale svoje rublje, plahte, jastučnice, presvlake, ubruse. No, danas se slova ponovno vraćaju u modu, bilo da su plastična ili od metala, sve se više vezu na bluze, marame, odjevne predmete. Mogu se izrađivati križićima, bodom konopca, plosnim bodom, lančancem, mogu biti jednostavni i ukrašeni. Inicijali daju odjeći originalnu i osobnu crtu (crtež 82).

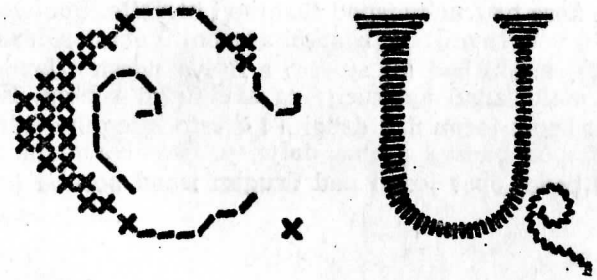

82

Aplikacije

Za tu vrstu ručnog rada potrebne su dvije vrste tkanina; jedna koja služi kao podloga i druga rezana i aplicirana na podlogu, koja oblikuje motiv. Tkanine mogu biti različite kako po sastavu tako i po boji. Motivi se apliciraju (prišivaju) na podlogu ažurom, bodom konopca, obametom, ovijencem. Aplikacije ažurom omogućuju da se rad proširi, produži ili da se ušije čipka. Aplikacije na tkanini mogu se raditi na bijelom rublju ili se njome ukrašuju razni predmeti, pregače, dječji odjevni predmeti. Uzorak se najprije izreže, a zatim naveže na podlogu. Izrežite ga tako da oko njegovih ivica ostane 4—5 mm tkanine. Aplikacije se rade na dva načina, ovisno o debljini tkanine. A) Ako apliciramo deblju tkaninu motiv ravnim bodom prišijemo po ivicama na podlogu. Konture opšijemo jednim od naprijed navedenih bodova, a zatim višak tkanine pažljivo izrežemo uz samu ivicu veza. B) Radimo li sa tanjom tkaninom, motiv kojeg apliciramo, pažljivo porubimo na krivu stranu — B_1, zatim ravnim bodom pričvrstimo na podlogu — B_2, te rubove aplikacija navezemo na podlogu — B_3. U ovom slučaju vez ne treba biti gust.

Često se ukaže potreba da se aplicira čipka. Postoje dva načina: kad su i čipka i tkanina od laganije i finije tkanine bolje je raditi **pariskim bodom** (c) koji se radi s lijeva udesno. Izvucite nit i vodoravno izradite dva povratna boda, jednog pored drugog. Vrh igle koso provucite ispod tkanine i izvucite. Ponovo izradite dvostruki vodoravni bod, izlazeći s iglom u otvor s desne strane boda (c2); **turski bod** (d) se radi s lijeva udesno. Izvucite iglu ulijevo, malo iznad aplikacije sa savinutim rubom. Napravite dva kosa boda, jedan nad drugim i čvrsto zategnite; zatim izradite kosi bod odozgo prema dolje, pa još dva mala povratna stisnuta boda, opet jedan nad drugim ispod poruba (crtež 83).

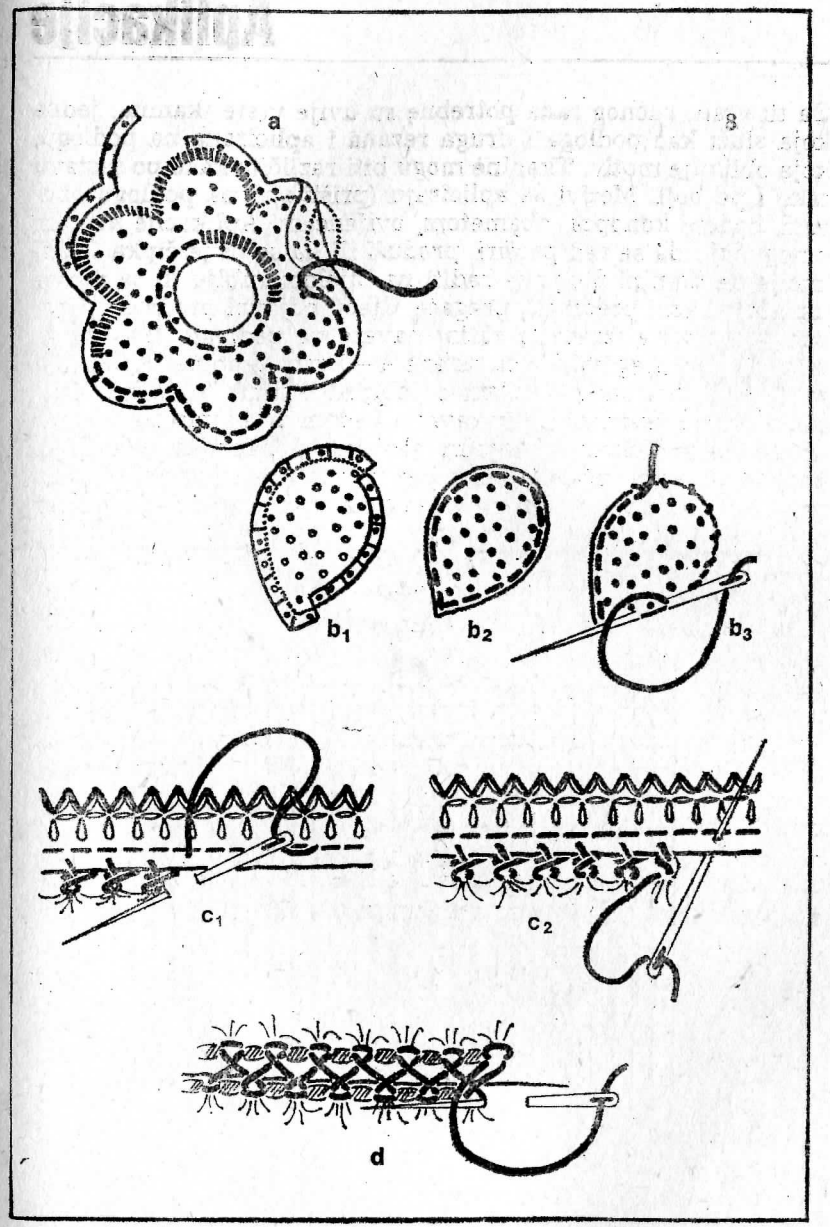

Povlaka

Tim se bodom ispunjavaju manje ili veće površine, kao i šire pruge. To je za vez po broju, te se radi zato na tkaninama s jače vidljivim žicama i upravo zbog toga motivi povlake često se izrađuju i tkanjem. Povlake se rade navezom ili mulineom, najčešće crvene boje, tek su poneke manje površine ili samo pokoja linija izrađene crnom ili modrom niti. Ako radite na platnu sive ili svjetlosmeđe boje, bijeli se navez vrlo lijepo ističe. Pri izradi pazite da nit naveza uvijek jednolično i u istom smjeru provlačite kroz određeni broj žica platna. Samo ime govori da se igla povlači iznad i ispod tkanine (crtež 84).

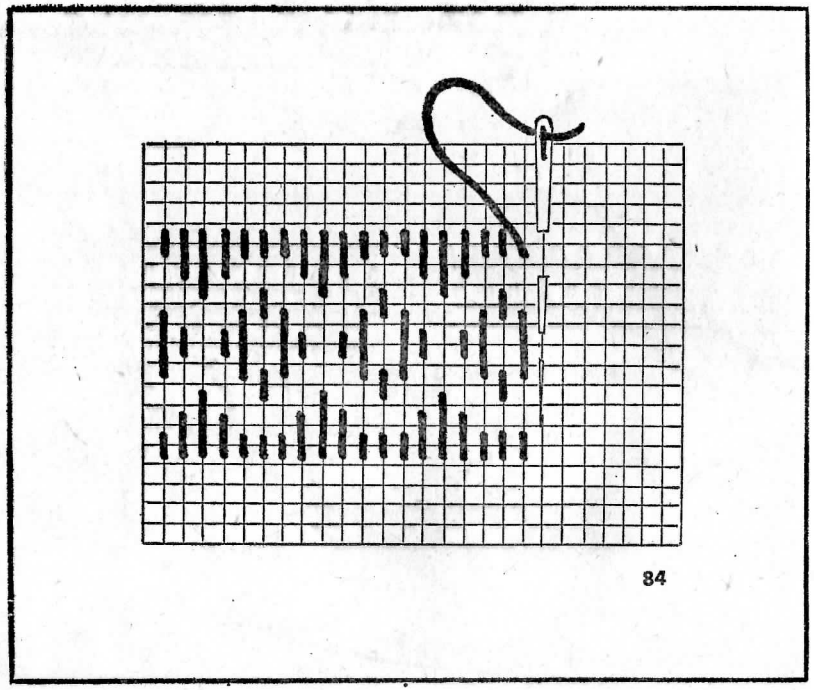

84

Kosa šupljika

se veze na parnom broju niti. S jedne strane izradite jednostavni ažur, a na drugoj isti hvatajući drugu polovicu niti prvog snopića i prvu polovicu niti slijedećeg. Između svakog snopića napravite jedan okomiti bod (crtež 85 pokazuje vez sa prave strane).

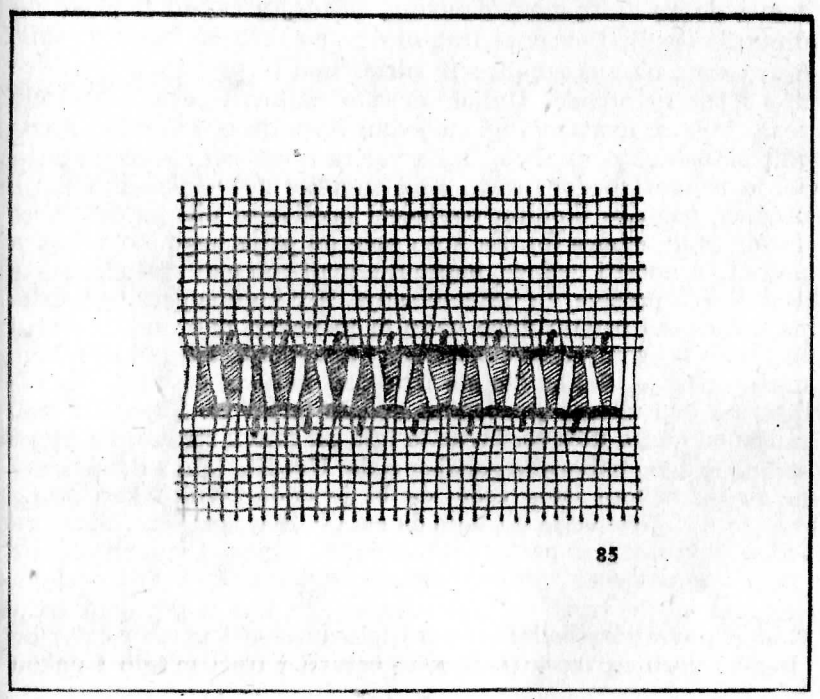

85

bod saća

Nakon što je pao u zaborav, ponovo se vraća u modu. Sastavljen je od nabora učvršćenih naizmjeničnim bodovima čime se dobiva lijepi ukras, osobito za dječju odjeću. Radi se na muslinu, svili, finom platnu s lijeva udesno i na pravoj strani ravne ili kose tkanine. Za 20 cm izrađene površine morate uzeti 50 cm tkanine u širinu, dok visina ostaje nepromijenjena. Debljina niti konca treba biti prilagođena debljini tkanina na kojoj se veze. **Priprema** — a): za ravno saće uzmite komad papira. S crnom olovkom na svakom centimetru označite po jednu točku (ako želite manje nabore na pola cm). Zatim taj papir našijte na naličje tkanine, vodeći računa o smjeru žice na tkanini. S tvrdom i dobro zašiljenom olovkom, ubadajte čvrsto u točke da probušite papir i ostavite trag olovke na tkanini. Skinite papir. Ako vezete na materijalu s kvadratićima ili prugama, prenošenje s papira otpada. Uvijek morate napraviti dva usporedna reda prošiva, hvatajući iglom jednu ili dvije niti tkanine, tamo gdje se nalazi točka. Broj linija varira u odnosu na visinu koju želite ispuniti bodom saća. Kad završite sve usporedne linije prošiva, nabirite tkaninu povlačeći prošivenu nit, pa ćete tako dobiti male nabore (b). Za koso saće (c) prije nego što s papira počnete prenositi točkice, napravite mali rub oko vratnog izreza sa dva reda prošiva, ali bez nabiranja. Niti kojima prošivate neka na krajevima ostanu duge kako bi ih nakon nabiranja vezali i to prvu s drugom, treću s četvrtom i tako dalje. Taj rad zahtijeva mnogo pažnje. Nakon što ste izravnali nabore, učvrstite ih, radeći s lijeva udesno jemčastim bodom (crtež 2). Slijedeću fazu radite od desna ulijevo. Izvucite iglu na pravu stranu, i s lijeve strane drugog nabora iz gornjeg reda. Uvucite iglu s desne strane prvog nabora istog reda, da bi je onda izvukli kod prvog izlaske niti. Provucite nit tako da spojite dva pregiba. Napravite jedan povratni bod preko hrbta dvaju pregiba, i izvucite iglu s lijeve strane trećeg nabora u drugom redu (d i e). U tom drugom redu zatvorite treći i drugi pregib, isto kao u gornjem redu Nakon povratnog boda, izvucite iglu ulijevo i u redu četvrtog pregiba gornjeg reda (f). Spojite četvrti i treći pregib i nakon

povratnog boda izvucite iglu ulijevo i u redu petog pregiba slijedećeg reda i tako dalje. Nakon što ste završili prva dva reda, okrenite rad i vratite se na slijedeće redove, počimajući od trećeg reda. Stisnuti bodovi izgledaju kao saće (g). Kad završite rad, odstranite sve niti prošiva. Koso saće veze se kao i ravno. Bod saća može se ukrasiti (h) raznim bodovima, istom ili drukčijom bojom konca (crtež 86).

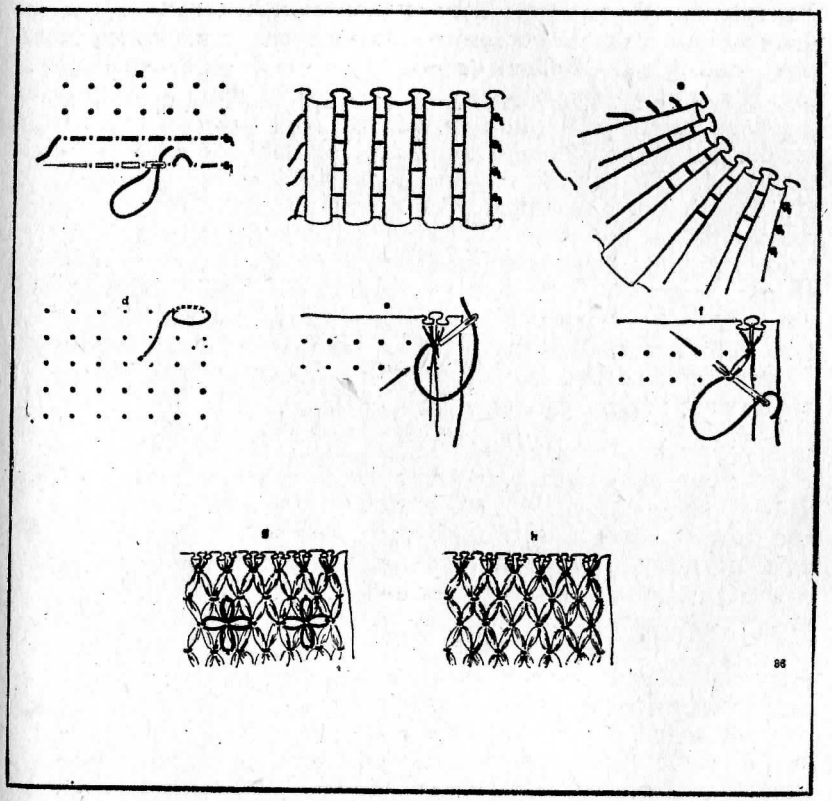

Smock bod

Kod toga se boda nabori pripremaju kao i kod saća. Kad ih izravnate, ukrasite ih: **povratnim bodom** koji se radi s lijeva udesno i u dva reda. Podvucite iglu ispod svakog nabora; nit mora jedanput biti s desne strane igle i iznad onog posljednjeg, a jedanput s lijeve strane i ispod. Ubodite iglu između dva nabora s lijeva. Pređite iznad dva nabora s desna. Imate nit s lijeve strane i ispod igle. Izvucite iglu i napravite jedan povratni bod između dva nabora (a); pređite iglom preko dva slijedeća nabora, a nit konca mora biti s desne strane i iznad igle. Napravite povratni bod, podižući jedan nabor (b); bodovi moraju biti naizmjenični. **Bodom ovijenca** koji se veze s lijeva udesno. Izvucite iglu između dva prva lijeva nabora. Pređite iznad dva slijedeća nabora. S iglom podignite nabor s desna, a nit konca mora biti iznad igle (c). **Bodom križića** koji se radi od desna ulijevo. Izvucite iglu udesno između drugog i trećeg nabora. Napravite kosi bod prema dolje, koji će pokriti drugi i prvi nabor, zatim vodoravno podignite ta dva nabora, ali tako da iglu izvučete između drugog i trećeg nabora; napravite kosi bod prema gore, koji pokriva prvi kosi bod. Vodoravno podignite četiri nabora; napravite kosi bod prema dolje koji pokriva četvrti i treći nabor i tako dalje (d). **Grebenasti bod** suprotno od svih bodova, radi se odozgo prema dolje. Izvucite nit između dva prva nabora i uvucite iglu ulijevo između ta dva posljednja nabora. Napravite kosi bod da bi podigli drugi nabor, tako da nit dođe ispod igle. Uvucite iglu udesno između drugog i trećeg nabora. Podignite treći nabor i tako dalje (e) — (crtež 87).

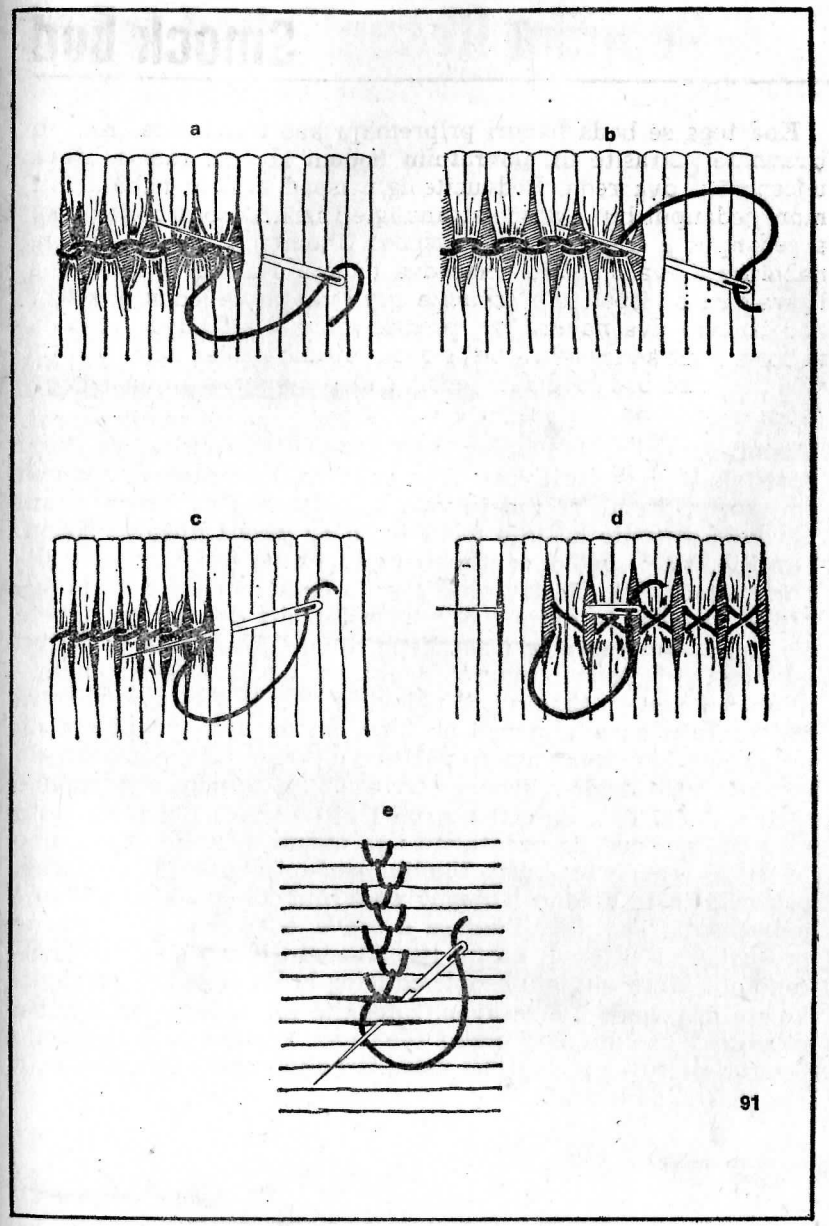

91

Šupljika ili šuplji bod (ažur)

je vez po broju. Njime se ukrašava i istodobno obrubljuje stolno i posteljno rublje, te odjevni predmeti za djecu i odrasle. Najprije treba izvući nekoliko vodoravnih niti (ovisno o širini šupljike), a zatim se na najraznovrsnije načine opšivaju okomito postavljene niti tkanja. Odaberite takvu tkaninu na kojoj su okomito i vodoravno isprepletene niti jednake ili približno jednake debljine i udaljenosti. Veze se koncem (navezom) kojeg je debljina ista kao i niti tkanja na kojem izrađujete šupljiku, osim za one dijelove koji moraju biti ispupčeniji i plastičniji. Tada se šupljika izrađuje debljim navezom, no što su niti tkanja. Postoji mnogo načina izrade šupljike, a svaki od njih ima svoju specifičnost i dopadljivost. Ako šupljika teče samo u jednom smjeru, priprema za rad je vrlo jednostavna: na krivoj strani olovkom označite krajnje točke budućeg veza i njegovu širinu. Otprilike na četvrtom centimetru od početne točke, iglom podignite nit i polako je izvlačite sve do četiri cm prije kraja šupljike. Između te dvije točke izvlačite niti dok ne postignete željenu širinu šupljike. Ostavljene niti na krajevima (u dužini od 4 cm) pojedinačno uvucite u iglu, pa ih s krive strane neprimjetno uvucite u tkaninu. U uglovima se niti ukrštavaju. Te se niti prerežu na udaljenosti od 3—4 cm od ugla, izvuku se do ugla i sa krive strane uvuku pažljivo u tkaninu. Po potrebi ugao se može opšiti bodom konopca (crtež 88). Kut mora biti jednake širine. S obzirom da niti osnove i niti potke na tkanini često nisu iste gustoće, za vodoravnu i za okomitu šupljiku potrebno je izvući različit broj niti. Ukoliko se šupljika nalazi uz porub, pričvrstit ćete ujedno i njegov podvrnut kraj. To je ujedno i jednostavna šupljika. Radi se s lijeva udesno s krive strane prostirke na slijedeći način: izvucite iglu lijevo od prve izvučene niti, uzmite u iglu snopić od istog broja okomitih niti koliko ste ih izvukli i vodoravno, zategnite nit naveza, iza snopića izradite 1 okomiti bod preko 1—2 niti. Posljednje 3 operacije ponavljajte. Ako je šupljika uska, izradite samo jednu stranu, a ako je šira, obje strane.

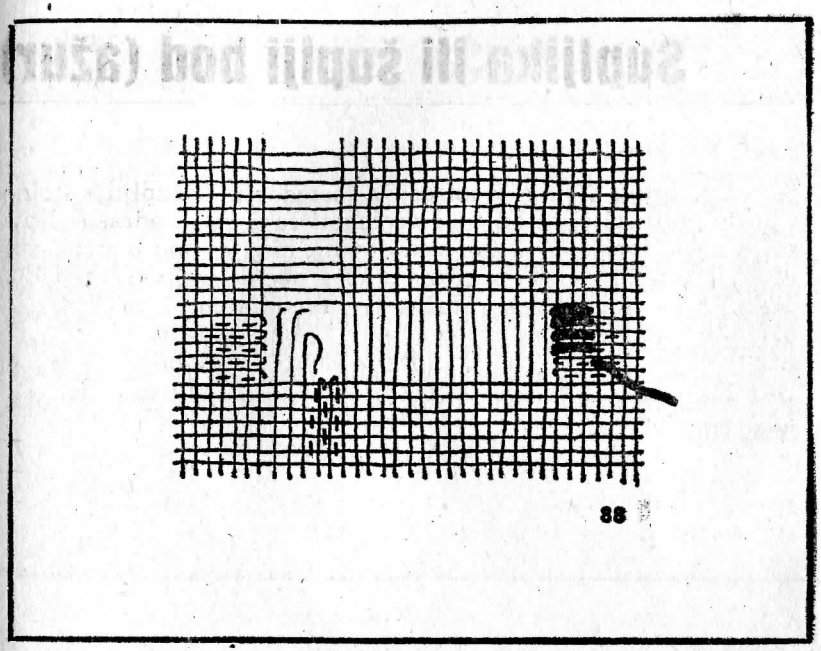

88

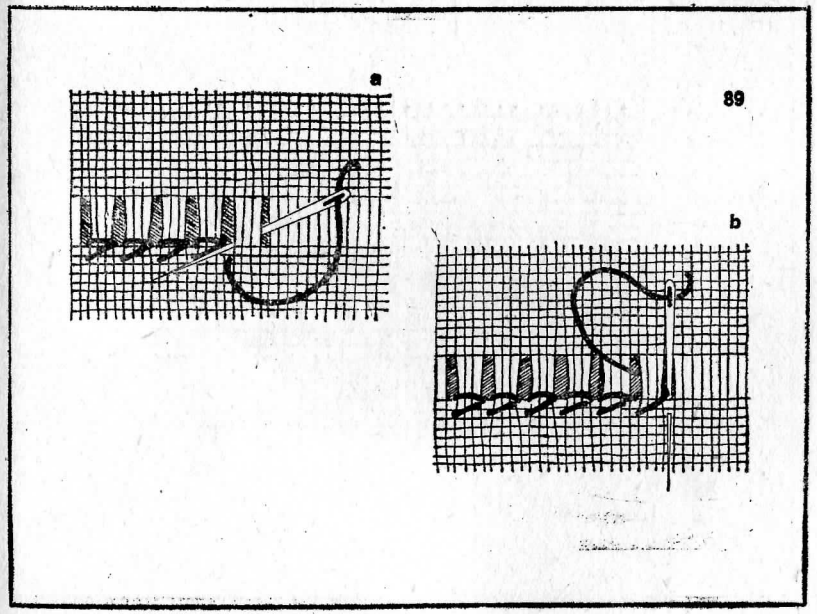

89

Stupičasta šupljika

se radi s lijeva udesno i to koncem što ste ga izvukli iz tkanine, jer je ta vrst ažura prilično visoka, pa tanka nit ne bi bila dovoljno jaka i ne bi vezu dala potreban efekt. Uvucite nit u donju lijevu stranu (početak niti neprimjetno započnite ispod poruba) i povucite je uza izvučene niti do drugog kraja i na gornjem rubu izradite okomiti bod, zatim uvlačite iglu ispod niti i radite čvrsto stisnute bodove duž niti do drugog kraja bodom konopca i tu ponovo okomiti bod u porub; ponovo okomiti bod, provucite nit konca do gornjeg ruba i tako dalje. Hvatajte uvijek isti broj niti i nastojte da vam bod konopca ima uvijek isti broj navoja (crtež 90).

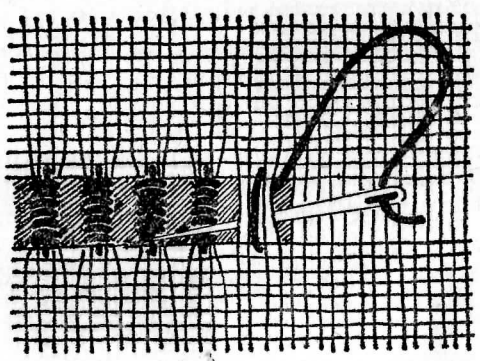

90

Vezena šupljika

Najprije izradite široku jednostavnu šupljiku. Dalje vezite s prave strane. Na desnom kraju posljednji snopić šupljike opletite bodom konopca, a zatim nit provucite kroz bodove do sredine opletenog snopića, i tu učvrstite nit. Provucite navez ispod tri snopića šupljike i preko njih vezite dva povratna boda, jedan iznad drugoga. Snopići i nit koja ih povezuje moraju biti umjereno zategnuti. Pazite da vez ide sredinom šupljike (crtež 91).

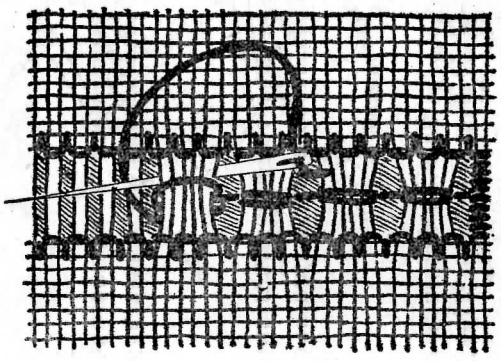

91

Porubna šupljika

obično se upotrebljava za porubljivanje kao i onda kad se ne želi izvući mnogo niti. Izvucite jednu nit, preskočite četiri, izvucite još jednu. Zatim vezite odozgo prema dolje sa prave strane. Na lijevoj izvučenoj niti načinite povratni bod preko četiri niti (crtež 92a), pređite s niti ukoso na desnu izvučenu nit (crtež 92b) i načinite povratni bod nasuprot prvome (crtež 92c), ali tako da nit prenesete ponovo na lijevu stranu i to 4 niti niže od gornjeg boda. Po potrebi s krive strane sitno prišijte porub tako da uhvatite svaki bod šupljike. Za prišivanje poruba upotrijebite konac u boji tkanine.

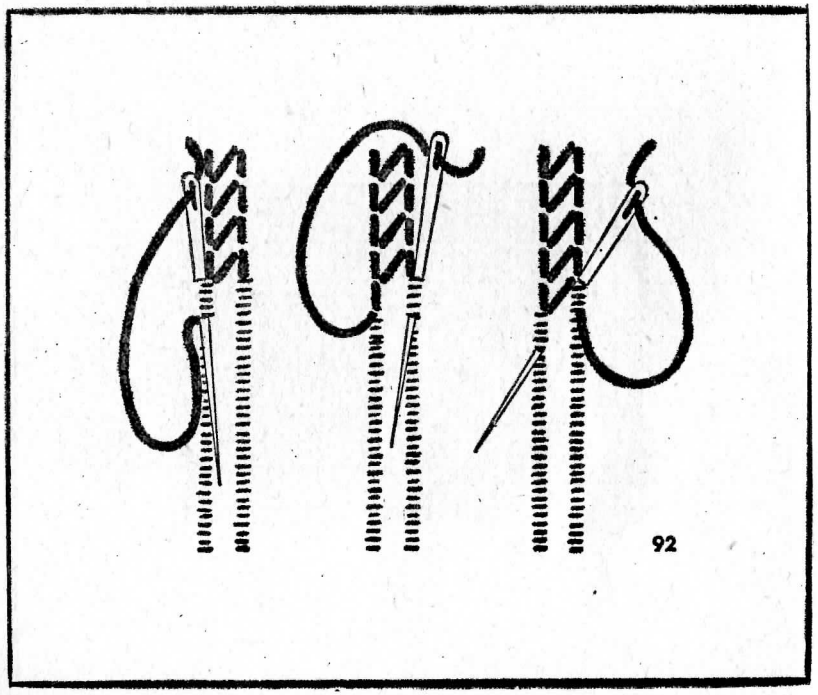

92

Ukrasna šupljika

Sa svake strane je jednostavna šupljika, a u sredini turski bod (vidi crtež 82d). Izvucite 5 niti za prvi red jednostavne šupljike, ostavite 4 niti za turski bod i ponovo 5 niti za drugi red šupljike. Gornji i donji rub radite jednostavno šupljikom, hvatajući zajedno po 4 niti za svaki snopić; izradite zatim sredinu turskim bodom na preskočenim nitima. Vezite na pravoj strani sa lijeva udesno, hvatajući svakim bodom 2 okomite niti tkanine. Navez izvucite na pravu stranu ispod veza i načinite povratni bod; nasuprot njega iznad veza načinite opet povratni bod, pa zatim još jedan — nit je iznad veza (crtež 93a); sada na donjoj strani načinite dva povratna boda, ali je nit ispod veza (crtež 93b). Nastavite vesti naizmjenično po dva povratna boda, kako je opisano.

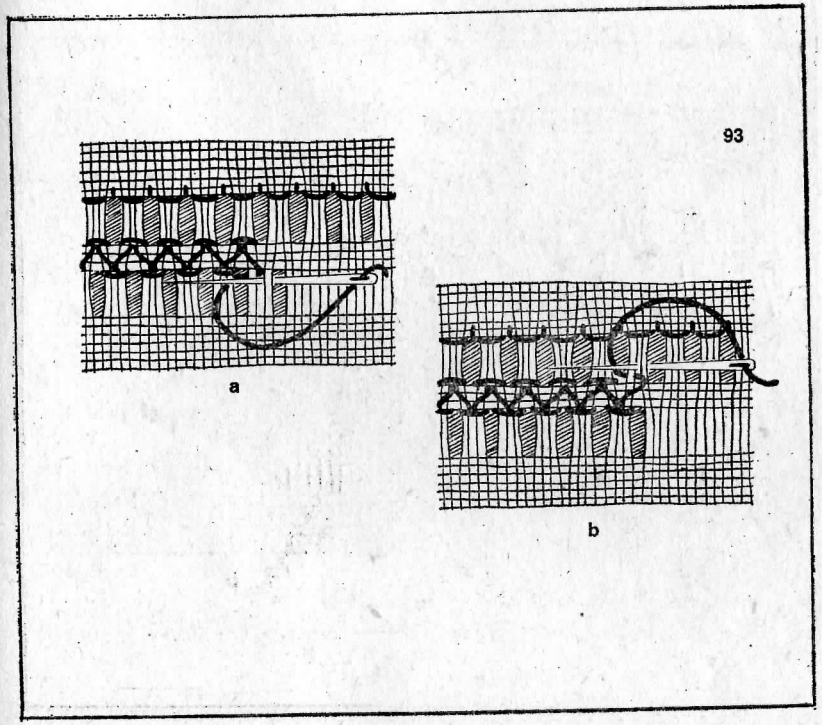

93

a

b

Dvostruka šupljika

je vrlo slična ukrasnoj: na isti način se izvuku niti, a gornji i donji rub izrade se jednostavnom šupljikom. Sredina se radi s desna ulijevo i to ovako: neprimjetno uvucite početak konca u tkaninu, odbrojite 4 niti od desnog kraja veza i na gornjoj strani načinite povratni bod, ali igla ide dijagonalno prema dolje (crtež 94a), opet načinite povratni bod (crtež 94b), nit ide okomito gore, slijedi povratni bod sa gornje strane, itd.

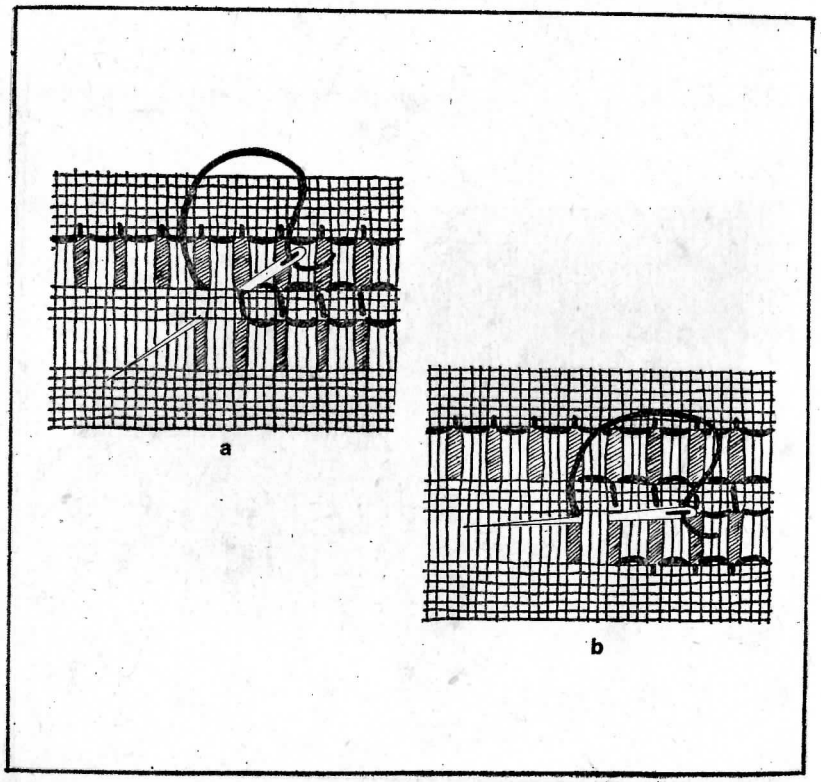

Cvjetna šupljika

radi se dijagonalno. Najprije izradite vodoravni bod na 4 niti, zatim jedan okomiti, ponovo okomiti i vodoravni, pazeći da se svi bodovi sabiru u sredinu (crtež 95).

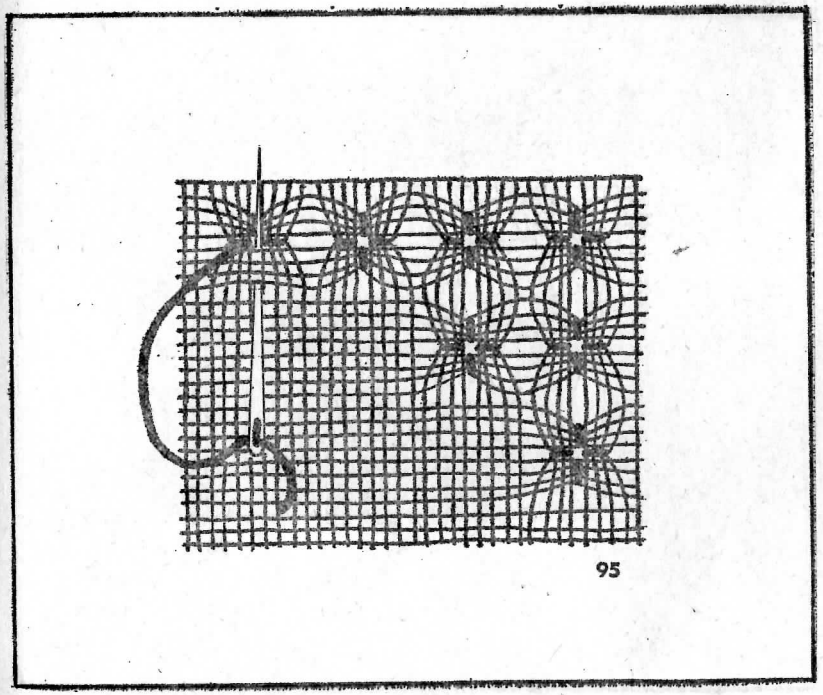

Izmjenična šupljika

se radi s desna ulijevo i vraća u suprotnom smjeru. Hvatajte 4 okomite niti, ubadajući iglu prema dolje, zatim izradite još dva boda na isti način. Kod četvrtog, iglu koso provucite preko 4 nove niti i tako nastavite. U povratnom redu napravite 4 boda konopca na 4 okomite niti sredine onih četiriju niti što ste ih bili preskočili u prethodnom redu. Kod četvrtog boda iglu koso provucite na 4 niti udesno. Tako dobivate naizmjeničnu šupljiku (crtež 96).

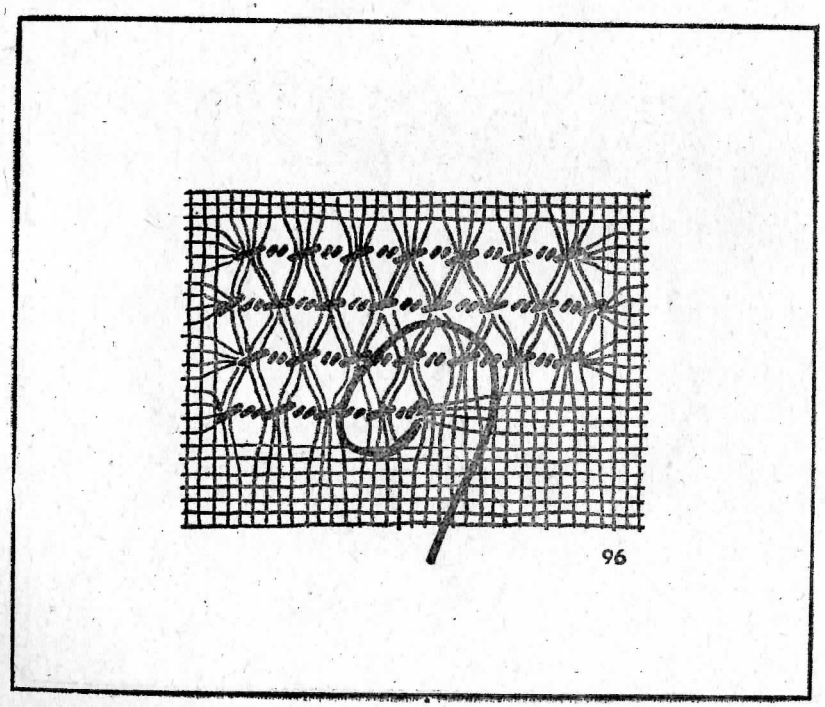

Spajanje krajeva vezom

Ovakav ukrasni šav možete upotrijebiti na posteljini, stolnjacima, torbicama, pa i odjeći. Radi se brzo i jednostavno, tako da naizmjenično hvatate kraj jedne, pa druge tkanine (crtež 97a). Želite li da spoj bude čvršći i dekorativniji, opletite ga kako pokazuje crtež 97b.

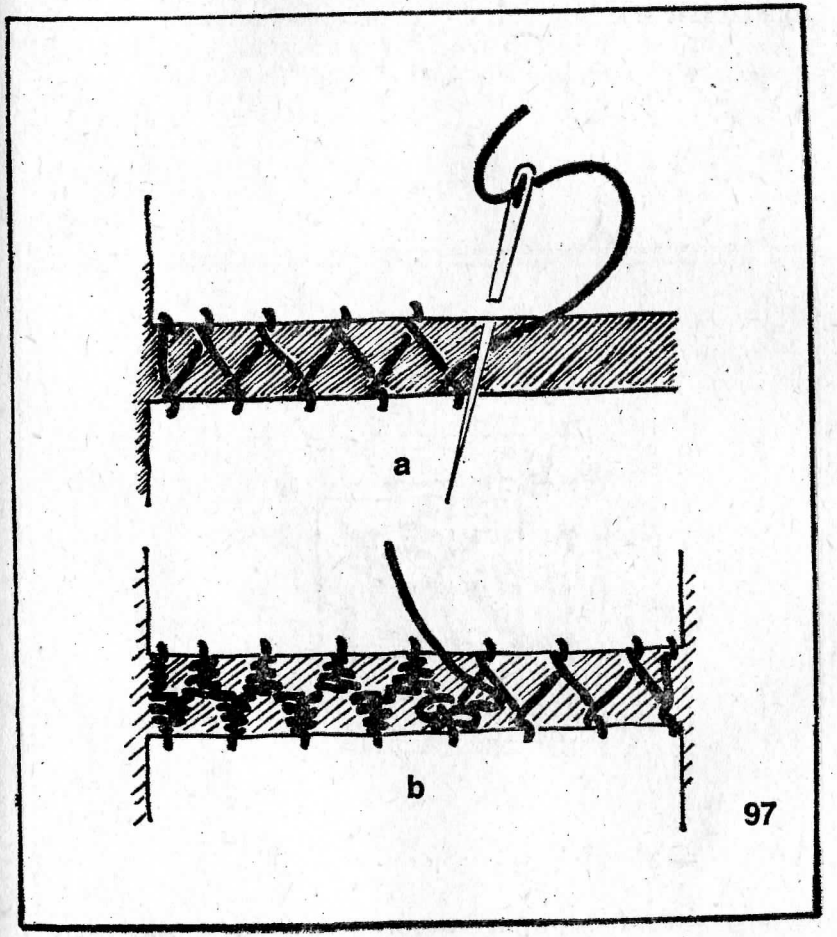

Okrugli kut

Učvrstite nit u gornjem desnom uglu A i povucite je dijagonalno do B, zatim preko te niti bodom konopca dođite do sredine C, zatim nit provucite do slova D, da bi se zatim vratili u sredinu i preko napete niti radite bod konopca. Povucite nit do E, vratite se do sredine C preko napete niti s bodom konopca. Za završetak povucite nit od C do A i završite s krive strane. Zatim, polazeći od sredine »krpajte«, prolazeći naizmjence iznad, pa ispod dijagonale. Radite u smjeru kazaljke na satu. Kad završite red, vratite se u suprotnom smjeru, a bodovi su naizmjenični. Radi se od rubova. Završite s krive strane (crtež 98).

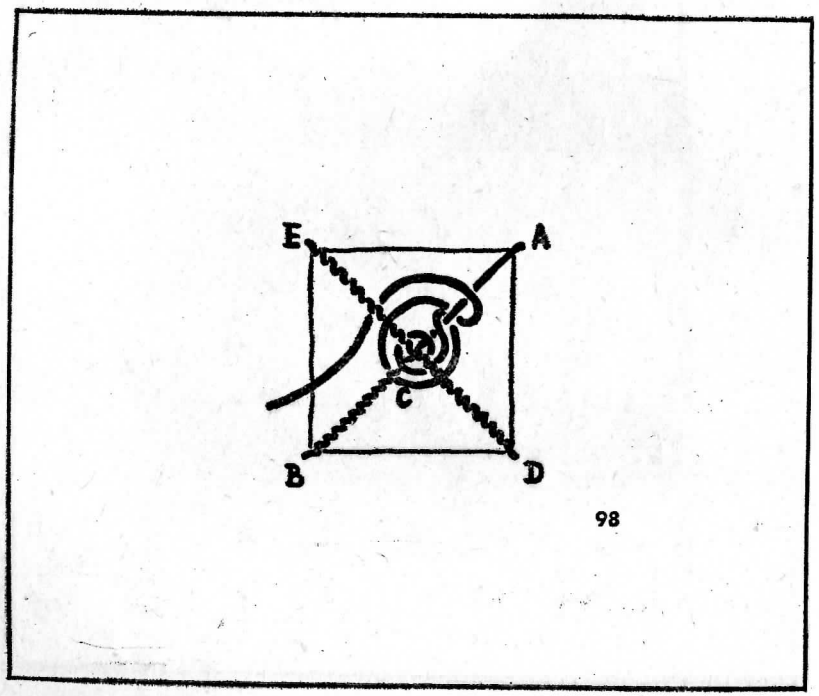

98

Puni kut

Provucite dvije niti u obliku slova X s jednog ruba kvadrata do onog suprotnog, zatim dvije druge niti ponovo u obliku slova X na dva preostala ruba. Tako je svaka strana podijeljena na tri jednaka dijela. Ubodite iglu ispod sredine O i »krpajte« na 2 napete niti oblike V (EO i OH) ostavljajući vanjsku četvrtinu praznu. Jednako izradite četiri trokuta EOH, COB, FOG i DOA. Kad završite trokute, uvucite nit konca u kut trokuta J i provucite je bez zatezanja do slijedećeg ugla K, vratite se prema sredini tako da preko niti radite bod konopca do polovice niti L. Povucite nit od M i završite s krive strane. Na taj način izradite svaki prazni kut (crtež 99).

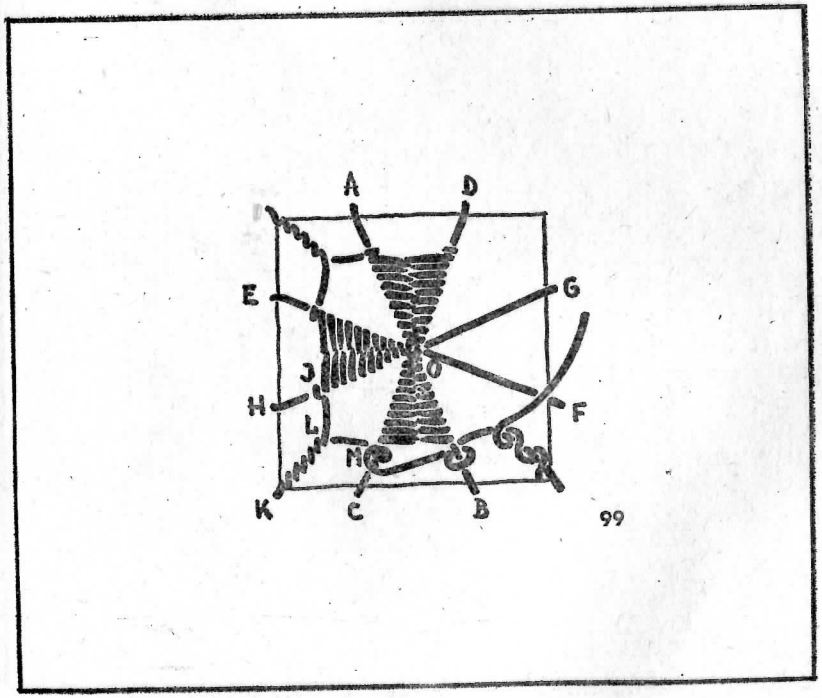

99

Vez na tilu

Til je posebna vrsta rupčaste tkanine koja ima oblik saća. Provlačenjem konca na tilu mogu se izrađivati razni uzorci. Konac se provlači kroz rupice. Preskače se po jedna rupica, a i po jedan red ili se preskače po jedna rupica, ali se zato rade dva reda, a jedan preskače, a može se raditi bez preskakivanja (crtež 100).

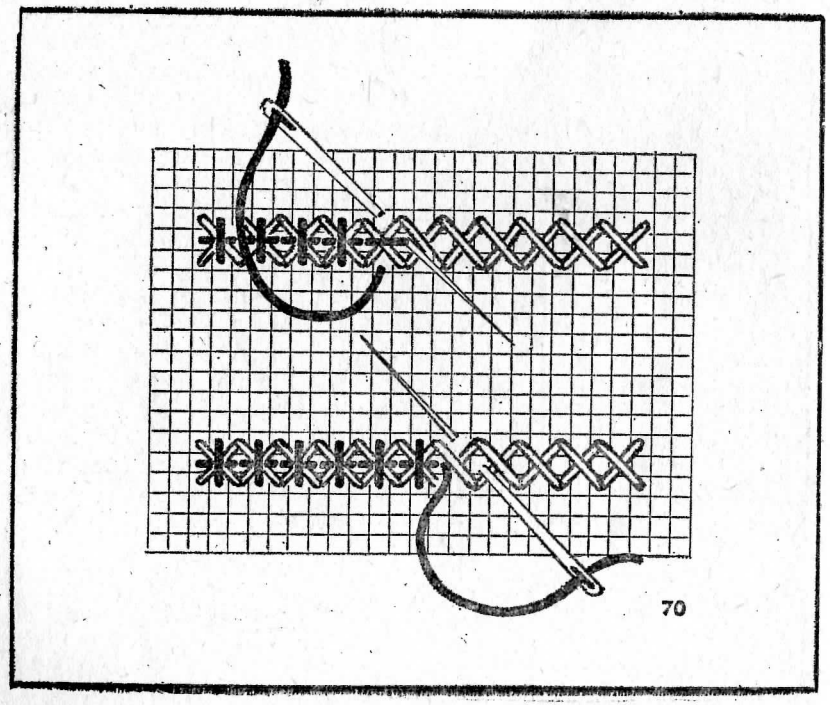

70

goblen

Goblenski rad nije novost, no poznato je da ne postoji rad koji bi više odmarao od ovog. Posao koji ne poznaje ni godine, ni spol! Slike mnogih čuvenih slikara prenesene su iglom, vunom ili mulineom na platno. Kakvo platno? **Kanavas** (naziva se još i »Penelopa«) ili rešetkasto platno koje je veoma čvrsto. Postoje dva tipa: **jednostavni** sa 84 rupice na 10 cm (1), sa 52 rupice na 10 cm (3), sa 28 rupica na 10 cm (4), **dvostruki** sa 40 rupica na 10 cm (2), sa 26 rupica na 10 cm (5), sa 13 rupica na 10 cm (6), zatim platno sa 50 rupica na 10 cm (7), sa 74 rupice na 10 cm (8) i sa 17 rupica na 10 cm (9). Radite li s vunom, treba izabrati platno s većim očicama, radite li s koncem, onda jasno s manjim. **Igle** se također razlikuju od onih šivaćih. Naime, vrh igle je zaobljen, a ušice su mnogo veće kako bi se bez problema mogla uvući vuna ili muline. **Napršnjak** po mogućnosti mora biti kratak. **Škare,** također kratke i sa zaobljenim vrhovima kako se pri rezanju ne bi dogodilo nešto nepoželjno! Za paranje pogrešnih bodova uzmite **bušilo.** Radi se vunom ili mulineom. Nikada nemojte uzimati predugu nit vune, jer se ona tijekom provlačenja stanji, pa pukne ili su bodovi sve tanji i tanji, pa rad postaje neujednačen. **Razboj ili okvir** morate imati, jer se kod nategnutog rada izbjegne istezanje. Postoje različiti tipovi okvira: stolni ili stojeći od drva ili plastike. **Okrugli** su manjeg formata i ne mogu se pomicati; **četvrtasti** se mogu pomicati prema veličini platna i **stojeći** koji su vrlo praktični, jer se mogu i okretati. Za **početak** napravite uzao na dnu konca, ali ga nemojte privući do kraja već ostavite dužinu od nekoliko centimetara. **Završite** tako da iglu s koncem provlačite s krive strane kroz već nekoliko izrađenih bodova. Na isti način završite i početak niti, nakon što ste odrezali uzao i uveli ju u iglu. **Podlogu** izrađujete nakon što ste završili sve motive. **Napetost** vune pri radu mora uvijek biti jednaka da bi dobili ujednačene bodove.

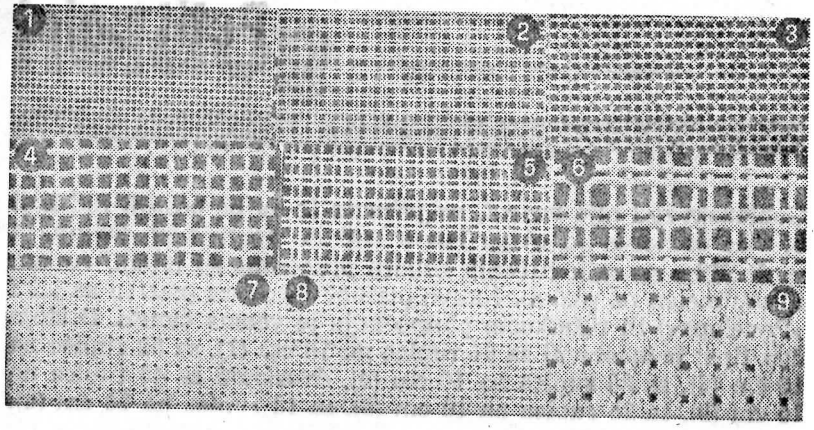

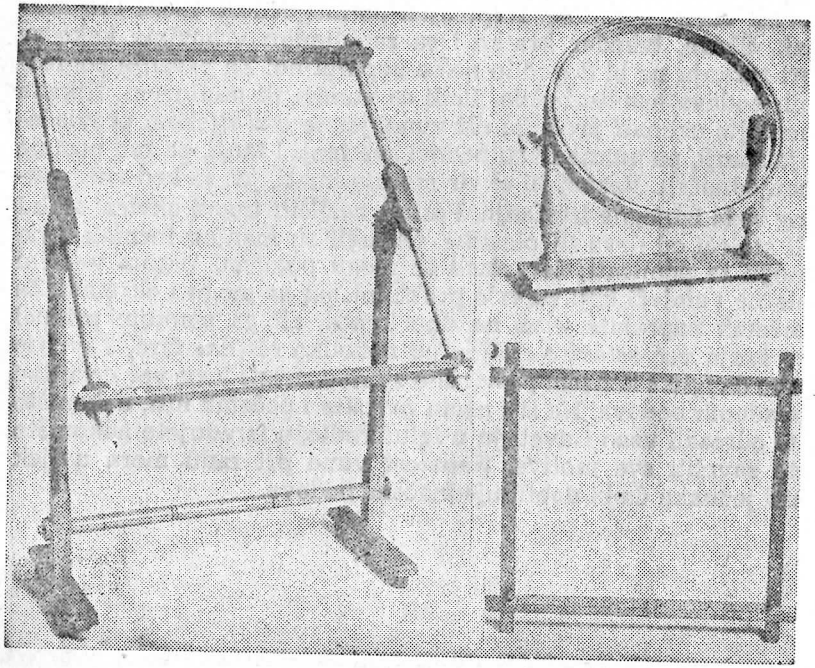

Petit point

Petit point-bod kojim se izrađuju vrlo precizni uzorci (lica, ruke, noge). Radi se s lijeva udesno i natrag (crtež 102a i b).

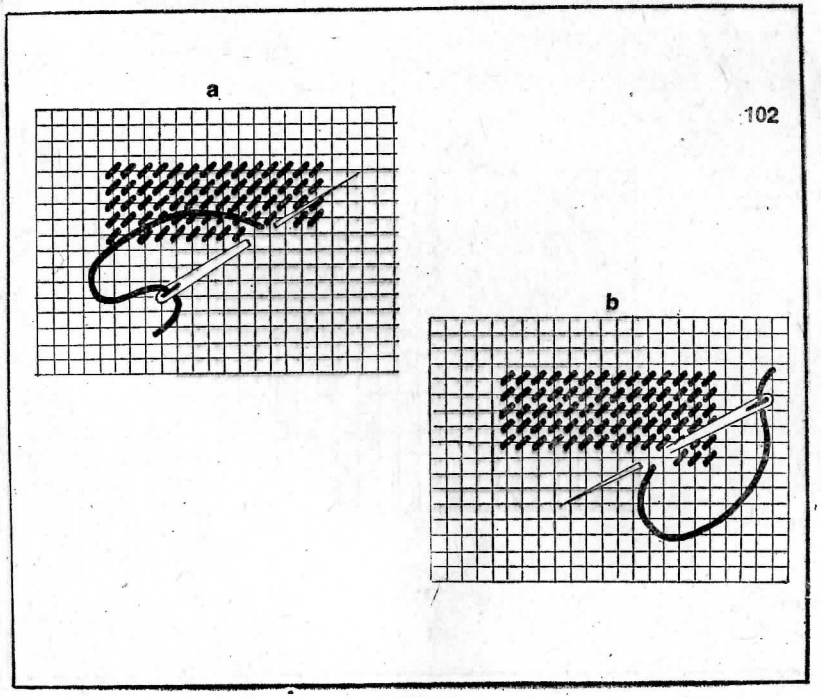

102

Polukrižići

U svakom redu treba provući nit vune ili mulinea i iznad nje raditi polukrižiće. Nit se vuče od desna ulijevo, a radi se od lijeva udesno (crtež 103).

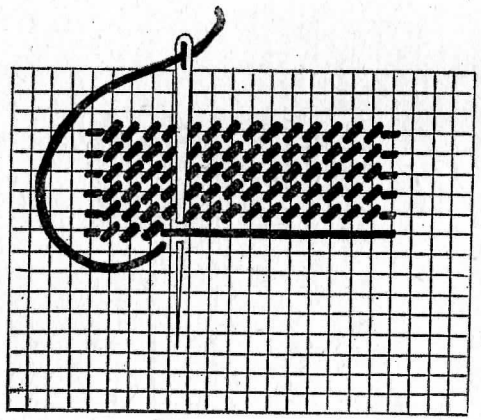

103

Križići

se rade u dva reda, tako da pokrivanje u drugom redu bude uvijek na istu stranu. Prvi se red radi od lijeva udesno i odozdo prema gore, povratni obrnuto (crtež 104).

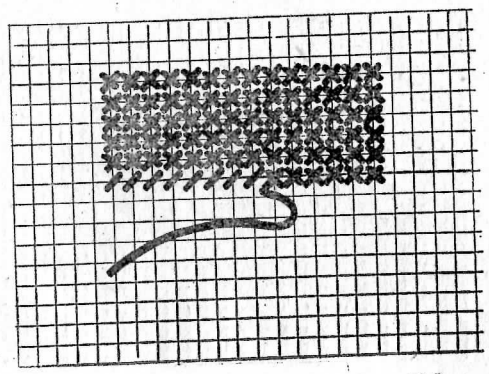

104

Ravni bod goblena

se uvijek radi okomito preko 2 rupice (crtež 105).

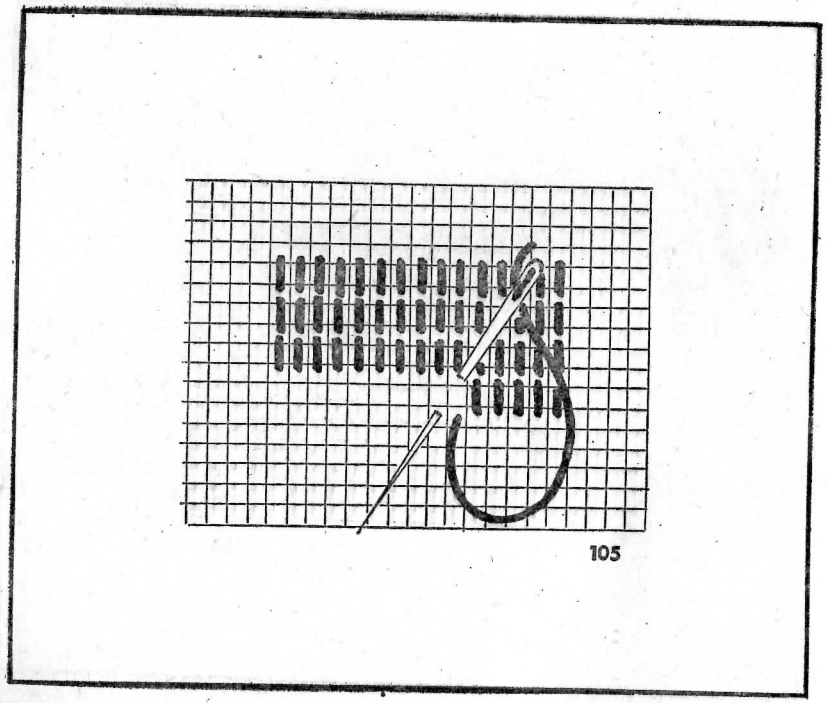

105

Široki bod goblena

tim se bodom brzo pokrivaju velike površine. Nije podesan za precizne uzorke, ali lijepo izgleda kad se radi jednom bojom (crtež 106).

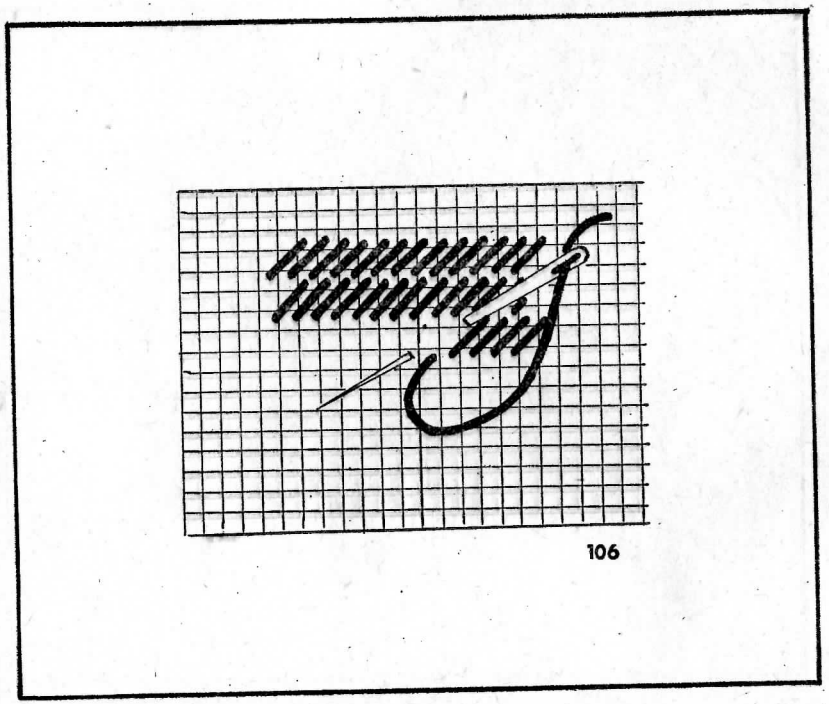

106

Goblen mozaik

U prvom redu veze se jedan kosi kratki i jedan kosi dugi bod. Drugi se red upotpunjuje tako da se izradi kratki bod. Treći red kao prvi (crtež 107).

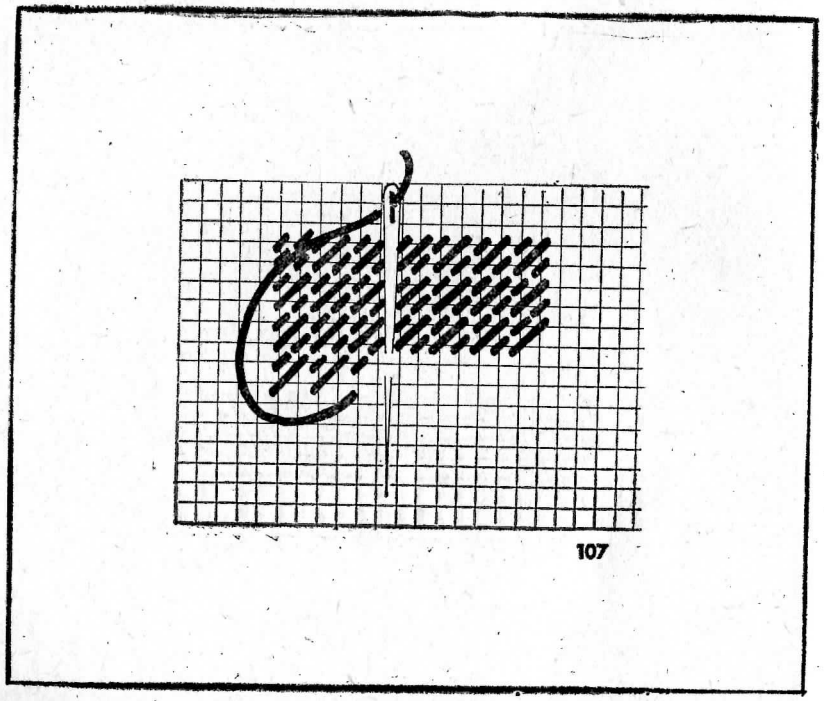

107

Izduženi bod goblena

radi se amo-tamo. Nakon što ste učvrstili nit, napravite vodoravni bod preko pet rupica, izvucite iglu u šestoj, ponovo preko pet rupica i tako dalje do kraja reda. U povratnom redu, radite iznad prethodnih bodova, ponovo preko pet rupica, samo izmjenično. Lijepo djeluje u raznim bojama (crtež 108).

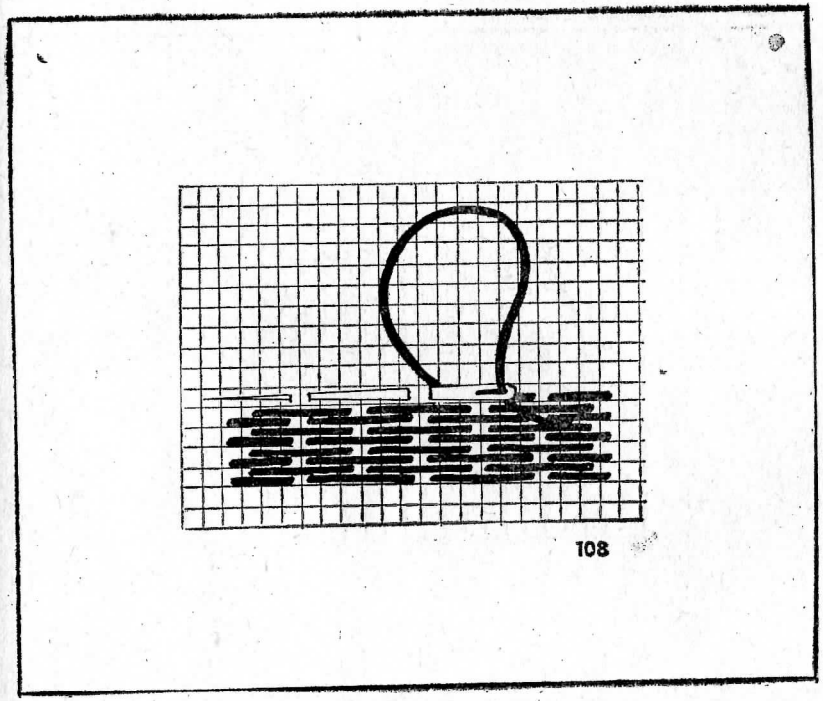

108

Goblenski bod lančića

Tim se bodom dobiva punoća. Radi se okomito i odozgo prema dolje. Nakon što ste izvukli iglu na pravu stranu, stavite nategnutu nit (vune ili mulinea) ispod palca lijeve ruke, uvucite iglu okomito u rupicu i izvucite je. Onda, još uvijek držeći napetu nit ispod palca, uvucite iglu okomito, odozgo prema dolje u sredinu prvog boda i ponovo izvucite iglu (crtež 109).

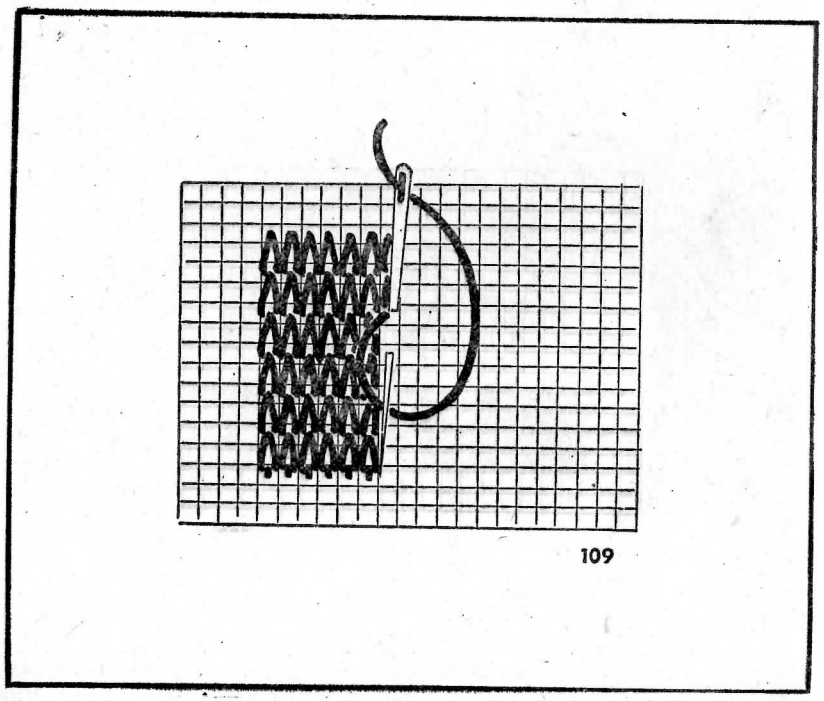

109

Goblenski bod uzlatog lančića

Radi se vodoravno od desna ulijevo. Svaki bod se radi dijagonalno, preko jedne rupice. Palcem lijeve ruke držite ulijevo napetu, nit, uvucite iglu odozgo prema dolje dijagonalno i izvucite nit duž slijedeće rupice i ponovo izvucite nit (crtež 110).

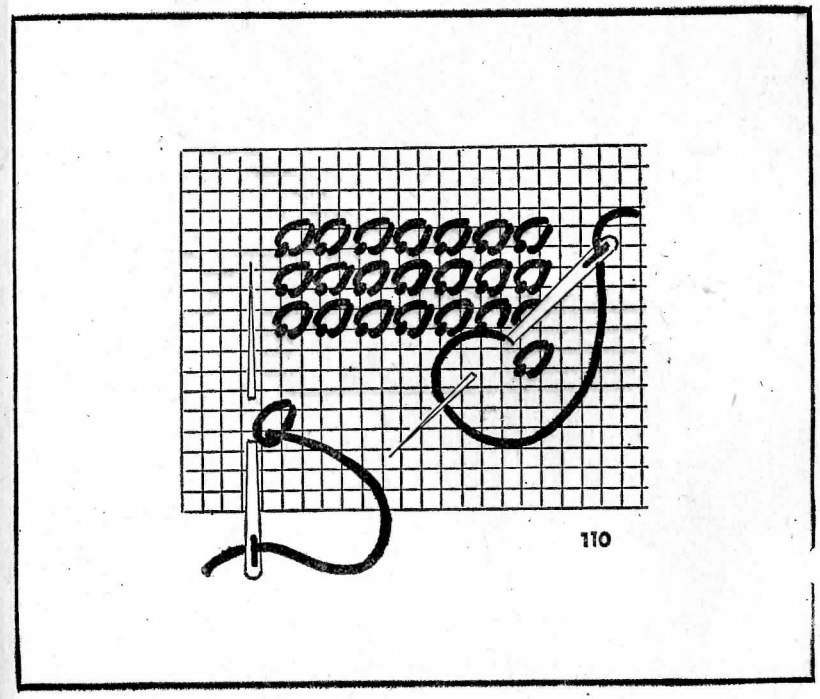

110

smirna

je idealan bod za vezenje tapiserija ili sagova. Potrebno vam je **rešetkasto platno** s jednostavnom ili dvostrukom niti; specijalno izrađena **vuna** za tapete; **kalup:** drveni štapić koji u sredini ima udubinu u koju se uvuku škarice; veliku **iglu** za vunu ili **kačkalicu.** Kanavas treba dobro navući preko stola i opteretiti ga s utezima. S radom se počinje odozdo prema gore, s time da ne oštetite već izrađene bodove.

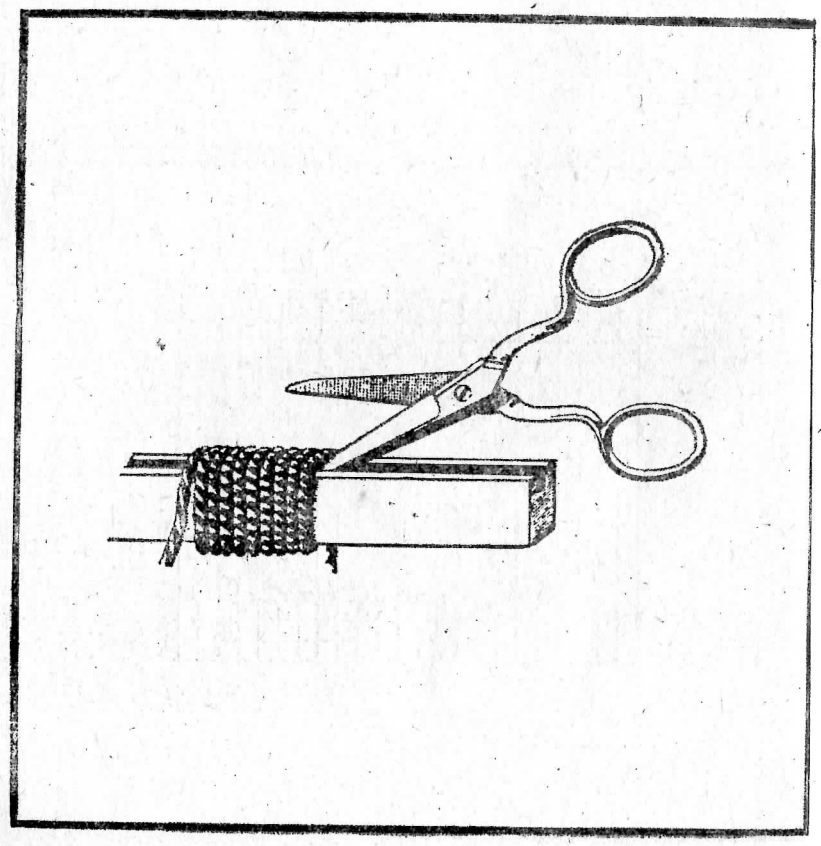

Bod smirne

Taj se bod mora raditi s dugom niti mulinea i na kanavasu s jednostrukom očicom. Izvucite iglu na pravu stranu rada, uvucite je ulijevo odozgo prema dolje, zatim se vratite na mjesto gdje ste je prvi puta izvukli i povucite nit tako da ostavite omču. Ubodite iglu okomito odozgo prema dolje i provucite je ispod niti rešetkastog platna. Držite nit prema gore, provucite iglu koso s lijeva udesno ispod platna i vratite se na početak da bi dobili bod križića. Najprije se rade donji redovi, zatim gornji (crtež 111a i b).

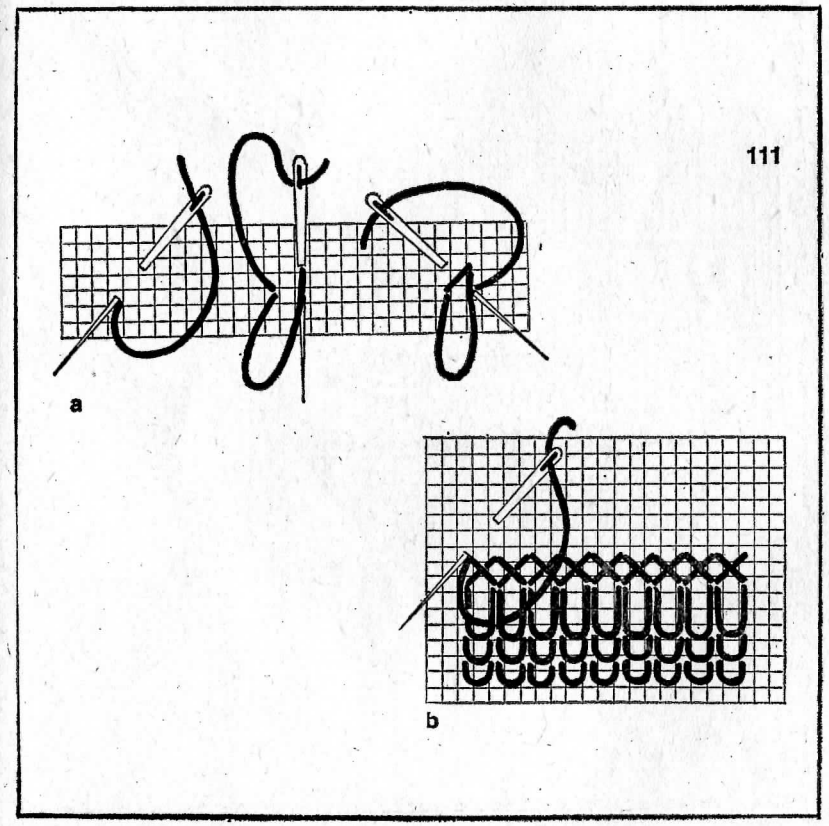

Bod smirne iglom

Tim se bodom uvijek radi na kanavasu uz pomoć kalupa, s lijeva udesno. Omotajte vunu oko kalupa, ubodite iglu u kanavas i napravite vodoravni bod ulijevo, prolazeći ispod jedne niti; provucite iglu s desna ulijevo preko dvije niti i izvucite je ponovo u sredini dvije niti; zatim ponovo omotajte vunu oko kalupa do slijedećih dviju niti. Ponavljajte do kraja reda. Kad ste završili red, uvucite škarice u udubinu kalupa i prerežite sve niti (crtež 112a i b).

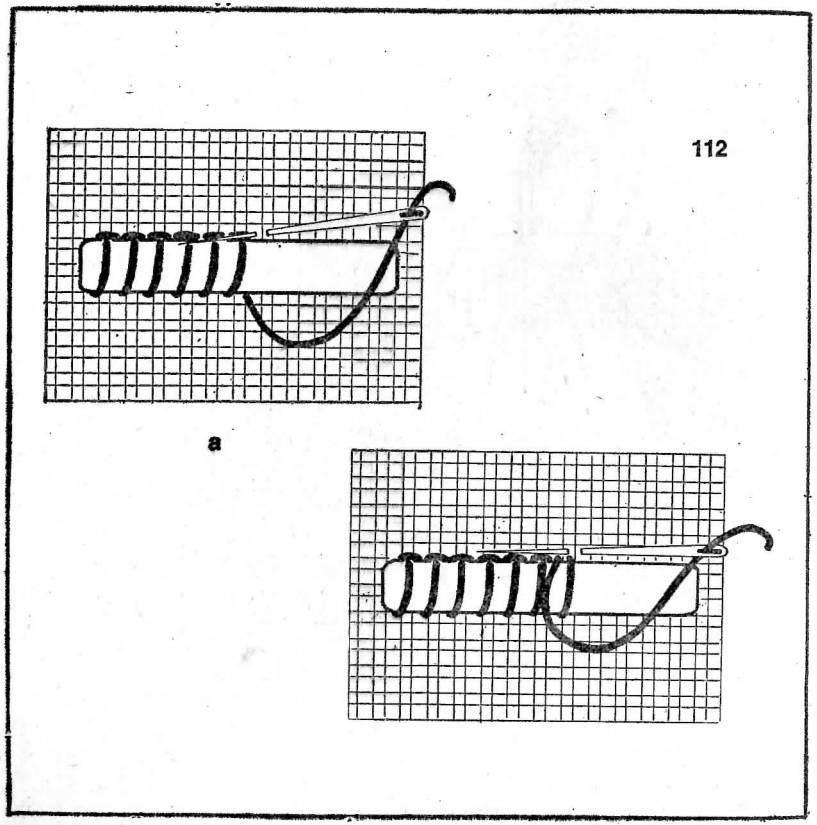

112

a

Bod smirne kačkalicom

Za taj bod potrebna je kačkalica s capicom (igra kojom se podižu očice na čarapama, samo deblja). Da biste dobili niti vune iste dužine, omotajte je oko kalupa i kad ste namotali, prorežite škaricama. Svaku nit prepolovite napola i uvucite jednu po jednu u kanavas uz pomoć kačkalice, prolazeći ispod dvije niti. Dvije niti vune iste dužine, omotajte oko kačkalice i izvucite kačkalicu tako da napravite omču na dvije niti da bi dobili uzao (crtež 113).

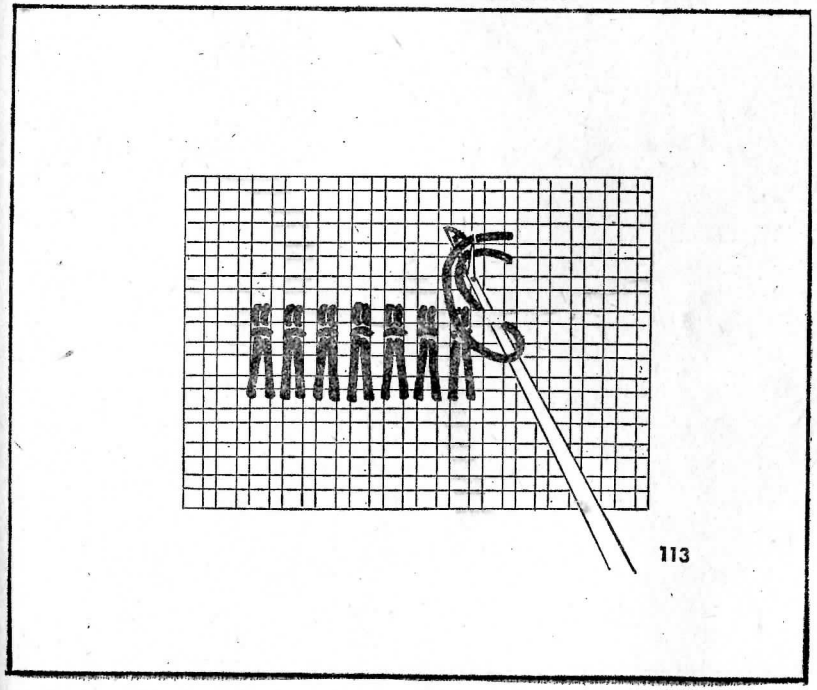

113

Snopičasti bod smirne

Ili bod snopića, zbog malih kupčića od kojih je sastavljen. Njime se ukrašuju rubovi stolnjaka, zavjesa. Nakon što ste pripremili uzorak i crtkano označili položaj svake kitice, počnite odozdo. Za svaku (ovisno o tkanini) uzmite 4 do 6 niti širine. U iglu se uvuče 6 do 12 niti za svaku kiticu i iglu ubodite u platno s desna ulijevo. Zatim uvucite niti tako da vire otprilike 1 cm. Načinite jedan povratni bod s desna ulijevo, iznad stršećeg vrha, izvucite niti i njihovu dužinu uredite škaricama da bude jednaka onoj prethodnog snopića. (crtež 114).

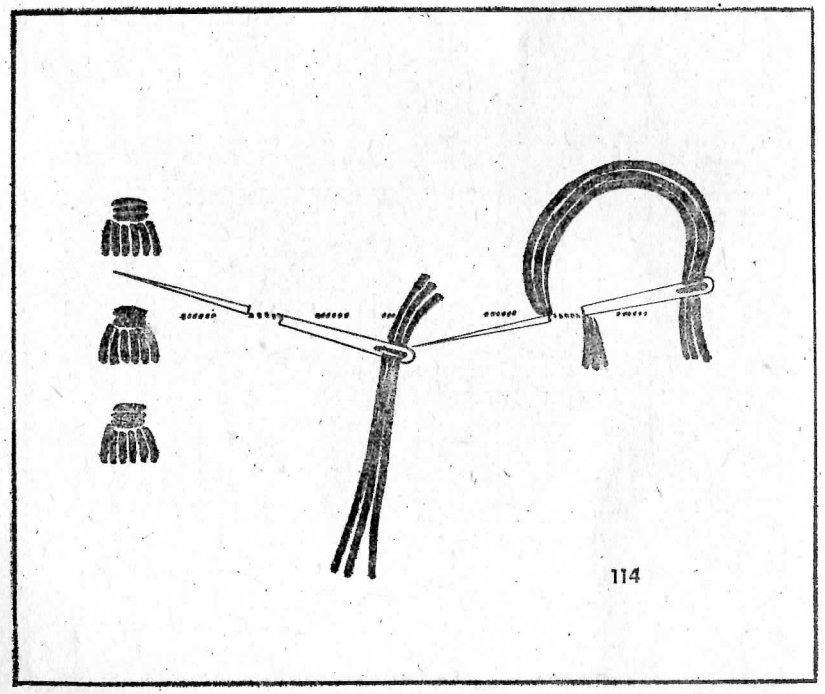

114

Rese

Izrada je zapravo vrlo laka i jednostavna. Potrebna vam je specijalna kačkalica, vuna i škarice. Uvucite kačkalicu u kanavas ispod dvije niti i izvucite ga na pravu stranu i stavite nit prerezane vune, savinute točno na polovicu na ušicu kačkalice, (a) i iz kanavasa izvucite kačkalicu i vunu, zatim kačkalicom zahvatite dvostruku nit vune (b) i napravite uzao prolazeći kroz prethodni prsten i dobro zategnite (c). Krajevi vune moraju biti jednaki. Uzao još jednom dobro zategnite (crtež 115).

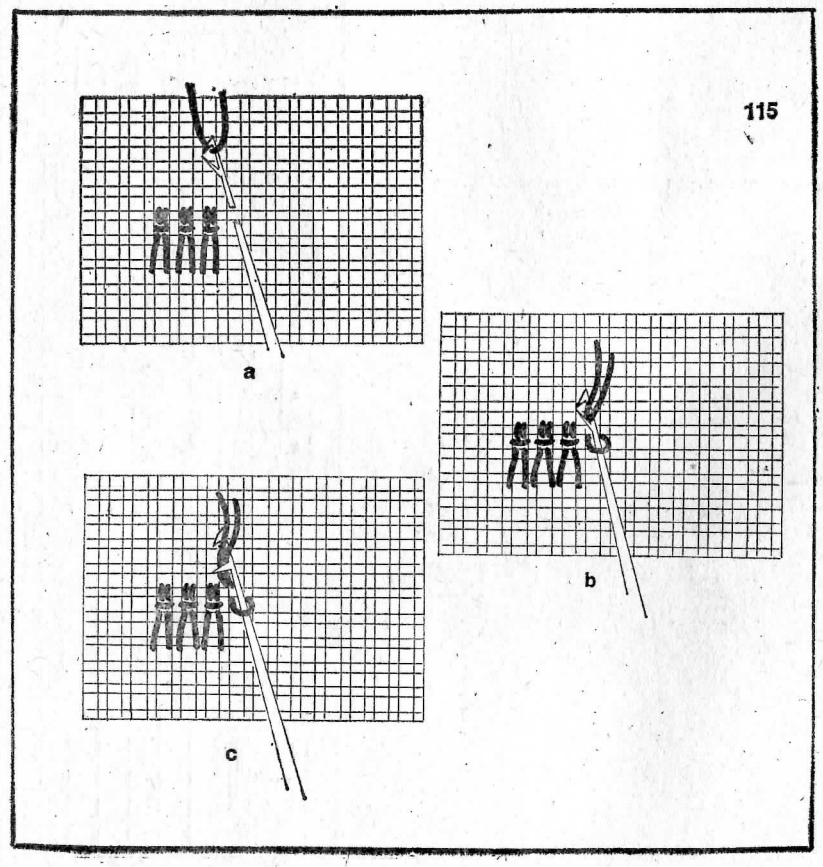

115

Dalmatinski bod

Radi se u dva reda. Prvi red s lijeva udesno i tako se dobiva okomiti bod (ispresijecana linija označuje položaj igle s naličja). U drugom redu radi se s desna ulijevo i dijagonalnim bodom popunjava prostor između ranije izrađenih okomitih bodova (crtež 116).

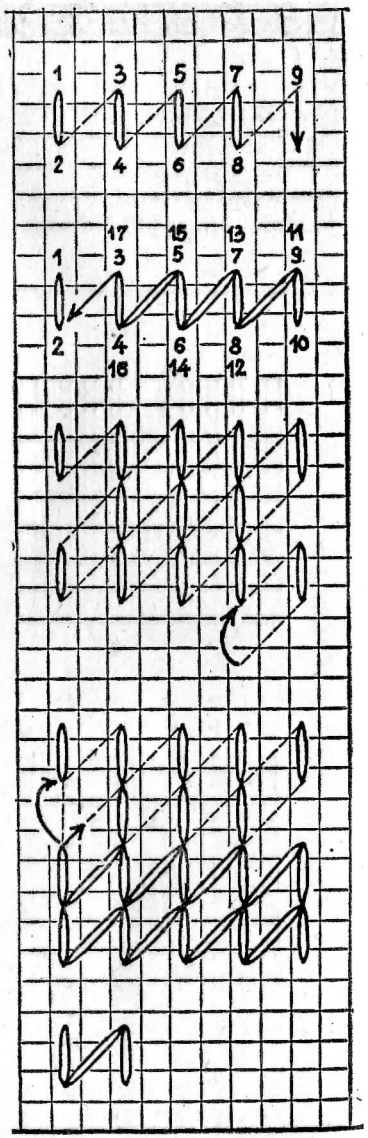

sadržaj

Uvod 5

Osnovni bodovi

1 Ravni bod 8
2 Jemčasti bod 9
3 Povratni bod 10
4 Porubni bod 11
5 Naizmjenični porubni bod 12
6 Jednostavni porubni bod 13
7 Ukrasni porubni bod 14

Krpljenje

8 Krpljenje na izlizanoj tkanini 15
9 Krpljenje šuplje tkanine 16
10 Krpljenje poderine na krajevima 17
11 Krpljenje poderine s rubovima koji se izvlače . . 18

Bodovi

12 Ukrasni dvobojni ravni bod 19
13 Ukrasni dvobojni ukršteni bod 20
14 Bod Bologna 21
15 Mrežasti bod 22
16 Zvjezdasti bod 23
17 Cik-cak bod 24
18 Bod romba i linija 25
19 Stepenasti bod 26
20 Lančanac 27
21 Lančanac s navojem 28
22 Cik-cak lančanac 29
23 Dvostruki lančanac 30
24 Okrugli lančanac 31
25 Bod margerite 32
26 Zrnati bod 33
27 Dvostruki zrnati bod 34
28 Trostruki zrnati bod 35
29 Belgijski bod 36
30 Kopljasti bod 37
31 Plosni bod 38
32 Plosni okomiti bod 38
33 Plosni kosi bod 38

34 Plosni izmjenični bod 39
35 Plosni kopljasti bod 40
36 Plosni oprečni bod 41
37 Plosni ispupčeni bod 42
38 Plosni figurativni bod 43
39 Bod konopca 44
40 Bod konopca pojačan 45
41 Ukršteni bod 46
42 Ukrasni ukršteni bod 47
43 Opletuša 48
44 Sjenčani bod 49
45 Sjenčani bod rađen na okviru 50
46 Bod ovijenca 51
47 Bod širokog ovijenca 52
48 Bod ovijenca u nizu 53
49 Obamet 54
50 Kosi obamet 55
51 Razmaknuti obamet 56
52 Nejednako razmaknut obamet 57
53 Kružno pravilan obamet 58
54 Kružno nepravilan obamet 59
55 Puni obamet 60
46 Vijugavi puni obamet 61
57 Oštri puni obamet 62
58 Grebenasti bod 63
59 Oštri grebenasti bod 64
60 Pečki vez (ili »lisnati bod«) 65
61 Uzlati bod 66
62 Navijeni bod 67
63 Isprepleteni bod 68
64 Palestrina bod 69

Križići

65 Vodoravni križići 70
66 Okomiti križići 70
67 Kosi križići 70
68 Istosmjerni križići 70
69 Nepravilno rastegnuti križići — »Janjin bod« . . . 71
70 Dvostruki križići 71
71 Pisanac 72
72 Asiški bod 73

Bijeli vez

73 Kružnica 74
74 Niz kružnica 75

75 Nepravilne kružnice 76
76 Listići 77
77 Šuplji bod 78
78 Richelieu bod 79
79 Toledo 80
80 Venecijanski bod 81
81 Šuplji ukršteni bod 82
82 Inicijali 83
83 Aplikacije 84
84 Povlaka 86
85 Kosa šupljika 87
86 Bod saća 88
87 Smock bod 90
88 Šupljika ili šuplji bod (ažur) 92
89 Jednostavna šupljika 92
90 Stupičasta šupljika 94
91 Vezena šupljika 95
92 Porubna šupljika 96
93 Ukrasna šupljika 97
94 Dvostruka šupljika 98
95 Cvjetna šupljika 99
96 Izmjenična šupljika 100
97 Spajanje krajeva vezom 101
98 Okrugli kut 102
99 Puni kut 103
100 Vez na tilu 104

Goblen

102 Petit point 107
103 Polukružići 108
104 Križići 109
105 Ravni bod goblena 110
106 Široki bod goblena 111
107 Goblen mozaik 112
108 Izduženi bod goblena 113
109 Goblenski bod lančića 114
110 Goblenski bod uzlatog lančića 115

Smirna

111 Bod smirne 117
112 Bod smirne iglom 118
113 Bod smirne kačkalicom 119
114 Snopičasti bod smirne 120
115 Rese 121
116 Dalmatinski bod 122

prilog

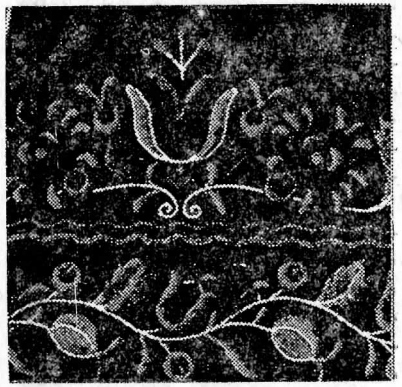

Plosni bod (crtež 31)

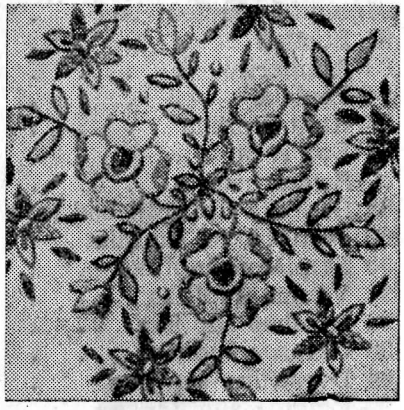

Sjenčani bod (crtež 44)

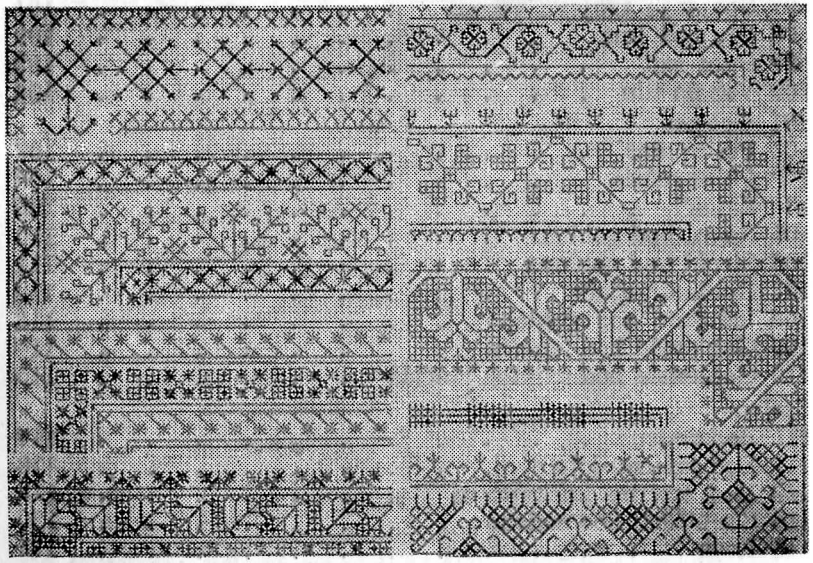

Nekoliko uzoraka asiškog boda (crtež 72)

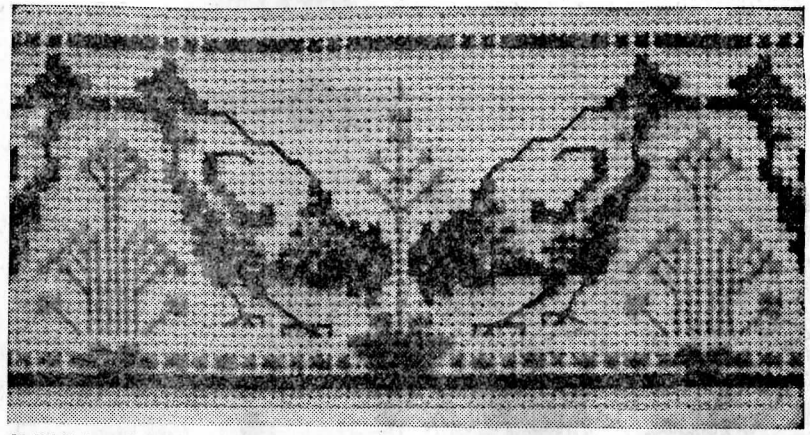

Križići (crtež 65)

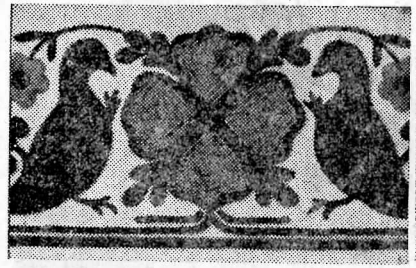

Plosni figurativni bod (crtež 38)

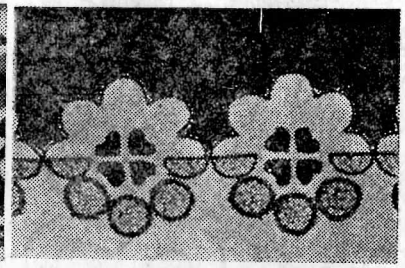

Obamet (crtež 49)

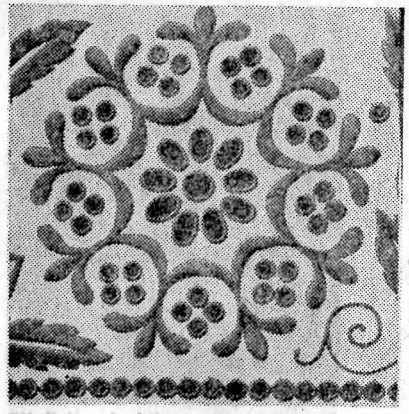

Bijeli (engleski) vez (crtež 74 i 76)

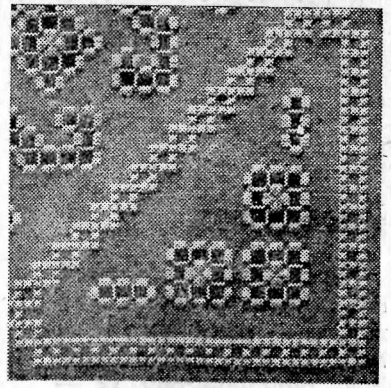

Toledo u kombinaciji s križićima (crtež 79)

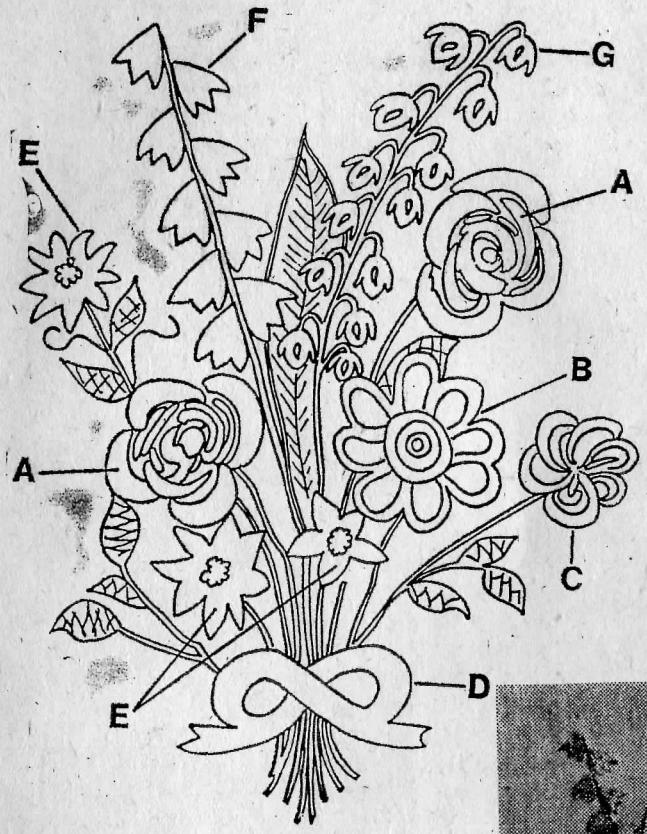

KITICA CVIJEĆA

Na finoj tkanini, navez 6 niti, boje: A — crveni, B — žuti, C — narančasti, D — ružičasti, E — tamnocrveni, F — plavoljubičasti, G — bijeli. Veze se bodom ovijenca (crtež 46).

„Unitas"

vam predstavlja nove goblene

Br. 73 GOD DOBA – PROLJEĆE
B. Avramova – S. Domić 31 x 40

Br. 74 DJEVOJKA SA KONJEM
Greuze 42 x 52

Br. 68 GOD. DOBA – JESEN
B. Avramova – S. Domić 31 x 40